

การสำรวจการมีข้อมูลในแต่ละระดับ
การบริหาร : ประชากรและการพัฒนา

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของ
โครงการผสมผสานประชากรกับการพัฒนา
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สิงหาคม 2533

รายงานการศึกษา

การสำรวจการมีข้อมูลในแต่ละระดับ การบริหาร : ประชากรและการพัฒนา

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของ
โครงการผสมผสานประชากรกับการพัฒนา
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สิงหาคม 2533

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

คำนำ

รายงานการศึกษานี้เป็นผลงานของโครงการผสมผสานประชากรกับการพัฒนา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มอบให้สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการ โดยความช่วยเหลือด้านการเงินและวิชาการ จากกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

โครงการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ภาพการผสมผสาน ประชากรและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดประเด็นการพิจารณาทางด้านนโยบายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอขอบคุณ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินและวิชาการสำหรับโครงการการศึกษานี้ และขอขอบคุณสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และคณะนักวิจัยที่ช่วยทำการศึกษานี้จนได้รับผลสำเร็จ หวังว่าผลการศึกษานี้จะมีส่วนช่วยอย่างมากต่อการวางแผนและเสนอแนะนโยบายทางด้านพัฒนาประชากรและทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำนำ

รายงานการศึกษาเรื่อง "การสำรวจสภาพการมีข้อมูลในระดับบริหาร: ประชากร ทรัพยากรมนุษย์ และการวางแผนพัฒนาในประเทศไทย" ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ "การผสมผสานประชากรกับการวางแผนพัฒนาในประเทศไทย" ที่ได้รับความสนับสนุนจากกองทุนสหประชาชาติเพื่อกิจกรรมประชากร (United Nations Fund for Population Activities) ซึ่งฝ่ายประชากร กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์และเจ้าหน้าที่ระดับสูงอีกหลายท่านของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ร่วมมือกับ รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ หงส์ลัดดารมภ์ ผู้อำนวยการสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (The International Labour Organization) ในการพัฒนาข้อเสนอขอความช่วยเหลือจากกองทุนดังกล่าว

การศึกษาสำรวจสภาพการมีข้อมูลในระดับบริหารตั้งแต่ระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ไปจนถึงระดับจังหวัดนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย จากคณะทำงานของโครงการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ดังรายนามคณะทำงานที่ปรากฏอยู่ในเอกสารนี้จากคณะกรรมการวิชาการโครงการผสมผสานประชากรกับการพัฒนาของ สศช. และจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด พัฒนาการจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด เทศบาลเมือง สำนักทะเบียนจังหวัด แรงงานจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ป่าไม้จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น สาธารณสุขอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ป่าไม้อำเภอ อุตสาหกรรมอำเภอ พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการ สำนักงานสาธารณสุขประจำตำบล สถานีอนามัย กำนันผู้ใหญ่บ้าน กรรมการเลขานุการและผู้ทรงคุณวุฒิของสภาตำบลในจังหวัดและท้องที่ต่าง ๆ ที่ได้ตกเป็นเขตสำรวจ ตลอดจนกองนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องประชากร และการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ สำนักงาน

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกองผังเมือง กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
เขตมินบุรี และเขตบางเขน และสุดท้ายจากเจ้าหน้าที่รัฐการ และพนักงานพิมพ์ดีด
ของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้ทำหน้าที่ต่าง ๆ นับตั้งแต่การ
ร่างโต้ตอบหนังสือราชการ จัดทำแบบสอบถาม ร่วมในการเก็บข้อมูลภาคสนาม
ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนงานพิมพ์ ไรเนียว เย็บเล่ม ฯลฯ

คณะผู้วิจัยขอถือโอกาสแสดงความขอบคุณบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่ได้กล่าว
มาแล้วข้างต้นที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูล การอำนวยความสะดวกและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้โครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไป
ด้วยดี มา ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 คำนำ	1
1.2 ความสำคัญของข้อมูลประชากรในการวางแผน	2
1.3 ปัญหาข้อมูล	5
1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
บทที่ 2 ขอบเขตและวิธีการศึกษา	8
2.1 คำนำ	8
2.2 ขอบเขตของการศึกษา	8
2.3 วิธีการศึกษา	9
2.4 การเลือกตัวอย่าง	10
2.5 โครงสร้างของรายงาน	16
บทที่ 3 การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและการศึกษา	17
3.1 สภาพการมีข้อมูลประชากรในสาขาการศึกษา	19
3.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชากร	32
3.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาการศึกษาที่สำรวจพบ แต่ไม่ได้ เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง	38
3.4 สรุปผลการสำรวจ	41
3.5 ข้ออภิปราย	42
3.6 ข้อเสนอแนะ	44

	หน้า
บทที่ 4 การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและสาธารณสุข	45
4.1 ข้อมูลประชากรในการสาธารณสุข	47
4.2 ข้อมูลเฉพาะสาขาสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับประชากร	81
4.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาสาธารณสุขที่สำรวจพบแต่ไม่ได้ เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง	82
4.4 สรุปผลการสำรวจ	84
4.5 ข้ออภิปราย	86
4.6 ข้อเสนอแนะ	88
บทที่ 5 การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและการจ้างงาน	91
5.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาการจ้างงาน	94
5.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาการจ้างงานที่เกี่ยวข้อง กับประชากร	97
5.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาการจ้างงานที่สำรวจพบ แต่ไม่ได้ เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง	98
5.4 สรุปผลการสำรวจ	102
5.5 ข้ออภิปราย	103
5.6 ข้อเสนอแนะ	106
บทที่ 6 การสำรวจข้อมูลประชากรและสิ่งแวดล้อม	109
6.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาสิ่งแวดล้อม	112
6.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง กับประชากร	118
6.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาสิ่งแวดล้อมที่สำรวจพบแต่ไม่ได้ เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง	120
6.4 สรุปผลการสำรวจ	133
6.5 ข้ออภิปราย	136
6.6 ข้อเสนอแนะ	136

	หน้า
บทที่ 7 การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรเพื่อการพัฒนา	138
7.1 ข้อมูลประชากร	140
7.2 สรุปผลการสำรวจ	186
7.3 ข้ออภิปราย	188
7.4 ข้อเสนอแนะ	190
บทที่ 8 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	193
สรุป	193
ข้อเสนอแนะ	195
ภาคผนวก ก. รายนามคณะทำงานโครงการผสมผสานประชากรกับการพัฒนา	
ภาคผนวก ข. รายชื่อและสังกัดผู้เข้าร่วมโครงการผสมผสานประชากรและการพัฒนา	
ภาคผนวก ค. แบบสอบถาม	
ภาคผนวก ง. หมายเหตุการเก็บข้อมูล	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 คำนำ

นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายและแผนประชากรในระดับที่น่าพอใจ ความสำเร็จดังกล่าวได้สร้างปัญหาและท้าทายรัฐบาลในการดำเนินการพัฒนาขั้นต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากมุ่งหวังที่จะพัฒนาประเทศชาติในระยะยาว ทั้งนี้เท่าที่แล้มาแล้ว การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและประชากรเป็นอิสระจากกันและกัน ถึงกระนั้นแต่ละด้านที่ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ ในอนาคตการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประชากร จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการหรือแนวทางให้เหมาะสมกว่าที่เคยเป็นมาไม้อาจดำเนินต่อไปอย่างเป็นเอกเทศจากกันและกันได้ แล้วหวังว่าจะประสบความสำเร็จเช่นที่เป็นมาในอดีต

ในปัจจุบันประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการเพิ่มประชากรต่ำในบรรดาประเทศทั้งหลายในโลก การจะเปลี่ยนแปลงประชากรไม่ว่าจะเป็นในด้านอัตราการเพิ่มประชากร การย้ายถิ่น การตาย และการกระจายตัว ไม่อาจจะดำเนินไปได้อย่างเป็นเอกเทศ โดยอาศัยมาตรการประชากรแต่เพียงอย่างเดียวแล้วคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จอย่างที่เป็นมาในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 3 ถึงฉบับที่ 5 และ 6 จำเป็นอย่างยิ่งที่แผนพัฒนาประชากรจะต้องอาศัยการผสมผสานกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้านอื่น ๆ การจะผสมผสานการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกับแผนประชากร จะกระทำได้อาศัยข้อมูลที่มีการจัดเก็บอย่างมีระบบ สามารถนำมาผสมผสานศึกษาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและแผนเชิงผสมผสานให้มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่สอดคล้องกัน

1.2 ความสำคัญของข้อมูลประชากรในการวางแผน

ในการวางแผนพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือการเมืองเพื่อการพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะ การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาการสาธารณสุข การพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการให้บริการของรัฐในด้านอื่น ๆ หากการพัฒนาด้านต่าง ๆ เหล่านี้มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การยกระดับมาตรฐานการครองชีพ ความอยู่ดีกินดีของประชาชนโดยส่วนรวมและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มิใช่อยู่ที่การบรรลุเป้าหมายเฉพาะกิจกรรมทางด้านสภาพของหน่วยงานนั้น ๆ แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงลักษณะของประชากรที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาหรือที่จะได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของการพัฒนาแต่ละด้าน ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการวางแผนที่มีวัตถุประสงค์สำคัญดังกล่าว คือข้อมูลประชากรที่บ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ ของประชากรที่เป็นเป้าหมาย หรือจะได้รับผลกระทบจากการพัฒนา ข้อมูลประชากรดังกล่าวอย่างน้อยที่สุดจะต้องประกอบด้วย จำนวนประชากรทั้งหมดจำแนกเพศ อายุ และการกระจายตามพื้นที่ อัตราการเพิ่มทั้งหมด อัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละกลุ่มอายุและเพศ อัตราการย้ายถิ่น อัตราการเกิด อัตราการเพิ่มทั้งหมด อัตราการเจ็บป่วย อัตราการตาย ระดับการศึกษา ลักษณะการใช้ทรัพยากร อัตราการจ้างงาน และลักษณะอื่น ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองที่เกี่ยวข้อง

สถิติข้อมูลทางประชากรที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หากมีการจัดเก็บอยู่ในลักษณะที่มีความสม่ำเสมอ และมีความถูกต้องเชื่อถือได้ จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มากในการศึกษาติดตามการเปลี่ยนแปลงกำหนดนโยบาย และจัดทำแผน และโครงการพัฒนาให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงปรารถนา จำนวนประชากรจำแนกตามอายุ เพศ และเขตพื้นที่จะมีประโยชน์ในการกำหนดเป้าหมาย ปริมาณของงานพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในของภาครัฐและภาคเอกชน อัตราการเพิ่ม ซึ่งประกอบด้วย อัตราการเกิด อัตราการตาย และอัตราการย้ายถิ่น จะทำให้ทราบถึงการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงประชากรจำแนกตามอายุและเพศ และเขตพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อกรวางแผน และลักษณะของโครงการพัฒนาที่จะนำไปปฏิบัติในแต่ละพื้นที่

อัตราการเจ็บป่วย และอัตราตายของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุและเพศ จำแนกตามสาเหตุ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของการกำหนดนโยบาย และโครงการสาธารณสุขในแต่ละพื้นที่ ประชากรจำแนกตามอายุ เพศ และระดับการศึกษา และในแต่ละพื้นที่ที่มีการจัดเก็บอย่างมีระบบและมีความเชื่อถือได้ เป็นข้อมูลสถิติพื้นฐานของการวางแผนทางการศึกษา อัตราการเข้าร่วมแรงงานของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ เพศ และระดับการศึกษา จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นข้อมูลที่สำคัญซึ่งควรถูกใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาการเกษตรกรรมและการพัฒนาชนบท ลักษณะและอัตราการใช้ทรัพยากรของประชากรในแต่ละพื้นที่เป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการวางแผนพัฒนาทรัพยากรและการตั้งถิ่นฐานของประชากร

ข้อมูลทางด้านประชากรต่าง ๆ เหล่านี้ หากมีการจัดเก็บหรือมีการรวบรวมให้เป็นอนุกรมเดียวกันกับข้อมูลที่ชี้แจงให้เห็นถึงลักษณะอื่น ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในแต่ละระดับของการบริหารจะทำให้การวางแผนการกำหนดนโยบาย และการกำหนดโครงการการพัฒนาในแต่ละระดับของการบริหารของแต่ละหน่วยงานตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาที่จะยกมาตรฐานการครองชีพและความอยู่ดีกินดีของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในด้านการวางแผนการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบ นับตั้งแต่การศึกษาภาคบังคับ มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา สถิติข้อมูลประชากรที่สำคัญสำหรับการวางแผนคือข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นอนุกรมเวลา ซึ่งประกอบด้วยจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ และเพศ จำแนกตามชั้นเรียน ในแต่ละระดับและแต่ละประเภทของการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่ สถิติเหล่านี้นอกจากจะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงประชากร และความต้องการทางการศึกษาที่เป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อการฉายภาพประชากร และความต้องการทางการศึกษาของประชากรในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดเตรียมทรัพยากร และบุคลากรที่เหมาะสม กับคลื่นของการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งในอนาคตอันใกล้และอนาคตที่ห่างไกล เกินกว่าช่วงห้าปี เพื่อมิให้ผลของการวางแผนแก้ปัญหาในแต่ละช่วง 5 ปีไปสร้างปัญหาให้กับระบบการศึกษา เมื่อคลื่นของการเปลี่ยนแปลงประชากรได้เคลื่อนตัวไปจากระดับหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่ง หรือจากทิศทางหนึ่งไปสู่อีกทิศทางหนึ่ง หากการวางแผนการศึกษาในระบบเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพแล้ว ปัญหาการศึกษาในระบบที่สืบเนื่องมาจากการไม่รู้หนังสือ ก็จะมีบรรเทาลงไปมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือหมดสิ้นไปในที่สุด

สำหรับการวางแผนด้านสาธารณสุข ซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้ประชากรมีความเป็นอยู่ดีทางสังคม มีอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สถิติตัวเลขทางประชากรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเจ็บป่วย การตาย จำแนกตามเพศ อายุ สาเหตุ และเขตพื้นที่ต่าง ๆ เป็นตัวเลขที่สำคัญในการกำหนดแผนงาน นโยบาย โครงการ และแผนงานดำเนินกิจกรรมทางด้านสาธารณสุข สำหรับประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ เพศ เขตที่อยู่อาศัย การดำเนินกิจกรรมทางด้านสาธารณสุข จะมีผลกระทบกลับต่ออัตราการเจ็บป่วย อัตราการตาย และอัตราการเกิด ของประชากรกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของงานสาธารณสุข ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางประชากรด้านต่าง ๆ ในการวางแผนสาธารณสุขจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงสถิติข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและงานสาธารณสุข ตลอดจนปฏิกิริยาระหว่างการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ด้านในทุกระดับของการบริหาร เพื่อที่ว่าทุกระดับของการบริหาร และการปฏิบัติ การสามารถกำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ได้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ สิ่งที่น่าสังเกตคือ กิจกรรมทางด้านสาธารณสุข ควรได้รับการวางแผนเฉพาะเจาะจงในด้านระดับพื้นที่ให้มากขึ้นกว่าเป็นอยู่เดิม

ในด้านกรวางแผนการจ้างงาน นอกจากสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับอัตราการเติบโตของภาคเศรษฐกิจแต่ละภาค อัตราการเข้าร่วมแรงงานของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ เพศ เขตที่อยู่อาศัย ในแต่ละฤดูกาลทำงานสถิติตัวเลขทางประชากรที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และกำหนดนโยบายการจ้างงาน คือ จำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่จำแนกตามอายุ และเพศ อัตราการเติบโตของประชากรในวัยแรงงาน สถานภาพการทำงาน ระดับการศึกษาของแรงงาน ซึ่งจำนวนและอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกัน ในทำนองเดียวกันกับอัตราการเข้าร่วมแรงงานของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ เพศและภาคเศรษฐกิจ และเขตที่อยู่อาศัย สถิติตัวเลขต่าง ๆ เหล่านี้ ควรเป็นตัวเลขจริงมีการเก็บรวบรวมอย่างมีระบบ มิใช่ตัวเลขที่ได้จากการประมาณการโดยการใส่สูตรสำเร็จของจำนวนประชากรในวัยทำงาน และอัตราของการเข้าร่วมแรงงาน อัตราการว่างงาน และสถานภาพของแรงงานในระดับพื้นที่ เช่นที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน

ในด้าน การวางแผนสิ่งแวดล้อม สถิติที่นอกเหนือไปจากสถิติด้านมลภาวะ ข้อมูลทางด้านประชากรที่จำเป็นต่อการวางแผนการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คือ จำนวน อัตราการเพิ่ม อัตราการย้ายถิ่นของประชากร ลักษณะการบริโภค การใช้ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ การกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม จึงจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับพื้นที่และในระดับภาพรวมของประเทศ

ในด้าน การกำหนดนโยบายและแผนประชากร สถิติตัวเลขทางด้านประชากรที่สำคัญคือ จำนวนประชากรจำแนกอายุ เพศ และเขตพื้นที่ จำนวนอัตราการเกิด การตาย และการย้ายถิ่นในแต่ละเขตพื้นที่ สถิติตัวเลขเหล่านี้จะต้องเป็นสถิติตัวเลขที่มีการจัดเก็บอย่างมีระบบ มีความถูกต้องเชื่อถือได้ หรืออย่างน้อยที่สุดสามารถกำหนดอัตราความผิดพลาดเคลื่อนของข้อมูลได้ สิ่งที่ควรตระหนักถึงในการนำสถิติข้อมูลประชากรที่มีอยู่มาใช้คือ ระบบการจัดเก็บของข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นของเอกชน รัฐ หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยปฏิบัติการ ต่างมีวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน สถิติตัวเลขต่าง ๆ จึงสอดคล้องถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของระบบการจัดเก็บข้อมูลนั้น ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ เนื่องจากข้อมูลมีความบกพร่องในอัตราที่แตกต่างกัน ความรู้ความชำนาญในการปรับแก้ไขข้อมูล และเทคนิคการปรับที่ใช้ก็แตกต่างกันทำให้สถิติที่ได้จากการปรับแตกต่างกันไป

1.3 ปัญหาข้อมูล

ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การจ้างงาน และประชากร ในลักษณะที่ผสมผสานกับนโยบายและแผนพัฒนาประชากร สิ่งที่สำคัญที่สุด (ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น) คือ ข้อมูลที่มีการจัดเก็บอย่างมีระบบอย่างถูกต้องและมีความเชื่อถือได้สูง ในแต่ละระดับของการบริหารงานพัฒนาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จากหน่วยงานวางแผนส่วนกลางลงไปถึงหน่วยงานบริหารและวางแผนระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่จัดเก็บควรไปในลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการผสมผสาน การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมทางด้านประชากรและการพัฒนา

ปัญหาที่สำคัญคือ ในปัจจุบันเรายังขาดการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะดังกล่าว หน่วยงานแต่ละหน่วยไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับวางแผนหรือหน่วยปฏิบัติการในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลโดยทั่วไป อย่างดีที่สุดจะมีเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวกับกิจกรรมโดยตรงของหน่วยงานนั้น ๆ ถึงกระนั้นก็ตามข้อมูลที่จัดเก็บมักจะมีขาดความสม่ำเสมอในการจัดเก็บ ความทันสมัยของตัวเลขที่เก็บรวบรวม จำนวนปีที่ย้อนหลังมีไม่มากพอ มีความคลาดเคลื่อน การจัดส่งข้อมูลตามลำดับขั้นของการบริหารและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลของหน่วยงานเองหรือแก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัญหาของข้อมูลในแต่ละด้าน จะนำเสนอใน แต่ละด้านในส่วนที่เป็นกรายงานผลการศึกษา ระบบข้อมูล และการใช้ข้อมูล ประชากรในการวางแผนแต่ละด้าน

1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษารุ่นนี้ เป็นการศึกษาตามหลักวิชาการโดยเจตนาที่จะให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานปฏิบัติให้มากที่สุด โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทั้งนี้ เพื่อให้ผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และเป็นแนวทางสำหรับการใช้ข้อมูลทางด้านประชากร เพื่อผสมผสานประชากรในการวางแผนด้าน การศึกษา สาธารณสุข การมีงานทำ สิ่งแวดล้อม และด้านประชากร ซึ่งเป็นสาขาที่ ตัวแปรทางด้านประชากรมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยโดยตรง

การศึกษานี้จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 2 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีข้อมูลประชากรในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ที่ได้มีการจัดเก็บโดยหน่วยงานระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สาธารณสุข การมีงานทำ สิ่งแวดล้อม และประชากร ว่าได้มีการจัดเก็บข้อมูลประชากรอะไรบ้าง

2. เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับสภาพการมีข้อมูลนั้น มาใช้ในโครงการ
ฝึกอบรมที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงสภาพการมีข้อมูลประชากร
ในการพัฒนา การศึกษา การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การมีงานทำ และด้าน
ประชากร

บทที่ 2 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

2.1 คำนำ

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณและเงื่อนไขทางเวลา ได้มีการกำหนดขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษาและการเลือกตัวอย่าง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการปรึกษาหารือและปฏิบัติงานสนามอย่างใกล้ชิดร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ และที่ปรึกษาของโครงการที่มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากเป้าหมายที่สำคัญของโครงการผสมผสานประชากรกับการพัฒนาในระยะนี้อยู่ที่การผสมผสานประชากรและทรัพยากรมนุษย์กับการวางแผนพัฒนาในแต่ละด้าน ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในเอกสารข้อเสนอโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอต่อกองทุนสหประชาชาติ เพื่อกิจกรรมประชากร (UNFPA) ที่จะมุ่งศึกษาในขั้นนี้ 5 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านการศึกษา
2. ด้านสาธารณสุข
3. ด้านการมีงานทำ
4. ด้านสิ่งแวดล้อม
5. ด้านประชากร

ขอบเขตของการศึกษาที่ได้รับระบุเอกสารข้อเสนอโครงการ จำกัดอยู่เฉพาะการสำรวจการมีข้อมูลประชากรในแต่ละด้านของการพัฒนาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเท่านั้น มิได้ศึกษาถึงระบบการจัดเก็บ การใช้ และการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยเหตุผลทางด้านงบประมาณ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ข้อมูลที่เก็บได้จากการสำรวจก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้วางแผน และผู้ปฏิบัติงานตลอดจนผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงได้ทำการขยายขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่ทำให้ขอบเขตขยายกว้างขวางออกไปนี้เกิดขึ้นจากการปรึกษาหารือระหว่างคณะผู้ทำการวิจัยและที่ปรึกษาโครงการวิจัย ตลอดจนคณะทำงานของโครงการวิจัย ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์เรื่องข้อมูลประชากรที่ใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จัดให้มีขึ้นที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ขอบเขตของการวิจัยจึงได้ขยายออกไปจากข้อเสนอโครงการโดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การจัดเก็บ การใช้ การประเมินสภาพความเชื่อถือได้ของข้อมูลมีการศึกษารายละเอียดในประเด็นดังกล่าวดังต่อไปนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึก
- ข. รายละเอียดของข้อมูล
- ค. หน่วยแกร็บ
- ง. การจัดเก็บข้อมูล
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง
- ซ. ความคลาดเคลื่อน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล
- ญ. การใช้ประโยชน์

2.3 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้มีจุดเด่นที่ผิดแผกไปจากการศึกษาวิจัยทั่วไป คือ เป็นการศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างนักวิจัยและนักปฏิบัติทั้งนี้ เพื่อให้ผลการศึกษาที่มีความเป็นไปได้อย่างเหมาะสมที่จะนำไปใช้งานจริงมากที่สุด ดังนั้นแนวทางของวิธีการศึกษาในครั้งนี้จึงกำหนดไว้ในลักษณะที่จะเปิดให้เกิดการประสาน และแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ โดยเฉพาะจากหน่วยวางแผนมากกว่าที่จะใช้แนวทางการวิจัยโดยนักวิจัยฝ่ายเดียว

ดังนั้น การศึกษานี้จึงกำหนดไว้ว่าจะอาศัยวิธีการศึกษาในแนวทางต่อไปนี้

1. โดยการศึกษาจากผลงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้แล้ว
2. โดยการศึกษาจากข้อมูลภาคสนามที่จะจัดเก็บโดยการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลที่เหมาะสมและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. โดยการศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติ ด้านวิธีการจัดให้มีการประชุมหรือการสัมมนาในลักษณะของการระดมความคิด

หลังจากที่ได้ทำการเลือกตัวอย่าง (ซึ่งจะได้กล่าวถึงในส่วนต่อไป) ที่เหมาะสมแล้ว ได้มีการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามเป็นเวลา 2 วัน (5 และ 6 พฤศจิกายน) ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

นอกจากนั้น เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงจัดให้มีคณะทำงานชั้นกลุ่มหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาในครั้งนี้ด้วย โดยได้เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายวิชาการและฝ่ายปฏิบัติเข้าร่วมในคณะทำงาน ซึ่งได้มีการประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอบทความทางวิชาการเกี่ยวกับสภาพของข้อมูลประชากรกับการพัฒนาในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการและรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมดังกล่าวได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข)

สิ่งที่ได้จากการประชุมคือ แนวทาง และลักษณะของข้อมูลทางด้านประชากรที่พึงจัดเก็บในแต่ละด้านของการพัฒนา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการเก็บข้อมูลภาคสนาม (แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แสดงไว้ในภาคผนวก ค)

2.4 การเลือกตัวอย่าง

ในการเลือกตัวอย่าง พื้นที่ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรและการพัฒนา เดิมคณะผู้วิจัยได้เสนอให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการพัฒนา 7 เขต เขตละ 1 จังหวัดและสุ่มตัวอย่างในระดับอำเภอ จังหวัดละ 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองและอำเภออื่น ๆ อีก 1 อำเภอ รวมเป็นจังหวัดละ

2 อำเภอ และสุมตัวอย่างตำบล อำเภอละ 1 ตำบล ตำบลละ 2 หมู่บ้าน รวมเป็นจำนวนตัวอย่างดังนี้

- จังหวัด 7 จังหวัด
- อำเภอ 14 อำเภอ (เป็นอำเภอเมือง 7 อำเภอ)
- ตำบล 14 ตำบล
- หมู่บ้าน 28 หมู่บ้าน

ทั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจังหวัดไว้แล้ว ดังนี้

1. เขตกรุงเทพและปริมณฑล - จังหวัดปทุมธานี
2. ภาคกลาง - จังหวัดชัยนาท
3. ภาคเหนือ - จังหวัดเพชรบูรณ์
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - จังหวัดมุกดาหาร
5. ภาคใต้ - จังหวัดสุราษฎร์ธานี
6. ภาคตะวันออก - จังหวัดตราด
7. ภาคตะวันตก - จังหวัดกาญจนบุรี

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ได้ปรึกษากับที่ปรึกษาของโครงการและการพิจารณาาร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของ สคช. กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์และคณะกรรมการโครงการ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปรับปรุงจังหวัดและพื้นที่ออกสำรวจ โดยได้มีการพิจารณาการคัดเลือก 7 ภาคการพัฒนาเพื่อให้ได้เมืองที่มีขนาดต่าง ๆ กันตามลำดับ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดระดับของเมืองและได้มีการเสนอให้มีการเก็บข้อมูลในเขต กทม. เพราะการเก็บข้อมูลประชากรใน กทม. จะมองภาพด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการและบริการสาธารณสุขได้ชัดมาก และได้มีการเลือกเมืองที่พิจารณาถึงจำนวนประชากรด้วยโดยได้แบ่งไว้ดังนี้

1. จำนวนประชากร 5 ล้านขึ้นไป ถือว่าเป็นเมืองที่มีการปกครองพิเศษ
2. จำนวนประชากร 1-2 แสนขึ้นไป ถือว่าเป็นเมืองใหญ่ในต่างจังหวัด เช่น นครสวรรค์
3. จำนวนประชากร 5-9 หมื่นขึ้นไป ถือว่าเป็นเขตที่กำลังเป็นเมืองขนาดใหญ่

4. จำนวนประชากร 1-4 หมื่นขึ้นไป ถือว่าเป็นเขตที่มีการเปลี่ยนแปลง
5. จำนวนประชากรต่ำกว่า 1 หมื่นขึ้นไป ถือว่าเป็นเขตเมืองขนาดเล็ก

นอกจากจะได้พิจารณาเมืองที่มีขนาดแตกต่างกันแล้ว ในแต่ละจังหวัดก็ต้องเลือกอำเภอเมือง ซึ่งแบ่งเป็นในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลกับอำเภออื่น ๆ อีก 1 อำเภอ ซึ่งแบ่งในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาล

ดังนั้นจึงได้มีการเพิ่มเขตพื้นที่ กทม. และการเปลี่ยนแปลงบางจังหวัดที่ได้ทำการสรุปตัวอย่างจังหวัดไว้แล้ว ดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร	- เขตบางเขนและมีนบุรี และหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูล
2. เขตปริมณฑล	- จังหวัดปทุมธานี
3. ภาคกลาง	- จังหวัดราชบุรี
4. ภาคเหนือ	- จังหวัดเพชรบูรณ์
5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- จังหวัดขอนแก่น
6. ภาคใต้	- จังหวัดนครศรีธรรมราช
7. ภาคตะวันออก	- จังหวัดตราด
8. ภาคตะวันตก	- จังหวัดชัยนาท

อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติงานภาคสนามจริง คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อทดสอบการศึกษาระบบข้อมูลอีกครั้งหนึ่งที่จังหวัดนครพนม (ตารางแสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสนามได้อยู่ในภาคผนวกของบท ๖)

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ต้องการทราบถึงระบบข้อมูลในแต่ละระดับของการบริหารจากจังหวัดลงไปถึงหมู่บ้าน ประชากรที่เป็นเป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ดังนี้

1. ข้อมูลระดับจังหวัด ได้แก่ ข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมจาก
 - 1.1 สำนักงานจังหวัด
 - 1.2 ฝ่ายปกครองจังหวัด
 - 1.3 สาธารณสุขจังหวัด
 - 1.4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 - 1.5 ศึกษาธิการจังหวัด
 - 1.6 แรงงานจังหวัด
 - 1.7 เกษตรจังหวัด
 - 1.8 พัฒนาการจังหวัด
 - 1.9 อุตสาหกรรมจังหวัด
 - 1.10 ป่าไม้จังหวัดหรือป่าไม้เขต
 - 1.11 เทศบาล

2. ข้อมูลระดับอำเภอ ได้แก่ ข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมจาก
 - 2.1 ฝ่ายทะเบียนราษฎร
 - 2.2 สาธารณสุขอำเภอ
 - 2.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 - 2.4 ศึกษาธิการอำเภอ
 - 2.5 เกษตรอำเภอ
 - 2.6 พัฒนาการอำเภอ
 - 2.7 ป่าไม้อำเภอ

3. ข้อมูลระดับตำบล ได้แก่ ข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมจาก
 - 3.1 กำนัน
 - 3.2 อณามัยตำบล
 - 3.3 โรงเรียนประถมศึกษาในตำบล 1 โรงเรียน

4. ข้อมูลระดับหมู่บ้าน
 - 4.1 ผู้ใหญ่บ้าน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ได้มีการออกแบบฟอร์มซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบลและหมู่บ้าน ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ มีแบบฟอร์มระดับละ 7 ฉบับ ตามลักษณะของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านใด และตามหน่วยงานที่คาดว่าจะให้ข้อมูลได้ แบบฟอร์มทั้ง 7 ฉบับนั้น จะให้รหัสเป็น จ.1-จ.6 สำหรับระดับจังหวัด และ อ.1-อ.6 สำหรับระดับอำเภอ ซึ่งข้อมูลในแต่ละฉบับจะประกอบด้วย

จ.1 จะถามเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากรว่ามีหรือไม่ ใครเป็นหน่วยแรกรับ ใครเป็นหน่วยรวบรวม เมื่อรวบรวมแล้วส่งต่อให้ใคร มีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อะไรบ้าง ข้อมูลอะไรบ้างที่ควรจะได้เพิ่ม และมีปัญหาในการจัดเก็บหรือไม่

จ.2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประชากรและสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งมีอยู่ 6 ตัวคือ จำนวนคนเกิด จำนวนคนตาย จำนวนคนย้ายถิ่นเข้า จำนวนคนย้ายถิ่นออก จำนวนประชากรในพื้นที่พิเศษ จำนวนประชากรทั้งหมด

จ.3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประถมศึกษา

จ.4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา

จ.5 เป็นข้อมูลทางการงานทำ

จ.6 เป็นข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับข้อมูลในระดับอำเภอ อ.1-อ.6 ก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกับ จ.1-จ.6 คือ อ.1 ถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล อ.2 เรื่องประชากรและสาธารณสุข อ.3 ประถมศึกษา อ.4 มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา อ.5 การงานทำ อ.6 สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

หน่วยราชการที่จะให้ข้อมูล มีดังนี้

แบบฟอร์ม	หน่วยราชการระดับจังหวัด	หน่วยราชการระดับอำเภอ
จ.1 อ.1	สำนักงานจังหวัด	ที่ว่าการอำเภอ
จ.2 อ.2	ฝ่ายปกครองจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด (พัฒนาการจังหวัด)	ฝ่ายทะเบียนราษฎร สาธารณสุขอำเภอ (พัฒนาการอำเภอ)
จ.3 อ.3	สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
จ.4 อ.4	ศึกษาธิการจังหวัด	สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
จ.5 อ.5	สาธารณสุขจังหวัด	สาธารณสุขอำเภอ
จ.6 อ.6	แรงงานจังหวัด เกษตรจังหวัด พัฒนาการจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ป่าไม้จังหวัด หรือ ป่าไม้เขต	เกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ป่าไม้อำเภอ

ข้อมูลระดับตำบล

ในระดับตำบลแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 แบบ และใช้รหัสจาก

ค.1-ค.3 โดย

- ค.1 มีรายละเอียดเกี่ยวกับการถามแบบ ชุด จ.1 และใช้ถามกำนัน
- ค.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับประชากรและสาธารณสุข ใช้ถามอนามัยตำบล
- ค.3 มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ใช้ถามโรงเรียนประถมศึกษาในตำบล 1 โรงเรียน ส่วนระดับมัธยมศึกษาถามศึกษาธิการอำเภอเป็นหน่วยสุดท้าย

ข้อมูลระดับหมู่บ้าน

ในระดับหมู่บ้านถามข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณสุข ประชากร สิ่งแวดล้อม ผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ใช่กำนัน สาเหตุที่ไม่ถามกำนัน เพราะจะทำให้กำนันสับสนเกี่ยวกับข้อมูลระดับตำบลกับระดับหมู่บ้าน

นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งแบบสอบถามไปให้จังหวัดและอำเภออื่น ๆ ที่ไม่ได้ตกเป็นตัวอย่างอีกด้วย

2.5 โครงสร้างของรายงาน

ในส่วนต่อไปของรายงาน จะเป็นการรายงานผลของการสำรวจข้อมูลในแต่ละด้านของการพัฒนาคือ การศึกษา สาธารณสุข การมีงานทำ สิ่งแวดล้อม และประชากร ในแต่ละระดับของการบริหารและการวางแผน

โครงสร้างของการเสนอผลการศึกษาในแต่ละด้านของการพัฒนา ด้านละบท ในแต่ละบทจะแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นบทนำชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีข้อมูลประชากรในการวางแผนด้านนั้น ส่วนที่สองจะเป็นการรายงานลักษณะของข้อมูลประชากร (การเกิด การตาย การย้ายถิ่น และจำนวนประชากร) ที่มีการเก็บโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านนั้น ๆ) ในการรายงานจะเริ่มจากข้อมูลประชากรแต่ละตัว ในแต่ละตัวจะพิจารณาจากระดับตำบล หมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด ในแต่ละระดับจะชี้ให้เห็นว่ามีการจัดเก็บ การใช้ และการประเมินสภาพความเชื่อถือได้ของข้อมูล รายละเอียดที่เสนอประกอบด้วย ก) แบบที่ใช้บันทึก ข) รายละเอียดของข้อมูล ค) หน่วยแรกรับ ง) การจัดเก็บข้อมูล จ) ความถี่ในการจัดเก็บ ฉ) ปีล่าสุดที่มี ช) การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ซ) ความคลาดเคลื่อน ฌ) การส่งต่อข้อมูล และ ฎ) การใช้ประโยชน์

ในส่วนที่สามของแต่ละบทจะเสนอ ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาที่ศึกษา ซึ่งคณะผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับประชากร มิใช่เพื่อการบริหารหรือกิจกรรม โดยเฉพาะสาขาที่ไม่เกี่ยวข้องกับประชากร ซึ่งเป็นสาระสำคัญของส่วนที่สี่ อนึ่ง ผู้วิจัยขอชี้ว่า สิ่งที่รายงานในส่วนที่สามและสี่นี้เป็นรายงานที่นอกเหนือจากข้อตกลงที่ระบุไว้ในข้อ เสนอโครงการต่อ

ในส่วนที่ห้าและส่วนต่อ ๆ ไป ของรายงานในแต่ละบทเป็นการเสนอสรุปผลการสำรวจ ข้ออภิปราย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

บทที่ 3

การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและการศึกษา

การสำรวจในส่วนนี้เป็นการสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรที่สำคัญ ซึ่งหน่วยราชการที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยตรงในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัดมีอยู่ในปัจจุบัน การสำรวจได้เน้นสภาพการมีข้อมูลประชากรของหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากกว่าระดับอื่น ด้วยเหตุที่การศึกษาในระดับศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประชากรค่อนข้างมาก และยังเป็นระดับที่มีการศึกษาภาคบังคับอีกด้วย การสำรวจครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ

1. ระดับตำบลและหมู่บ้าน ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนมัธยมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. ระดับอำเภอ ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษาธิการอำเภอ
3. ระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการจังหวัด

ผลจากการสำรวจสามารถแบ่งเป็นหัวข้อซึ่งจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดในบทนี้ ดังต่อไปนี้คือ

3.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาการศึกษา โดยแยกออกเป็น

3.1.1 การเกิด พิจารณา 3 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

3.1.2 การตาย พิจารณา 3 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

3.1.3 การย้ายถิ่น พิจารณา 3 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

3.1.4 จำนวนประชากร พิจารณา 3 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

3.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาการศึกษา ครอบคลุมข้อมูลของสาขาการศึกษาโดยเฉพาะ แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชากร ในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด ซึ่งอาจจะมีความจำเป็นต้องใช้ในการวางแผน

3.3 ข้อมูลอื่น ๆ เป็นการรายงานข้อมูลทางด้านการศึกษาที่สำรวจพบ แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชากร นอกจากนั้นยังได้รวมข้อมูลการศึกษานอกโรงเรียนและข้อมูลอุดมศึกษาไว้ในส่วนนี้ด้วย

3.4 สรุปผลการสำรวจ ส่วนนี้จะเป็นการสรุปผลจากการสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรในสาขาการศึกษาทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งเสนอสภาพปัญหาที่พบเกี่ยวกับข้อมูลประชากรจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

3.5 ข้ออภิปราย เป็นการนำเสนอข้ออภิปรายในประเด็นปัญหาที่พบเพื่อให้เห็นถึงที่มาและลู่ทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และยังนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลของสาขาการศึกษาซึ่งรวบรวมจากเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.6 ข้อเสนอแนะ ส่วนสุดท้ายของบทนี้เป็นการนำเสนอผล หรือข้อสรุปที่ได้จากข้อ 3.4 และประเด็นการอภิปรายจากข้อ 3.5 มาประมวลเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงสภาพการมีข้อมูลประชากรของสาขาการศึกษา

3.1 การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและการศึกษา

3.1.1 การเกิด

3.1.1.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

โดยสภาพจริง หน่วยงานทางการศึกษาของรัฐที่เป็นหน่วยย่อยที่สุดก็คือโรงเรียน ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งภายในตำบลนั่นเอง ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของหมู่บ้านและตำบลจึงมาจากโรงเรียน และเนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยจัดส่งข้อมูลให้หน่วยงานการศึกษาระดับอำเภอ ข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นข้อมูลเดียวกันกับที่ทางอำเภอและจังหวัดมีอยู่ กล่าวได้ว่าโรงเรียนคือหน่วยแรกรับข้อมูลส่วนมากที่สาขาการศึกษามีใช้อยู่ในปัจจุบัน

สำหรับข้อมูลจำนวนการเกิดนั้น ไม่ปรากฏว่าโรงเรียนได้มีการจัดเก็บของตนเอง แต่จะรับทราบจำนวนเด็กวัยเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับของหมู่บ้านและตำบลจากระดับอำเภอ โดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคัดลอกจากแบบทร.14 ของฝ่ายปกครองส่งให้โรงเรียน ซึ่งหากถือว่าข้อมูลการเกิดเป็นข้อมูลที่แสดงจำนวนเด็กเกิด (อายุต่ำกว่า 1 ปี) ในช่วงเวลา 1 ปีแล้ว ก็จะทำให้เห็นว่าหน่วยโรงเรียนมิได้มีและใช้ข้อมูลการเกิดโดยตรง แต่ต้องการใช้ข้อมูลเด็กที่มีอายุครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีใช้ข้อมูลการเกิด ทว่าขึ้นอยู่กับการเกิดเป็นอย่างมาก หากมีการเกิดมากก็มีโอกาสที่จะทำให้จำนวนเด็กวัยครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับสูงขึ้น ในทางตรงข้ามถ้ามีการเกิดในอัตราต่ำลงก็อาจทำให้จำนวนเด็กวัยครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับน้อยลงได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหน่วยงานการศึกษาในระดับตำบลและหมู่บ้านไม่ได้จัดเก็บหรือใช้ข้อมูลการเกิด

3.1.1.2 ระดับอำเภอ

หน่วยงานการศึกษาในระดับอำเภอประกอบด้วย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าหน่วยงานทั้งสองไม่มีการบันทึกข้อมูลการเกิดในระดับอำเภอ ส่วนข้อมูลจำนวนเด็กคงใช้ข้อมูลจำนวนเด็กวัยเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในการจัดชั้นเรียนประจำปี โดยอาศัยข้อมูลจากแบบทร.14 ของหน่วยงานทะเบียนราษฎรของอำเภอและคัดลอกส่งให้โรงเรียนต่อไป

อย่างไรก็ตามในระดับกิ่งอำเภอและอำเภอนั้น ศึกษาธิการอำเภอจะต้องรายงาน ข้อมูลการศึกษาเป็นประจำทุกปีในวันที่ 10 มิถุนายน ตามแบบรายงานการศึกษา ส่วนภูมิภาค ภาคสถิติ (รศ.ภ.) ซึ่งรวมข้อมูลสภาพสังคม ภูมิศาสตร์ และการปกครอง ในข้อมูลหมวดนี้ได้รวมเอาจำนวนคนเกิดในรอบปีไว้ด้วย จึงเท่ากับว่า หน่วยงานศึกษาธิการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอจะต้องทราบและมีข้อมูลการเกิดด้วย เช่นกัน

ข้อมูลการเกิดที่มีอยู่มีรายละเอียด ดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึก มีเพียงแบบเดียวที่ปฏิบัติเป็นประจำคือ แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค ภาคสถิติ (รศ.ภ.) ออกโดยกระทรวงศึกษาธิการ

ข. รายละเอียดของข้อมูล มีรายละเอียดเพียงเล็กน้อยเท่านั้นกล่าวคือ บันทึกเพียงจำนวนคนเกิดในรอบปีที่ผ่านมา ไม่มีรายละเอียดอื่นอีก

ค. หน่วยแรกรับ ข้อมูลจำนวนคนเกิดนี้คงใช้ข้อมูลซึ่งได้รับจาก อำเภอ ซึ่งรับข้อมูลการแจ้งเกิดตามกฎหมายและเก็บไว้ที่ฝ่ายทะเบียนราษฎรนั่นเอง จากนั้นศึกษาธิการอำเภอเป็นฝ่ายรับข้อมูลจำนวนคนเกิดนี้มากรอกลงในแบบ รศ.ภ.

ง. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการกรอกข้อมูลจำนวนคนเกิดตามแบบ รศ.ภ. ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ การกรอกแบบ รศ.ภ. นี้กระทำทุกปีภายใน วันที่ 10 มิถุนายน

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ครั้งสุดท้ายที่มีการกรอกแบบ รศ.ภ. ขณะสำรวจคือ ปี 2530

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง จากการสำรวจพบว่าจะมีการเก็บข้อมูล รศ.ภ. นี้ไว้เฉลี่ยประมาณ 7 ปี

ข. ความคลาดเคลื่อน เนื่องจากหน่วยงานศึกษาธิการอำเภอรับข้อมูลการเกิดจากทะเบียนราษฎรของอำเภอโดยมิได้เก็บข้อมูลเองและมิได้ใช้ข้อมูลแหล่งอื่นอีกจึงไม่อาจควบคุมหรือตรวจสอบความคลาดเคลื่อนได้ ในทางปฏิบัติข้อมูลนี้ยังถือด้วยว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องของทางราชการ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วข้อมูลนี้ได้จากการรับแจ้ง จึงมีโอกาสคลาดเคลื่อนได้หากมีการแจ้งไม่ครบถ้วน จากการสอบถามเจ้าหน้าที่การศึกษาในระดับอำเภอมีความเห็นว่า ข้อมูลการเกิดอาจคลาดเคลื่อนได้ประมาณ 5%

ฉ. การส่งต่อข้อมูล หน่วยงานการศึกษาได้รับข้อมูลจำนวนคนเกิดจากฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอนำกรอกลงในแบบ รศ.ภ. แล้วส่งแบบนี้ต่อให้ศึกษาธิการจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ จากการสำรวจไม่พบว่ามีการใช้ประโยชน์ข้อมูลจำนวนการเกิดนี้โดยเจ้าหน้าที่การศึกษาในระดับอำเภอ คงมีผู้บริหารการศึกษาในระดับอำเภอจำนวนน้อยที่มีความสนใจที่จะใช้ประโยชน์เพื่อคาดหมายจำนวนเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาในระยะยาว แต่มิได้นำมาปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องเป็นระบบ

3.1.1.3 ระดับจังหวัด

สำหรับข้อมูลการเกิดนี้ระดับจังหวัดจะได้รับมาเป็นรายอำเภอและเป็นข้อมูลชุดเดียวกันกับข้อมูลระดับอำเภอ ทั้งนี้เพราะศึกษาธิการอำเภอจะต้องส่งต่อข้อมูลตามแบบ รศ.ภ. ให้ศึกษาธิการจังหวัด หน่วยงานการศึกษาในระดับจังหวัดไม่ได้มีการเก็บข้อมูลการเกิดเองแต่อย่างใด ข้อมูลการเกิดที่ศึกษาธิการจังหวัดมีจึงเป็นการรวบรวมข้อมูลรายอำเภอ ซึ่งมีที่มาจากแบบทะเบียนราษฎรนั่นเอง รายละเอียดของสภาพการมีข้อมูลการเกิดในระดับจังหวัดที่ศึกษาธิการจังหวัดมีอยู่ประกอบด้วย

ก. แบบที่ใช้บันทึก คือ แบบ รศ.ภ.

ข. รายละเอียดของข้อมูล ประกอบด้วย จำนวนเด็กที่เกิดในรอบปี แยกเป็นรายอำเภอภายในจังหวัด

ค. หน่วยแรกรับ สำหรับภายในสาขาการศึกษาหน่วยที่รับข้อมูลครั้งแรกคือ ศึกษาธิการอำเภอโดยรับจากฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอซึ่งอยู่นอกสาขาการศึกษา (ซึ่งหากจะนับการรับข้อมูลการเกิดเป็นจุดแรกจริง ๆ แล้วคงต้องถือการแจ้งเกิดตามแบบสูติบัตร ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขเป็นผู้บันทึกครั้งแรก)

ง. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการกรอกข้อมูลจำนวนคนเกิดลงในแบบ รศ.ภ. ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ จัดเก็บเป็นประจำทุกปี ภายในวันที่ 10 มิถุนายน

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ขณะสำรวจมีของปี 2530 เป็นปีล่าสุด

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง พบว่าจังหวัดที่สำรวจส่วนมากได้เก็บแบบ รศ.ภ. ของจังหวัดไว้ทุกปี แต่สภาพการจัดเก็บแตกต่างกันไปโดยมีสถานที่เก็บเป็นข้อจำกัด ทำให้การเก็บมักไม่สะดวกสำหรับการค้นหาและนำมาใช้ เท่าที่สำรวจพบว่าจังหวัดโดยเฉลี่ยแล้วจะสามารถค้นหาข้อมูล และนำมาใช้ได้ทันทีเมื่อสอบถามย้อนหลังไปถึงปี 2527 หรือประมาณ 3 ปีย้อนหลัง

ซ. ความคลาดเคลื่อน จากการสอบถามความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาในระดับจังหวัดเชื่อว่ามี ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ซึ่งใกล้เคียงกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอ

ญ. การใช้ประโยชน์ เนื่องจากข้อมูลการเกิดเป็นเพียงส่วนประกอบย่อยของข้อมูลการศึกษาในแบบ รศ.ภ. เท่านั้น กล่าวคือ เป็นข้อมูลในหมวดสภาพสังคม ภูมิศาสตร์และการปกครอง จึงถูกใช้ไปตามวัตถุประสงค์ของการมีข้อมูลหมวดนั้น คือใช้เป็นเพียงข้อมูลประกอบเพื่อบ่งบอกสภาพแวดล้อมทั่วไปเท่านั้นเอง จากการสำรวจภาคสนามพบว่าหน่วยงานการศึกษาในระดับจังหวัดที่สนใจและ

พยายามจะพยากรณ์จำนวนเด็กที่จะเข้าสู่การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง จะประสบปัญหาขาดข้อมูลการเกิด และไม่อาจจัดทำแผนงานระยะยาวให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรได้ ในบางจังหวัด เช่น เพชรบูรณ์ พบว่าได้มีความพยายามโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้โรงเรียนรวบรวมข้อมูลการเกิดจากฝ่ายปกครองและฝ่ายสาธารณสุขมาเพื่อพยากรณ์จำนวนนักเรียนระดับอนุบาล (อายุ 3-5 ปี) และระดับประถม 1-6 ล่วงหน้า 5 ปี เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์เช่นนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายทั่วไปในส่วนภูมิภาคและมักเกิดขึ้นโดยไม่ต่อเนื่อง

3.1.2 การตาย

3.1.2.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ข้อมูลประชากรที่สำคัญในอันดับต่อไปได้แก่ ข้อมูลการตาย ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงประชากร การสำรวจข้อมูลตัวนี้ในระดับโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาระดับตำบลและหมู่บ้าน พบว่า โรงเรียนมิได้มีการจัดเก็บข้อมูลการตายและไม่ปรากฏว่าได้มีการนำข้อมูลการตายจากแหล่งข้อมูลอื่นมาใช้ประโยชน์ แต่อย่างใด ที่เป็นดังนี้ก็เพราะโรงเรียนเห็นว่าไม่มีภาระกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องใช้ข้อมูลนี้

3.1.2.2 ระดับอำเภอ

ข้อมูลการตายที่หน่วยงานการศึกษาในระดับอำเภอมีอยู่ไม่ได้จากข้อมูลทะเบียนราษฎรของอำเภอ โดยศึกษาธิการอำเภอรับข้อมูลมากรอกลงในแบบสำรวจ รศ.ภ. เช่นเดียวกับข้อมูลการเกิด สภาพการมีข้อมูลในแง่ต่าง ๆ เป็นดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึก คือ แบบ รศ.ภ. สำหรับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายคงมีรายละเอียดบันทึกไว้เพียงจำนวนคนที่ตายในรอบปีที่ผ่านมา ไม่มีรายละเอียดอื่นอีก

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล ข้อมูลนี้เริ่มปรากฏ ณ จุดที่มีการออกมรณบัตร โดยฝ่ายสาธารณสุข จากนั้นจึงเป็นการแจ้งต่ออำเภอ หน่วยงานที่รับแจ้งครั้งแรกสุด จึงเป็นหน่วยงานสาธารณสุข เมื่อศึกษาธิการอำเภอต้องการกรอกข้อมูลการตายในแบบ รศ.ภ. ก็ขอขอยอดจำนวนคนตายในรอบปีจากอำเภอเพื่อกรอกลงในแบบ รศ.ภ.

ง. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิมาจากฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอซึ่งรับแจ้งการตาย แล้วศึกษาธิการอำเภอนำมากรอกลงในแบบ รศ.ภ.

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ การกรอกข้อมูลจำนวนคนตายลงในแบบ รศ.ภ. นี้กระทำทุกปี ภายในวันที่ 10 มิถุนายน

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปี 2530 เป็นปีล่าสุดที่มีการกรอกแบบ รศ.ภ. ขณะเมื่อสำรวจ

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ข้อมูลจำนวนคนตายในแบบ รศ.ภ. นี้ จะถูกเก็บย้อนหลังไว้ประมาณ 7 ปี โดยเฉลี่ยเช่นเดียวกับข้อมูลการเกิดดังกล่าวมาแล้วนั้น

ซ. ความคลาดเคลื่อน เจ้าหน้าที่ในสำนักงานการศึกษาระดับอำเภอ มีความเห็นว่าความคลาดเคลื่อนคงอยู่ในระดับต่ำไม่เกิน 5% และส่วนมากมักเกิดขึ้น เพราะมีการแจ้งการตายช้ากว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

ฅ. การส่งต่อข้อมูล แบบ รศ.ภ. นี้จะถูกส่งต่อไปยังศึกษาธิการจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ ไม่ปรากฏว่ามีการใช้ประโยชน์ข้อมูลจำนวนคนตายนี้โดยหน่วยงานการศึกษาที่สำรวจแม้ว่าจะมีการกรอกข้อมูลนี้ลงในแบบ รศ.ภ. อยู่เป็นประจำก็ตาม

3.1.2.3 ระดับจังหวัด

หน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษาระดับจังหวัดอันได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้รวบรวมแบบ รศ.ภ. ซึ่งมีข้อมูลจำนวนคนตายในรอบปีของแต่ละอำเภอ จึงถือได้ว่าหน่วยงานในสาขาการศึกษามีข้อมูลการตายอันเป็นข้อมูลทุติยภูมิอยู่ด้วยซึ่งก็เป็นข้อมูลที่มาจากทะเบียนราษฎรนั่นเอง ดังนั้นสภาพการมีข้อมูลเกี่ยวกับการตายของหน่วยงานการศึกษาในระดับจังหวัดจึงเหมือนกันกับในระดับอำเภอดังต่อไปนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึก คือ แบบ รศ.ภ. สำหรับจังหวัด
- ข. รายละเอียดของข้อมูล มีเพียงจำนวนคนที่ได้ตายไปในรอบปี เป็นรายอำเภอ
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล ข้อมูลนี้มาจากการออกใบมรณบัตรโดยหน่วยงานสาธารณสุข จากนั้นจึงนำมาแจ้งต่ออำเภอเพื่อบันทึกไว้เป็นสถิติและเป็นหลักฐานในทะเบียนบ้าน ศึกษาธิการอำเภอจึงเป็นจุดที่ฝ่ายการศึกษาได้รับข้อมูลนี้มาจากฝ่ายปกครองแล้วส่งต่อให้ศึกษาธิการจังหวัด
- ง. การจัดเก็บข้อมูล ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้รวบรวมข้อมูลนี้ โดยส่งแบบ รศ.ภ. ให้ศึกษาธิการอำเภอกรอกข้อมูลส่งกลับคืนมาและเป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ รวบรวมภายในวันที่ 10 มิถุนายน เป็นประจำทุกปี ปีละครั้ง
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี คือ ปี 2530
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง เช่นเดียวกันกับการเก็บแบบ รศ.ภ. ย้อนหลังไว้ที่จังหวัดโดยศึกษาธิการจังหวัด เท่าที่สำรวจพบปรากฏว่าส่วนมากมีการเก็บย้อนหลังไว้ทุกปี แต่เฉพาะที่สมบูรณ์และเรียกใช้ได้ทันทีจะมีย้อนหลังไปประมาณ 3 ปี

ช. ความคลาดเคลื่อน จากการสอบถามความเห็นเจ้าหน้าที่การศึกษาในระดับจังหวัดส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้บ้างเล็กน้อย แต่ไม่อาจประมาณเป็นร้อยละของความคลาดเคลื่อนได้แน่นอน และน่าจะอยู่ในระดับเดียวกันกับความคลาดเคลื่อนในระดับอำเภอ

ฉ. การส่งต่อข้อมูล ส่งให้เขตการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ

ญ. การใช้ประโยชน์ ไม่ปรากฏการใช้ประโยชน์ของข้อมูลนี้ ยกเว้นบางจังหวัดอาจนำไปเสนอในรายงานสถิติการศึกษาของจังหวัดเพื่อเป็นส่วนประกอบบ่งบอกสภาพทั่วไปเท่านั้น

3.1.3 การย้ายถิ่น

3.1.3.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

โดยปกติโรงเรียนจะมีได้เก็บข้อมูลการย้ายถิ่นเข้าและออก จากหมู่บ้านหรือตำบลโดยตรง แต่ในหลายแห่งสามารถทราบได้จากข้อมูลสรุปประจำตำบล ซึ่งบันทึกโดยกำนันประจำตำบลโดยไม่มีแบบบันทึกที่เป็นทางการหรืออาจจะเป็นกระดานบันทึกข้อมูลสำคัญประจำตำบล และไม่ปรากฏความถี่ที่แน่นอนในการจัดเก็บ ข้อมูลจึงมักไม่เป็นปัจจุบัน ความคลาดเคลื่อนอาจเกิดขึ้นได้มากทั้งยังขาดรายละเอียด เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษาของผู้ย้ายถิ่น เป็นต้น แต่ทั้งนี้ก็ไม่ปรากฏว่าโรงเรียนได้รวบรวมข้อมูลการย้ายถิ่นจากแหล่งข้อมูลนี้ไว้ กล่าวได้ว่าในระดับนี้ไม่มีการเก็บข้อมูลการย้ายถิ่นโดยโรงเรียนแต่อย่างใด

3.1.3.2 ระดับอำเภอ

ข้อมูลการย้ายถิ่นที่หน่วยงานการศึกษาระดับอำเภอมียุ่กัน เป็นข้อมูลทุติยภูมิซึ่งหน่วยงานปกครองเป็นผู้จัดเก็บในชั้นปฐม สภาพการมีข้อมูลนี้ของหน่วยงานการศึกษาเป็นดังต่อไปนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึก คือ แบบ รศ.ภ.

ข. รายละเอียดของข้อมูล มีเพียงจำนวนคนที่ย้ายเข้า และจำนวนคนที่ย้ายออกในเขตอำเภอภายในรอบปีที่ผ่านมา

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล จำนวนคนย้ายเข้าและออกนี้ได้มาจากข้อมูลของฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอ โดยหน่วยงานศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ขอข้อมูลมากรองลงในแบบ รศ.ภ.

ง. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการกรอกแบบ รศ.ภ. ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากฝ่ายทะเบียนราษฎร ส่วนการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นอำเภอจะรับแจ้งตามกฎหมาย ดังนั้นในชั้นปฐมข้อมูลนี้จึงมิใช่ข้อมูลจากการสำรวจ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ การกรอกแบบ รศ.ภ. โดยศึกษาธิการอำเภอต้องกระทำภายในวันที่ 10 มิถุนายน ประจำปีปีละครั้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี คือ ปี 2530

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง เช่นเดียวกันกับข้อมูลการเกิด การตายในแบบ รศ.ภ. เฉลี่ยแล้วอำเภอตัวอย่างที่สำรวจจะเก็บไว้ 7 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน ข้อมูลการย้ายถิ่นนี้เจ้าหน้าที่การศึกษาในอำเภอตัวอย่างที่สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าน่าจะเป็นข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อนมากที่สุดในบรรดาข้อมูลประชากรทั้งหมด ความคลาดเคลื่อนอาจสูงถึง 20% เพราะมีผู้ย้ายเข้าและย้ายออกไปจากอำเภออยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังมีเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้แจ้งย้ายให้ถูกต้อง และการตรวจสอบโดยฝ่ายปกครองก็ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงบ่อยครั้ง ปัจจุบันจะมีการแก้ไขข้อมูลนี้กันมากในช่วงที่มีการเลือกตั้ง โดยอำเภอจะตรวจสอบและคัดชื่อของผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่จริงออกจากทะเบียนบ้านแล้ว

นำไปรวมไว้ในทะเบียนกลาง โดยถือว่าเป็นผู้ที่ย้ายออกไปจากอำเภอแล้วแต่ยังมิได้แจ้งให้ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ตัวเลขจำนวนประชากรในบางแห่งจึงอาจลดต่ำลงบ้าง

ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งต่อไปยังศึกษาธิการจังหวัด

ฉ. การใช้ประโยชน์ มักอยู่ในรูปของการนำไปประกอบการทำรายงานสรุปหรือรายงานสถิติการศึกษาของอำเภอมากกว่าที่จะใช้เพื่อการวางแผนการศึกษาหรือเพื่อประโยชน์อื่น

3.1.3.3 ระดับจังหวัด

ในระดับจังหวัดหน่วยงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้มีข้อมูลการย้ายถิ่น โดยรับมาจากศึกษาธิการอำเภอ สภาพการมีข้อมูลจึงไม่แตกต่างไปจากระดับอำเภอเท่าใดนักดังนี้คือ

ก. แบบที่ใช้บันทึก คือ แบบ รศ.ภ.

ข. รายละเอียดของข้อมูล มีจำนวนคนย้ายเข้า และจำนวนคนย้ายออกในรอบปี ตามที่ศึกษาธิการอำเภอภายในจังหวัดกรอกส่งมา

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล ดังกล่าวแล้วว่าข้อมูลนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยงานการศึกษา หน่วยแรกรับครั้งแรกเกิดขึ้นที่ฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอซึ่งรับแจ้งการย้ายถิ่น ข้อมูลนี้เริ่มเข้าสู่หน่วยงานการศึกษาที่ศึกษาธิการอำเภอเป็นจุดแรก

ง. การจัดเก็บข้อมูล ศึกษาธิการจังหวัดรวบรวมจากแบบ รศ.ภ. ตามที่ศึกษาธิการอำเภอส่งมา จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ เป็นประจำทุกปี ปีละครั้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี คือ ปี 2530

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง แม้ว่าจะมีการรวบรวมประจำทุกปี แต่สภาพการจัดเก็บข้อมูลที่ย้อนหลังที่สมบูรณ์และพร้อมสำหรับเรียกใช้มีประมาณ 3 ปี

ข. ความคลาดเคลื่อน ประมาณ 5%-10% จากข้อเท็จจริง ทั้งนี้เป็นการประมาณตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาในระดับจังหวัดและเจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัด

ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งให้เขตการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

ฉ. การใช้ประโยชน์ ปัจจุบันยังไม่มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด

3.1.4 จำนวนประชากร

3.1.4.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

หน่วยงานการศึกษาในระดับนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ จากการสำรวจภาคสนามพบว่า โรงเรียนไม่ได้จัดเก็บข้อมูลจำนวนประชากรของตำบลและหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่แต่อย่างใด จึงไม่มีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการมีข้อมูลนี้ โดยทั่วไปโรงเรียนสามารถทราบจำนวนประชากรในหมู่บ้านหรือตำบลได้จากผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันด้วยการสอบถามโดยตรงได้ แต่ก็ได้ปรากฏว่ามีการจัดเก็บหรือบันทึกข้อมูลนี้ไว้ในแบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้อยู่เป็นปกติ

ส่วนข้อมูลจำนวนประชากรที่ครบถ้วนเข้าเกณฑ์การศึกษาระดับชั้นโรงเรียนประถมศึกษาจะได้รับจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยคัดลอกจากข้อมูลทะเบียนราษฎรของอำเภอ และบันทึกไว้ในแบบข้อมูลโรงเรียน โดยมีรายละเอียดคือ

ก. แบบที่ใช้บันทึก แบบสำรวจข้อมูลโรงเรียน (สปอ.3)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ประกอบด้วยจำนวนเด็กที่อายุเข้าเกณฑ์ การศึกษาภาคบังคับเฉพาะในเขตบริการของโรงเรียน จำนวนเด็กที่มาแจ้งเข้าเรียนทั้งหมด จำนวนเด็กที่ได้รับการยกเว้นการเข้าเรียน จำนวนเด็กที่ไม่มาแจ้งเข้าเรียน จำนวนเด็กที่เข้าเรียนจริงและจำนวนเด็กที่เคยเรียนในระดับก่อนการ ประถมศึกษามาแล้วซึ่งเป็นรายละเอียดในเชิงการศึกษา ส่วนรายละเอียดในเชิง ประชากรคงมี เพศ และอายุของเด็กที่อายุเข้าเกณฑ์

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิสำหรับโรงเรียน ประถมโดยรับมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งคัดลอกมาจากทะเบียน ราษฎรของอำเภอ

ง. การจัดเก็บข้อมูล โรงเรียนได้รับจากสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ และรวบรวมจากการแจ้งเข้าโรงเรียน

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ เป็นประจำทุกปี ปีละครั้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปีการศึกษา 2530

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง เฉลี่ยประมาณ 5 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน ไม่อาจประมาณได้แน่นอนขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับจากอำเภอ คาดว่าไม่เกิน 5%

ฌ. การส่งต่อข้อมูล ส่งเป็นรายงานให้สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ

ญ. การใช้ประโยชน์ ใช้ในการจัดชั้นเรียนประถมหนึ่งประจำปี

3.1.4.2 ระดับอำเภอ

ในระดับอำเภอ มีการรวบรวมข้อมูลจำนวนประชากรโดยศึกษาธิการอำเภอเป็นหน่วยที่กรอกข้อมูลนี้ลงในแบบ รศ.ภ. ทั้งนี้คงใช้ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอ สภาพการมีข้อมูลนี้เป็นดังนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึก แบบ รศ.ภ.
- ข. รายละเอียดของข้อมูล จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร เมื่อวันที่สิ้นเดือนพฤษภาคมของปีนั้น แยกตามเพศ
- ค. หน่วยแรมรับข้อมูล ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาธิการอำเภอได้มาจากทะเบียนราษฎรของอำเภอ เป็นหน่วยงานเจ้าของข้อมูล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการบันทึกข้อมูลทุติยภูมิลงในแบบ รศ.ภ.
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ทุกปี ปีละครั้ง
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปี 2530
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ประมาณ 7 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ประมาณ 5%-20%
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งให้ศึกษาธิการจังหวัด
- ญ. การใช้ประโยชน์ ประกอบรายงานสถิติการศึกษา

3.1.4.3 ระดับจังหวัด

จังหวัดโดยศึกษาธิการจังหวัดจะรวบรวมข้อมูลตามแบบ รศ.ภ. จากอำเภอ และมีข้อมูลประชากรเช่นเดียวกันกับในระดับอำเภอดังนี้ คือ

ก. แบบที่ใช้บันทึก แบบ รศ.ภ. ของจังหวัด

ข. รายละเอียดของข้อมูล จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร เมื่อวันที่สิ้นเดือนพฤษภาคมของปี แยกตามเพศ เป็นรายอำเภอ

ค. หน่วยแรมรับข้อมูล งานทะเบียนราษฎรของอำเภอ

ง. การจัดเก็บข้อมูล เก็บรวบรวมจากศึกษาธิการอำเภอ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ทุกปี ปีละครั้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปี 2530

ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ประมาณ 3 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน 5%-20%

ณ. การส่งต่อข้อมูล ส่งให้เขตการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

ญ. การใช้ประโยชน์ ไม่มี

3.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะของสาขาการศึกษา

ในการสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรของสาขาการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะได้สำรวจข้อมูลประชากรแล้ว ยังถือโอกาสสำรวจข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาการศึกษาที่อาจจะต้องนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนทางการศึกษาไปพร้อมกันด้วย

ข้อมูลเฉพาะสาขาที่นำเสนอ ในที่นี้ได้อธิบายเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากรอยู่บ้างในทางอ้อม เช่น ข้อมูลจำนวนนักเรียน ซึ่งก็เป็นประชากรกลุ่มหนึ่ง ข้อมูลจำนวนเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษา เป็นต้น

3.2.1 ข้อมูลจำนวนเด็กวัยเข้าเกณฑ์การศึกษาก่อนบังคับ

ข้อมูลนี้เป็นอีกข้อมูลหนึ่งของสาขาการศึกษาที่สำคัญต่อการวางแผนการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนของประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นหน่วยแรกที่รับประชากรกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบการศึกษา ข้อมูลนี้แม้จะจัดว่าเป็นข้อมูลเฉพาะสาขาการศึกษา แต่ก็มีความสัมพันธ์กันกับข้อมูลประชากรค่อนข้างมาก กล่าวคือ การเกิด และการตายของทารก จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของจำนวนเด็กที่จะเข้าสู่วัยการศึกษาก่อนบังคับในแต่ละปี ซึ่งเมื่อพยากรณ์ไว้ล่วงหน้าก็จะทำให้สาขาการศึกษาสามารถวางแผนในเชิงปริมาณได้ เช่น เป็นต้นว่าจะต้องจัดเตรียมห้องเรียน ครู ตลอดจนงบประมาณเพื่อการศึกษาเท่าใด

จากการสำรวจพบว่า โดยปกติแล้วหน่วยงานการศึกษาในส่วนภูมิภาคมิได้จัดเก็บและมีข้อมูลนี้ไว้ใช้ของตนเองอย่างเป็นทางการ แต่ใช้ข้อมูลเป็นทางการของฝ่ายปกครอง ได้แก่ ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรในลักษณะปีต่อปีดังได้กล่าวมาแล้ว แม้ว่าในส่วนกลางหรือระดับชาติจะได้มีการนำข้อมูลประชากรมาเพื่อพยากรณ์จำนวนเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาในระยะยาว แต่เทคนิคเช่นนี้ยังไม่แพร่ไปสู่ระดับจังหวัด หรืออำเภอทำให้การวางแผนการศึกษาระยะยาวในระดับภูมิภาคยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร

ปกติในแต่ละปีสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะจัดส่งบัญชีเด็กเข้าเกณฑ์เรียน โดยคัดลอกจากทะเบียนราษฎรของอำเภอไปให้โรงเรียน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ยอมรับตามกฎหมาย

3.2.2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นประถม

ข้อมูลนี้มีการเก็บในชั้นปฐมโดยโรงเรียนประถมศึกษา และมีการบันทึกลงในแบบมากกว่าหนึ่งแบบ เช่น

- ก) แบบรายงานประจำเดือน
- ข) แบบบัญชีจัดชั้นเรียน
- ค) แบบรายงานและประมวลผลการศึกษา
- ง) แบบสำรวจสถิติการศึกษา

ซึ่งแต่ละแบบที่กล่าวถึง จะมีข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาในลักษณะเดียวกัน คือ แสดงจำนวนนักเรียนแยกตามชั้นเรียน เช่น ป.1-ป.6 แยกตามเพศ ข้อมูลนี้ใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของโรงเรียน เช่น การจัดครูประจำชั้นและยังเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้อ้างอิงประกอบการขอขบประมาณประจำปี หรือการขออัตรากำลังครู ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดส่งให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามลำดับเพื่อใช้ในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาและการติดตามงาน และยังอาจนำข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นประถมปีหนึ่งที่เข้าเรียนจริงมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจำนวนเด็กวัยเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับที่แต่ละโรงเรียนต้องรับผิดชอบภายในเขตบริการได้ด้วย ข้อมูลนี้จัดว่าเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงถึงปริมาณงานหรือภาระกิจของโรงเรียนประถมแต่ละแห่ง

การบันทึกข้อมูลลงในแบบต่าง ๆ ทั้ง 4 แบบนั้น มีรายละเอียดเหมือนกันนั่นคือ ระบุจำนวนนักเรียนแยกตามชั้นเรียน และแยกตามเพศ แต่ความถี่ในการบันทึกข้อมูลแตกต่างกัน สำหรับแบบรายงานประจำเดือนนั้นต้องบันทึกทุกเดือน แบบบัญชีจัดชั้นเรียนบันทึกปีละ 3 ครั้งเช่นเดียวกับแบบรายงานและประมวลผลการศึกษา ส่วนแบบสำรวจสถิติการศึกษาจัดเก็บปีละครั้ง และจัดส่งต่อให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกแบบ ดังนั้นข้อมูลนี้จะปรากฏที่ระดับอำเภอซึ่งจะส่งต่อไปยังจังหวัดด้วยเช่นกัน

ข้อมูลนี้เป็นการจัดเก็บโดยการแจงนับทั้งหมด และมีความถี่ของการจัดเก็บสูง จึงทำให้มีความทันสมัยมากและมีความคลาดเคลื่อนต่ำ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเชื่อว่าข้อมูลนี้มีความคลาดเคลื่อนน้อยมาก ไม่เกิน 2% จากจำนวนจริง

3.2.3 ข้อมูลจำนวนนักเรียนประถมที่สำเร็จการศึกษา

ข้อมูลนี้ต่อเนื่องกันกับข้อมูลจำนวนเด็กที่เข้าสู่ระบบการศึกษาในชั้นประถมหนึ่ง โดยแสดงให้เห็นภาพของประชากรนักเรียนแต่ละรุ่นว่าเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาแล้วมีการเคลื่อนไหวไปอย่างไรตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.6 รายละเอียดข้อมูลจึงประกอบด้วยจำนวนนักเรียนเลื่อนชั้น สอบตกซ้ำชั้น ลาออกกลางคัน และผู้สำเร็จชั้น ป.6 โดยแยกตามชั้นเรียน และเนื่องจากการศึกษาภาคบังคับได้ครอบคลุมประชากรกลุ่มนี้เกิน 90% ข้อมูลนี้จึงครอบคลุมประชากรกลุ่มอายุ 6-12 ปีไว้เกือบทั้งหมดเช่นกัน

ปกติข้อมูลนี้จะใช้ประโยชน์ในการประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน และเพื่อการบริหารของโรงเรียน เช่น การเตรียมชั้นเรียน การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้จำนวนผู้จบชั้น ป.6 เป็นฐานในการประมาณจำนวนเด็กที่จะเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อมูลนี้ยังบอกให้ทราบถึงจำนวนผู้ที่ออกจากระบบการศึกษาก่อนจบชั้น ป.6 ซึ่งอาจจะใช้เป็นฐานในการประมาณการเข้าสู่กำลังแรงงานของประชากรกลุ่มอายุ 6-12 ปีได้ด้วย

ข้อมูลชุดนี้จะพบได้ในแบบบันทึกต่าง ๆ คือ*

- ก) แบบบัญชีจัดชั้นเรียน
- ข) แบบสำรวจสถิติการศึกษา
- ค) แบบรายงานผลสอบ (หรือแบบรายงานและประมวลผล)

* โรงเรียนประถมจะใช้ข้อมูลที่มีนี้ไปกรอกผลการประเมินผลการเรียนในแบบ รศ.ภ. ด้วย

นอกจากนี้ยังมีการสำรวจอื่น เช่น การสำรวจตามโครงการสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำให้เห็นว่ามีการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนกันอยู่มาก โดยโรงเรียนประถมในพื้นที่ต้องเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ แล้วส่งต่อตามลำดับขึ้นไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด

ข้อมูลนี้เป็นการบันทึกจำนวนทั้งหมด จึงเชื่อว่าจะมีความคลาดเคลื่อนอยู่น้อยมาก ความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นได้ก็ไม่น่าจะเกิน 2% ซึ่งเป็นความผิดพลาดจากการบันทึก เช่น พิมพ์ผิด คัดลอกผิดมากกว่าสาเหตุอื่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเชื่อว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้มาก ส่วนความถี่ในการจัดเก็บคงเป็นความถี่ประจำแบบบันทึกนั้น ๆ สำหรับแบบวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และประเมินผล ป.6 จัดทำปีละครั้ง

3.2.4 ข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมและสูงกว่า

ข้อมูลนี้เปรียบเทียบกับข้อมูลจำนวนนักเรียนที่หน่วยงานประถมศึกษา มีอยู่ กล่าวคือ บอกรายชื่อจำนวนนักเรียนมัธยม แยกตามชั้นเรียน จาก ม.1-ม.6 และแยกตามเพศ โดยรวมสถานศึกษาในสังกัดกรมของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น

- ก) กรมสามัญศึกษา
- ข) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- ค) กรมอาชีวศึกษา (และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา)
- ง) กรมการฝึกหัดครู
- จ) กรมพลศึกษา
- ฉ) กรมศิลปากร

ข้อมูลชุดนี้ จึงมีจำนวนนักเรียนมัธยมของกรมสามัญศึกษาเป็นหลัก และประกอบด้วยจำนวนนักเรียนระดับ ปวส. ปวช. และปริญญาตรี ตามสถาบันการศึกษาในสังกัดกรมต่าง ๆ ด้วย

ข้อมูลนี้จะถูกบันทึกลงในแบบ รศ.ภ. โดยบันทึกในเดือนมิถุนายนทุกปี และมีวิธีการจัดเก็บ การส่งต่อข้อมูลตามวิธีปฏิบัติในการกรอกข้อมูล รศ.ภ. นั้นเอง หน่วยที่ทำการบันทึกข้อมูลเป็นหน่วยแรกก็คือ โรงเรียนมัธยมและสถานศึกษาในสังกัดกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ และส่วนมากจะนำข้อมูลนี้มาใช้ประโยชน์ในการจัดชั้นเรียนและการของบประมาณ นอกจากนี้ยังใช้ประกอบกับข้อมูลจำนวนครู เพื่อหาอัตราส่วนนักเรียนต่อครู ใช้ประกอบกับข้อมูลอาคาร (จำนวนห้อง) เพื่อแสดงสัดส่วนนักเรียนต่อห้อง

ในระดับตำบล โดยมากมักเป็นโรงเรียนมัธยมที่จะทำหน้าที่กรอกข้อมูลนี้แล้วจัดส่งไปยังศึกษาธิการอำเภอ ส่วนโรงเรียนในสังกัดกรมอื่นนอกจากกรมสามัญศึกษาซึ่งมีที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองก็จะกรอกข้อมูลนี้ในแบบ รศ.ภ. แล้วส่งต่อให้ศึกษาธิการอำเภอเมืองรวบรวม ความทันสมัยและต่อเนื่องของข้อมูลนี้อยู่ในขั้นต้นคือ มีข้อมูลของปี 2530 และกระทำประจำทุกปี

ในระดับอำเภอคงเป็นการรวมแบบ รศ.ภ. จากโรงเรียนมาเป็นข้อมูลระดับอำเภอ จากการสำรวจภาคสนามพบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญถือข้อมูลนี้พอควร โดยเชื่อว่าถ้ามีการคลาดเคลื่อนคงไม่เกิน 10% การเก็บข้อมูลไว้ในระดับอำเภอนี้พบว่าเฉลี่ยประมาณ 7 ปีย้อนหลัง ต่ำสุดที่พบเก็บไว้เพียง 1 ปี และสูงสุดที่พบ 12 ปี และศึกษาธิการอำเภอจะเป็นหน่วยที่ใช้ข้อมูลนี้สำหรับการจัดทำงบประมาณและการติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

ข้อมูลนี้ จะถูกนำส่งต่อไปยังระดับจังหวัดโดยศึกษาธิการอำเภอส่งให้ศึกษาธิการจังหวัด จากนั้นก็จะส่งต่อไปยังกระทรวงศึกษาธิการภายใต้ระบบการส่งแบบ รศ.ภ. นั้นเอง การใช้ประโยชน์ข้อมูลนี้ในระดับจังหวัดคงเป็นในด้านการบริหาร การติดตามผล การพิจารณาจัดทำงบประมาณรวมทั้งการขออัตราครู

3.2.5 ข้อมูลจำนวนนักเรียนมัธยมที่สำเร็จการศึกษา

ข้อมูลนี้บันทึกไว้ในแบบ รศ.ภ. และมีรายละเอียดประกอบด้วย จำนวนนักเรียนมัธยม แยกตามชั้น ม.1-ม.6 จำนวนที่เข้าสอบ และจำนวนที่สอบได้ (การบันทึกข้อมูลนี้รวมชั้นอนุบาล 1 จนถึง ชั้น ป.6 ไว้ด้วย) ข้อมูลนี้ยังเรียกชื่อว่า ผลการประเมินผลการเรียนด้วยเช่นกัน สำหรับระดับมัธยมนี้จะมีข้อมูลของโรงเรียนมัธยมในสังกัดกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เท่านั้น

การบันทึกข้อมูลนี้จัดทำโดยโรงเรียนต่าง ๆ จากนั้นจะส่งไปรวบรวมเป็นข้อมูลระดับอำเภอที่ศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งจะส่งไปยังศึกษาธิการจังหวัดเพื่อรวมเป็นข้อมูลระดับจังหวัด การใช้ประโยชน์ก็เพื่อการบริหารการศึกษาและการประเมินผลการสอนด้วย ส่วนสภาพการมีข้อมูลนี้คงเป็นไปทำนองเดียวกันกับการมีข้อมูลอื่น ๆ ในแบบ รศ.ภ. คือ มีการบันทึกปีละครั้งทุกปี ปีล่าสุดที่มีคือปี 2530 การเก็บย้อนหลังแตกต่างกันไป ในระดับโรงเรียนเฉลี่ยแล้วเก็บไว้ประมาณ 2 ปี ย้อนหลัง ในระดับอำเภอเฉลี่ย 7 ปี (ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 12 ปี) ส่วนในระดับจังหวัดเก็บไว้ประมาณ 3 ปี ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลนี้เชื่อว่าอยู่ในช่วง 0%-10%

3.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาการศึกษาที่สำรวจพบแต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง

ข้อมูลทางการศึกษานั้นมีอยู่มากมาย โดยเฉพาะข้อมูลเพื่อการบริหาร เช่น ข้อมูลงบประมาณ ข้อมูลอาคารเรียน ข้อมูลครู เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงในการวางแผนพัฒนาการศึกษา และมีส่วนส่งผลถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพประชากรด้วย ข้อมูลอื่น ๆ ที่นับว่ามีความสำคัญค่อนข้างมากมีดังต่อไปนี้

3.3.1 ข้อมูลการศึกษานอกโรงเรียน

หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาของกลุ่มประชากรที่มีได้เข้าอยู่ในการศึกษาในระบบอยู่หลายชนิดด้วยกัน เช่น

- ข้อมูลจำนวนผู้ไม่รู้หนังสืออายุ 14 ปีขึ้นไป แยกตามภาค (2528)
- จำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ เพศ
- จำนวนนักศึกษาสายสามัญ/โรงเรียนผู้ใหญ่แยกตามระดับ และเพศ
- จำนวนนักศึกษาเปิดเสรีทางวิทยุไปรษณีย์ แยกตามอายุ ระดับและเพศ
- จำนวนนักศึกษาสายอาชีพ แยกตามหมวดวิชา อายุ และเพศ

นอกจากนี้ยังมีข้อมูล เฉพาะด้านของการศึกษานอกโรงเรียนอีกมาก ข้อมูลนี้รวบรวมโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเป็นผู้ร่วมดำเนินการ ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะปรากฏอยู่ในสถิติการศึกษานอกโรงเรียนรายปี ปีล่าสุดที่เผยแพร่แล้วคือ ปี 2529 (ขณะนี้กำลังเตรียมเผยแพร่สถิติปี 2530) การให้ประโยชน์คงเป็นเพื่อการแสดงสถิติที่สำคัญและเพื่อการวางแผนงานและเป้าหมาย

3.3.2 ข้อมูลจำนวนครู

โรงเรียนทั้งระดับประถม ระดับมัธยม และระดับอาชีวะเป็นหน่วยบันทึกข้อมูลในแบบสถิติการศึกษาและแบบ ร.ศ.ภ. ประจำปี ข้อมูลครูรายโรงเรียนนี้ประกอบด้วยรายละเอียด คือ จำนวนครู แยกตามเพศ แยกตามชั้นปี หรือหมวดวิชา แยกตามวุฒิ แยกตามระดับชั้น และยังแสดงจำนวนครูที่อยู่จริง ครูที่มาช่วยราชการ ครูที่ลาศึกษาต่อด้วย

ข้อมูลจำนวนครูนี้จะรวมเป็นข้อมูลระดับอำเภอและระดับจังหวัดได้เช่นกัน และเชื่อว่าจะมีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 1% ซึ่งเกิดจากความไม่เป็นปัจจุบัน (แต่จะถูกต้องสมบูรณ์ ณ วันที่รายงาน)

3.3.3 ข้อมูลอาคาร วัสดุ ครุภัณฑ์

ข้อมูลนี้ประกอบด้วยรายละเอียดจำนวนอาคาร จำนวนห้องเรียน วัสดุ และครุภัณฑ์ทางการศึกษาที่สำคัญ เพื่อแสดงทรัพยากรของโรงเรียนและใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนด้วย โรงเรียนเป็นหน่วยบันทึกข้อมูลในรายงานสถิติการศึกษาสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ และในแบบ รศ.ภ. สำหรับโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประจำทุกปี

จากการสำรวจภาคสนามยังได้พบอีกด้วยว่า ในปัจจุบันได้มีความพยายามที่จะพัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาในระดับจังหวัดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความพยายามนี้อยู่ในรูปโครงการทดลองรูปแบบการประสานระบบข้อมูลการศึกษา ระดับจังหวัด จัดทำขึ้นในปี 2530 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจุดเน้นในการทดลองระบบข้อมูลที่จะรวมเอาข้อมูลของทุกระดับการศึกษาตั้งแต่เด็กอนุบาล ก่อนวัยเรียน ประถม มัธยม อาชีวศึกษา จนถึงระดับวิทยาลัยเข้าด้วยกัน และรวมสถานศึกษาในทุกจังหวัด กรมของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลที่จัดเก็บในโครงการนี้ประกอบด้วย ข้อมูล 4 ด้าน คือ

- ข้อมูลนักเรียน/นักศึกษา
- ข้อมูลบุคลากรในสถานศึกษา
- ข้อมูลงบประมาณ พื้นที่โรงเรียน พื้นที่ห้อง และครุภัณฑ์
- ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและอาชีพของนักเรียนและผู้ปกครอง สภาพการเรียนต่อและการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวนหนังสือในสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา

หากข้อมูลชุดนี้ได้รับการนำไปปฏิบัติจริงก็จะให้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการศึกษาและการจ้างงานมากเนื่องจากได้รวมเอาภาวะการเรียนต่อและการมีงานทำของนักเรียน นักศึกษาไว้ด้วย

3.4 สรุปผลการสำรวจ

จากการสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรของหน่วยงานการศึกษาในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน พบว่าหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ มักมอบให้หน่วยย่อยสุดคือ โรงเรียนเป็นหน่วยเก็บข้อมูล บ่อยครั้งที่มีการมอบหมายการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนและยังมีการขอข้อมูลเพื่อใช้ในโครงการวิจัยต่าง ๆ อีกด้วย แต่โรงเรียนก็มีได้มีผู้รับผิดชอบเฉพาะเรื่องข้อมูลอย่างเป็นทางการ

ข้อมูลของฝ่ายการศึกษาส่วนมากจะเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการศึกษา จัดงบประมาณ จัดอัตราครูให้โรงเรียน และใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนมากกว่าจะเป็นข้อมูลประชากรในระดับสูงกว่าประถมศึกษาขึ้นไป ยังมีความจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลประชากรน้อยลง คงเกี่ยวข้องกับจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่เข้าอยู่ในระบบการศึกษาแล้วเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะระบบการศึกษาที่เป็นอยู่มีลักษณะรับทอดกันเป็นช่วงจากประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ดังนั้นหน่วยงานที่จำเป็นต้องติดตามข้อมูลประชากรมากจึงเป็นหน่วยงานระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าหน่วยงานการศึกษายังคงขาดข้อมูลประชากร คือ จำนวนการเกิด การตาย การย้ายถิ่น และจำนวนประชากร ตลอดจนโครงสร้างอายุ สำหรับใช้ในการประมาณการประชากรในพื้นที่เพื่อการเตรียมแผนการศึกษาระยะยาว ปัจจุบันคงใช้ตัวเลขประชากรเมื่อถึงวัยเข้าศึกษาภาคบังคับจากฝ่ายปกครองในลักษณะปิดต้อปอยู่ ซึ่งอาจมีความคลาดเคลื่อนของตัวเลขอยู่บ้างเนื่องจากเป็นตัวเลขที่ได้จากการรับแจ้งเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ การปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาการศึกษาในแผนฯ 6 ซึ่งประกาศถึงเจตนาที่จะคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และการกระจายตัวของประชากร โดยเฉพาะประชากรวัยเรียนในการวางแผนพัฒนาการศึกษานั้น จึงอาจจะเป็นไปได้ลำบากและล่าช้าในระดับภูมิภาค เพราะขาดข้อมูลประชากรดังกล่าว น่าที่จะเชื่อได้ว่าแนวทางเช่นนี้นั้นคงจะเกิดขึ้นในระดับส่วนกลางเท่านั้น แต่การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัดลงไป คงไม่อาจทำตามแนวทางนี้หากยังไม่มี การนำข้อมูลประชากรมาใช้

3.5 ข้ออภิปราย

3.5.1 ปัญหาขาดข้อมูล

จากการสำรวจพบว่ามี การขาดข้อมูลประชากรซึ่งสะท้อนออกให้เห็นจากการสัมภาษณ์ว่า มีข้อมูลใดที่หน่วยงานการศึกษาควรจัดเก็บหรือควรมีเพิ่มเติมดังในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทางด้านประชากรที่จังหวัดเห็นว่าควรมีเพื่อการวางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด (ตัวอย่าง 33 จังหวัดโดยสำนักงานจังหวัด)

ประเภทข้อมูล	จำนวนจังหวัดที่เสนอแนะ	หมายเหตุ
1. จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่จบการศึกษาแต่ละชั้น	13	มีรายงานผลการศึกษาประจำปี
2. จำนวนประชากรวัยเรียนแยกตามอายุ	8	มีข้อมูลสาธารณสุขและปกครอง
3. จำนวนผู้เคยเข้าโรงเรียน แต่อ่านเขียนไม่ได้	7	
4. จำนวนผู้ไม่จบภาคบังคับ	7	
5. การย้ายถิ่น	4	มีข้อมูลปกครอง
6. การเกิด	2	มีข้อมูลสาธารณสุข
7. จำนวนเด็กก่อนวัยเรียน	3	มีข้อมูลสาธารณสุข
8. จำนวนผู้ที่เรียนต่อแต่ละชั้น และผู้ที่เลิกเรียนกลางคัน	5	มีข้อมูลการศึกษา
9. การประกอบอาชีพของผู้จบการศึกษา	2	
10. จำนวนประชากรที่เข้าศึกษา แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์	1	

จากการศึกษาภาคสนามพอประมวลได้ว่า ปัญหาการขาดข้อมูลการศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาการศึกษานั้น เกิดจากสาเหตุของการที่หน่วยงานภายในจังหวัดยังขาดการประสานด้านข้อมูลให้มากเท่าที่ควร ส่วนสาเหตุอื่น คือ ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ประเมินได้ว่าปัญหาขาดข้อมูลการศึกษาอยู่ในขั้นไม่รุนแรงแต่อย่างไร ส่วนมากไม่มีปัญหานี้ และหากมีการประสานด้านข้อมูลมากขึ้น ปัญหาขาดข้อมูลการศึกษาก็จะลดลงอีกอย่างแน่นอน

3.5.2 ปัญหาข้อมูลขัดแย้ง

เนื่องจากข้อมูลการศึกษามาจากต้นตอเดียวกันคือ โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยให้ข้อมูลจึงไม่พบว่ามีปัญหาข้อมูลเดียวกันแต่ไม่ตรงกัน แม้ว่าการสำรวจจะกระทำกันโดยการสั่งการจากสายงานต่าง ๆ แต่ตัวข้อมูลขึ้นปฐมคงมาจากแหล่งเดียวกันทำให้ไม่มีปัญหาข้อมูลขัดแย้งภายในสาขาการศึกษา

3.5.3 ปัญหาข้อมูลคลาดเคลื่อน

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับข้อมูลทางด้านการศึกษาคือ ความคลาดเคลื่อนจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีสาเหตุที่ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ดังนี้ คือ 1) อ่านคำถามในแบบสำรวจผิด 2) ไม่เข้าใจแบบสำรวจ 3) เขียนผิด 4) ไม่ได้เก็บหลักฐานที่แน่นอนไว้ 5) มีหลายหน่วยงานมาถามซ้ำซ้อนทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการตอบ 6) ถ้าถามเกี่ยวกับผลได้ผลเสียของโรงเรียน อาจมีการให้ข้อมูลไม่ตรงความจริงบ้าง ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นกับข้อมูลการศึกษานี้ หน่วยงานการศึกษาเชื่อว่า เกิดขึ้นค่อนข้างน้อย

3.6 ข้อเสนอแนะ

การเสนอแนะ ในที่นี้ขึ้นอยู่กับกรอบของความมุ่งหมายที่จะให้มีการนำเอาข้อมูลประชากรไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาตามแนวความคิดของการผสมผสานประชากรกับการพัฒนาและเกิดขึ้นจากผลการสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรครั้งนี้ ข้อเสนอแนะจึงเป็นดังนี้

1. ควรกำหนดนโยบายให้มีการประสานงานด้านข้อมูลในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อลดปัญหาการขาดข้อมูลประชากรในการวางแผนพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่นกัน และเพื่อลดปัญหาการจัดเก็บข้อมูลการศึกษาซ้ำโดยไม่จำเป็น ตลอดจนเป็นการเพิ่มคุณภาพของข้อมูลประชากร

2. การประสานงานด้านข้อมูล อาจพิจารณาให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรเดิมที่มีอยู่แล้วซึ่งสามารถทำหน้าที่ประสานงานได้ เช่น องค์กรต่าง ๆ ในระบบของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

3. ควรสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ในเรื่องของการผสมผสานประชากรกับการพัฒนาการศึกษา และจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ได้มีความรู้ความสามารถในการนำข้อมูลประชากรมาใช้อย่างถูกต้องโดยเฉพาะในการวางแผนการศึกษาในระดับพื้นที่

4. ควรกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาอย่างชัดเจนหรือมีการสนับสนุนให้หน่วยงานการศึกษา ในส่วนภูมิภาคใช้ข้อมูลประชากรประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การกำหนดเป้าหมาย และการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกันกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรในแต่ละระดับหรือแต่ละพื้นที่

บทที่ 4

การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและสาธารณสุข

ข้อมูลด้านสาธารณสุขที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำการรวบรวม และใช้ประโยชน์นั้น อาจพิจารณาแยกออกเป็นระดับและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ คือ

1. ระดับตำบลและหมู่บ้าน พิจารณาจากการที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์ของข้อมูลเหล่านั้นจากรายการในระดับตำบล คือ หัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยตำบล

2. ระดับอำเภอ พิจารณาจากการที่ได้มีการรวบรวมและนำข้อมูลมาใช้ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ สาธารณสุขอำเภอและหัวหน้ากองสาธารณสุขเทศบาล

3. ระดับจังหวัด พิจารณาจากการที่ได้มีการเก็บรวบรวมและนำข้อมูลมาใช้ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ อันได้แก่ สาธารณสุขจังหวัดและฝ่ายปกครองจังหวัด

ซึ่งในบทนี้ จะได้กล่าวถึงลักษณะข้อมูลประชากรและสาธารณสุขที่ใช้ในการพัฒนา โดยจะแยกหัวข้อออกเป็น

4.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาสาธารณสุข โดยแยกออกเป็น

4.1.1 การเกิด พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

4.1.2 การตาย พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

4.1.3 การย้ายถิ่น พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

4.1.4 จำนวนประชากร พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

4.2 ข้อมูลเฉพาะสาขาสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับประชากร ในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

- 4.3 ข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งหมายถึงข้อมูลสาธารณสุขที่ได้สำรวจพบทั้งหมดแต่ไม่เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง ในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

ลักษณะข้อมูลแต่ละตัวแต่ละระดับนั้นจะกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล
- ข. รายละเอียดของข้อมูล
- ค. หน่วยแกรับข้อมูล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง
- ซ. ความคลาดเคลื่อน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล
- ญ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล

- 4.4 สรุปผลการสำรวจ

- 4.5 ข้ออภิปราย

- 4.6 ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อมูลประชากร

4.1.1 การเกิด

4.1.1.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึก มีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ หลายแบบดังนี้

- 1) บัตรอนามัยเด็ก (แบบ รบ.1 ต.)
- 2) บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
- 3) ทะเบียนติดตามการให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค
สำหรับเด็กเกิดใหม่ (แบบ 0119 รบ.1 ก.13)
- 4) บัญชีรายชื่อคนเกิด
- 5) รายงานการปฏิบัติงานของ อสม.
- 6) สมุดบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.400)

ข. รายละเอียดของข้อมูล แต่ละแบบจะให้รายละเอียดแตกต่างกัน
มีตั้งแต่แยกเพศ น้ำหนัก ผู้ทำคลอด ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

- แบบ 1 มีรายละเอียด ชื่อเด็ก เพศ น้ำหนัก ผู้ทำ
คลอด และการเจริญเติบโต
- แบบ 2 มีรายละเอียด สุขภาพทั่วไป ภาวะที่อยู่อาศัย
สุขลักษณะ สภาพแวดล้อมของบ้านและบันทึก
การเจ็บป่วย
- แบบ 3 มีรายละเอียด วันเดือนปีเกิด และการสร้าง
ภูมิคุ้มกันของเด็กเกิดใหม่
- แบบ 4 มีรายละเอียด วันเดือนปีเกิด สถานที่คลอด
ของเด็กเกิดใหม่
- แบบ 5 มีรายละเอียดจำนวนเด็กเกิดรายเดือน
- แบบ 6 มีจำนวนการเกิด

- ค. หน่วยแรกรับ ในแบบต่าง ๆ ทั้ง 6 แบบที่มีบันทึกข้อมูลนั้น สถานีอนามัยเป็นหน่วยแรกรับข้อมูล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล แบบต่าง ๆ ทั้ง 6 แบบนั้นเป็นการกรอกในแบบ เมื่อมาใช้บริการ และการสำรวจของเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัย
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ จากแบบทั้ง 6 แบบนั้น แต่ละสถานีอนามัย ได้กำหนดเวลาของตนเอง ส่วนใหญ่รวบรวมทุกเดือน บางแห่งทำทุก 3 เดือน บางแห่งทำปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นกับสถานีอนามัยแต่ละแห่ง
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี จากแบบสอบถามถึงความล่าสุดของข้อมูลที่สถานีอนามัยมีอยู่นั้น พบว่าทั้งแบบ 1-6 เป็นของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน
- ช. การย้อนหลังของข้อมูล พิจารณาถึงข้อมูลที่มีอยู่ย้อนหลังไปพบว่า แบบ 1-6 สามารถเอาข้อมูลย้อนหลังได้ถึงประมาณ 5 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ในส่วนของความคลาดเคลื่อนของข้อมูลนั้น พบว่าทั้งแบบ 1-6 ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนน้อยไม่เกิน 10% บางแห่งกล่าวว่าไม่มี ความคลาดเคลื่อนเลย เฉพาะจังหวัด นครศรีธรรมราชระบุว่ามีความคลาดเคลื่อนถึง 30%
- ณ. การส่งต่อข้อมูล เพื่อดูว่าสถานีอนามัยได้มีการส่งต่อข้อมูลไปที่ใด พบว่าแบบ 1-6 ได้มีการส่งต่อไปยังสาธารณสุขอำเภอ

ญ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมานั้นแต่ละสถานีนามียได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

แบบ 1-6 ใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนการทำงานประจำปี เช่น

1. การวางแผนเป้าหมายให้บริการสาธารณสุข
2. ติดตามดูการเจริญเติบโตของเด็ก
3. การให้ภูมิคุ้มกัน
4. การเยี่ยมติดตามเด็กก่อนวัยเรียน

4.1.1.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล พบว่าแบบข้อมูลการเกิดในระดับอำเภอนั้นมีอยู่ในแบบต่าง ๆ หลายแบบ ดังนี้

- 1) บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
- 2) แบบบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.400)
- 3) รายงานการปฏิบัติงานประจำเดือน (แบบ รง.401)
- 4) ทะเบียนติดตามใช้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคสำหรับเด็กแรกเกิดและหญิงมีครรภ์ (แบบ 0119 รบ.1ก.13)
- 5) รายงานการเกิดและการเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202 รง.517/1)
- 6) บัตรอนามัยเด็ก (แบบ รง.1 ต.06)
- 7) แบบ ทร.1 สูติบัตรที่ใช้ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยที่แจ้งเกิดภายในกำหนด
- 8) แบบ ทร.2 สูติบัตรที่ใช้ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยที่แจ้งเกิดเกินกำหนด
- 9) แบบ ทร.3 สูติบัตรที่ออกให้สำหรับบุคคลภายในประเทศไทยซึ่งบิดามารดาเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือในลักษณะชั่วคราว
- 10) สถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลแต่ละแบบจะให้รายละเอียดของข้อมูลแตกต่างกัน บางแบบให้รายละเอียดมากหลายอย่าง บางแบบให้รายละเอียดเพียงเล็กน้อย ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1 มีรายละเอียดสุขภาพทั่วไป ภาวะที่อยู่อาศัย สุขลักษณะ สภาพแวดล้อมของบ้านและบันทึกการเจ็บป่วย

แบบ 2 และ 3 มีรายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวนเด็กคลอด แยกตามผู้ทำคลอด

แบบ 4 มีรายละเอียด วันเดือนปีเกิด และการสร้างภูมิคุ้มกัน

แบบ 5 มีรายละเอียดจำนวนการเกิด แยกเพศ แยกอายุมารดา และจำนวนการเกิดไร้ชีพ แยกเพศและอายุมารดาเป็นการรายงานประจำเดือน

แบบ 6 มีรายละเอียดชื่อเด็ก เพศ น้ำหนัก ผู้ทำคลอด และ การเจริญเติบโต

แบบ 7-9 มีรายละเอียดจำนวนเด็กเกิด จำแนกตามเพศ สถานที่เกิด ผู้ทำคลอด อายุและสัญชาติของบิดาและมารดาเป็นรายบุคคล

แบบ 10 จำนวนเด็กเกิดแต่ละเดือนแยกเพศ

ค. หน่วยแรกรับ สำหรับหน่วยแรกรับข้อมูลของแต่ละแบบนั้น มีความแตกต่างกันดังนี้

แบบ 1,2,4,5 และ 6 หน่วยแรกรับคือ สถานีอนามัยต่าง ๆ

แบบ 3 เป็นรายงานที่สาธารณสุขอำเภอจัดทำขึ้นเพื่อส่งไปยังสาธารณสุขจังหวัด

แบบ 7-9 หน่วยแรกรับคือ ฝ่ายทะเบียนอำเภอ หรือเทศบาล มีบางแห่งรายงานว่าหน่วยแรกรับคือ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

แบบ 10 อำเภอเป็นผู้กรอกข้อมูลโดยจะรวบรวมจากแบบต่าง ๆ

- ง. การจัดเก็บข้อมูล ขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานและแบบข้อมูล ดังนี้
- แบบ 1,4-6 เป็นการกรอกในแบบเมื่อมารับบริการและ
การสำรวจของสถานีนอนามัย
 - แบบ 2 เป็นการรายงานของสถานีนอนามัย ตำบลส่งให้
แก่สาธารณสุขอำเภอ
 - แบบ 3 เป็นการรายงานของสาธารณสุขอำเภอส่งให้
สาธารณสุขจังหวัด
 - แบบ 7-9 เป็นการแจ้งตามกฎหมาย
 - แบบ 10 อำเภอเป็นผู้กรอกข้อมูล
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลแต่ละแบบมีความถี่ในการจัดเก็บแตกต่างกัน ดังนี้
- แบบ 1-6 ส่วนใหญ่รายงานว่าทุกเดือน มีอยู่ 3 แห่ง
ที่รายงานว่ามีปีละ 1 ครั้ง
 - แบบ 7-9 รับแจ้งทุกวันแล้วทำการรวบรวมทุกเดือน
โดยแต่ละอำเภอ/เทศบาลจะกำหนดวัน
เช่น ทุกวันที่ 5,25,28 หรือ 29 ของเดือน
 - แบบ 10 จัดทำทุกเดือน
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลปีล่าสุดที่มีนั้น มักเป็นของปี 2529 หรือ 2530
หรือปีปัจจุบัน ดังรายละเอียด ดังนี้
- แบบ 1-6 ส่วนใหญ่มีของปี 2530 มี 2 แห่ง ที่มีของปี
ปัจจุบัน และ 1 แห่งที่มีของปี 2529
 - แบบ 7-9 มีของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน มีราชบุรี และ
หล่มสัก ที่มีล่าสุดคือปี 2529
 - แบบ 10 มีของปี 2530

ช. การย้อนหลังของข้อมูล ข้อมูลย้อนหลังไปได้บ้าง 3 ปี 5 ปี หรือ นาน ๆ มาก ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-6 สามารถย้อนหลังได้ 3-10 ปี มี 1 แห่งที่ระบุว่าไม่มีข้อมูลย้อนหลัง และ 1 แห่ง ที่กล่าวว่าเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งจึงไม่ทราบ

แบบ 7-9 สามารถย้อนหลังข้อมูลได้ถึง 5 ปีเป็นส่วน ใหญ่ เมืองราชบุรีกล่าวว่าข้อมูลหายเพราะว่าย้ายอำเภอจึงย้อนหลังได้แค่ปี 2529 ปากพนัง ขอนแก่น แหลงมอบ วัดสิงห์ ย้อนหลังได้นานถึงปี 2499

แบบ 10 สามารถย้อนหลังได้ 3 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่ไม่มีความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อน 5% หรือ 10% ดังรายละเอียดตามแต่ละแบบดังนี้

แบบ 1-6 ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนบ้างแต่ไม่เกิน 15%

แบบ 7-9 ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนน้อย 0-5% อำเภอเมืองปทุมธานีและหล่มสัก กล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน ในขณะที่เมืองตราดและปากพนังเห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนถึง 10%

แบบ 10 ความคลาดเคลื่อนเช่นเดียวกับแบบ 7-9 เพราะเอาข้อมูลมาจากแบบ 7-9

ณ. การส่งต่อข้อมูล การส่งต่อข้อมูลแบบต่าง ๆ นั้น ขึ้นกับแต่ละแบบว่าขึ้นอยู่กับหน่วยงานใด หากขึ้นกับหน่วยปกครองก็ส่งต่อไปฝ่ายปกครอง หากขึ้นกับสาธารณสุขก็ส่งต่อไปสาธารณสุข ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-6 ส่งต่อข้อมูลไปยังสาธารณสุขจังหวัด

แบบ 7-10 ส่งต่อข้อมูลไปยังฝ่ายปกครองจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ข้อมูล ได้มีการนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์
ดังต่อไปนี้

แบบ 1-6 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- การวางแผนให้บริการด้านสาธารณสุข เช่น การให้
ภูมิคุ้มกัน ติดตามเรื่องโภชนาการ การวางแผน
ครอบครัว
- เป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้บริการแก่หน่วยงาน
อื่น ๆ

แบบ 7-9 ใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อ

- ทำแผนพัฒนาอำเภอ
- วางแผนครอบครัว
- บริการข้อมูล
- เก็บรวบรวมสถิติรายงาน

แบบ 10 เพื่อรวบรวมไว้เป็นสถิติของอำเภอ

4.1.1.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบที่ใช้บันทึกการเกิดในระดับจังหวัดนั้นมี
ปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกสำหรับเด็กแรกเกิด (แบบ รง.503)
- 2) รายงานการเกิดและเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202 รง.517/1)
- 3) บัญชีคุมยอดสูติบัตร มรณะบัตร จังหวัด เทศบาล และ
อำเภอ (แบบ 1202 รง.517/4)
- 4) สูติบัตร (แบบ ทร.1,2 และ 3)

- ข. รายละเอียดของข้อมูล บางแบบให้รายละเอียดเฉพาะจำนวนการเกิด บางแบบให้รายละเอียดถึงสถานที่เกิด ผู้ทำคลอด และสัญชาติ ดังรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1 จำนวนเด็กแรกเกิด แยกเพศ
 - แบบ 2 จำนวนการเกิดแยกเพศ แยกอายุมารดา
 - แบบ 3 จำนวนการเกิด
 - แบบ 4 จำนวนการเกิดแยกเพศ สถานที่เกิด ผู้ทำคลอด อายุ และสัญชาติของบิดาและมารดา เป็นรายบุคคล
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลอาจเป็นสถานีอนามัยหรือฝ่ายทะเบียนอำเภอ ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1 สถานีอนามัย
 - แบบ 2 สถานีอนามัยต่าง ๆ
 - แบบ 3 รวบรวมจากสถิติบัตรจากฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอ
 - แบบ 4 ทะเบียนอำเภอและเทศบาล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล ในระดับอำเภอนี้ มักจะเป็นในลักษณะการรวบรวมจากหน่วยล่าง ดังนี้
- แบบ 1-3 เก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เป็นหน่วยแรกรับและการสำรวจ
 - แบบ 4 เก็บรวบรวมจากที่ทางอำเภอและเทศบาลส่งมาให้
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูล อาจเป็นรายเดือน หรือรายปี แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลรายเดือน ยกเว้นนครพนมที่รวบรวมปีละครั้ง
 - แบบ 4 รับข้อมูลจากอำเภอทุกเดือน

- จ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการเกิดปีล่าสุดที่มีอยู่นั้น มักเป็นของปี 2529 หรือ 2530 หรือปีปัจจุบัน แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่ามีของปี 2530 ยกเว้น ตราคมมีของปีปัจจุบัน และปทุมธานีมีของปี 2529
 - แบบ 4 มีของปี 2530
- ช. การย้อนหลังของข้อมูล ข้อมูลการเกิดนี้สามารถย้อนหลังไปถึง 5 ปี 10 ปี หรือ นาน ๆ มาก แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 สามารถย้อนหลังได้ 5-10 ปี ขอนแก่น รายงานว่าย้อนหลังได้นานมาก
 - แบบ 4 ย้อนหลังได้ 5 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลมีแตกต่างกันตั้ง แต่ไม่มีเลยจนถึง 25% ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 รายงานว่าข้อมูลมีความคลาดเคลื่อน 5-10% เพชรบูรณ์คลาดเคลื่อนมากถึง 25% ราชบุรี รายงานว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
 - แบบ 4 มีความคลาดเคลื่อนน้อย 0-10% ราชบุรี และขอนแก่นกล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
- ด. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการเกิดจากระดับจังหวัด ส่วนใหญ่ส่งต่อไปยังส่วนกลาง ดังนี้
- แบบ 1-3 ส่งต่อข้อมูลให้กองสถิติ (ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร) กระทรวงสาธารณสุข
 - แบบ 4 ส่งต่อไปยังสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย

ญ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล ข้อมูลการเกิดในระดับจังหวัดได้มี
การนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนของจังหวัด ดังราย
ละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- การวางแผนบริการสาธารณสุข
- ฉีดวัคซีน
- วางแผนครอบครัว
- วางแผนสาธารณสุข
- คุมอัตราการเพิ่มประชากร
- จัดหาเวชภัณฑ์
- รวบรวมสถิติ

แบบ 4 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- ทำให้ทราบจำนวนประชาชน จัดทำสถิติประจำปี
- ควบคุมการเกิด
- เพื่อการเลือกตั้ง

ตรวจตรารายงานว่าไม่ได้ใช้ทำประโยชน์อะไรทั้งสิ้น

4.1.2 การตาย

4.1.2.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีรายงานข้อมูลการตายปรากฏในแบบ
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.400)
- 2) บัตรตรวจโรค (รบ.1 ก.02)
- 3) รายงานผลการปฏิบัติงานของ อสม.
- 4) แบบรับรองการตาย (แบบ ทร.4/1)
- 5) รายงานการตาย
- 6) บัตรอนามัยเด็ก (แบบ รบ.1 ต 06)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายบางแบบมีเฉพาะจำนวนการตาย บางแบบมีระบุสาเหตุการตาย ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1 มีจำนวนการตาย

แบบ 2 ข้อมูลรายครอบครัวจะมีการลงทะเบียนตายของสมาชิกในครอบครัว บอกอายุ เพศ

แบบ 3 จำนวนเด็กตาย จำนวนคนตายทั้งหมด

แบบ 4 รายละเอียดของผู้ตาย เพศ อายุ สัญชาติ อาชีพ สถานะภาพสมรส การศึกษา ศาสนา สถานที่ตาย อาชีพและสัญชาติของบิดามารดา สาเหตุการตาย

แบบ 5 ชื่อผู้ตาย อายุ สาเหตุการตาย

แบบ 6 ชื่อเด็ก แยกเพศ น้ำหนักแรกเกิด การเจริญเติบโต การเจ็บป่วย ภูมิคุ้มกัน สุขภาพ อายุ ความสูง น้ำหนัก สาเหตุการตาย

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือสถานีอนามัย ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 และแบบ 5-6 หน่วยแรกรับคือสถานีอนามัย อสม. และผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน

แบบ 4 หน่วยแรกรับคือ ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลอาจเป็นการแจ้งตามกฎหมายหรือกรอกแบบเมื่อมาใช้บริการ ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3,5 และ 6 เป็นการกรอกแบบเมื่อมีผู้มาใช้ข้อมูล

แบบ 4 เป็นการแจ้งตามกฎหมาย

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บเป็นการรับแจ้งความทุกวัน หรือทำการรวบรวมทุกเดือน ดังนี้

แบบ 1-3,5 และ 6 ได้มีการเก็บรวบรวมสถิติทุกเดือน

แบบ 4 รับแจ้งความทุกวันรวบรวมทุกเดือน

- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปีล่าสุดที่มีได้แก่ของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3,5 และ 6 ปีล่าสุดที่มีคือ 2530 และปีปัจจุบัน
แบบ 4 ปีล่าสุดที่มีคือปีปัจจุบัน
- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลเหล่านี้สามารถเก็บย้อนหลังได้ถึง 5 ปี
แบบ 1-6 สามารถเก็บย้อนหลังได้ 5 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ข้อมูลการตายบางแห่งระบุว่าไม่มีความคลาดเคลื่อนบางแห่งมีความคลาดเคลื่อนถึง 20% แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3,5 และ 6 หลายแห่งรายงานว่าไม่มีการคลาดเคลื่อน แต่บางแห่งรายงานว่ามีความคลาดเคลื่อนบ้าง แต่ไม่เกิน 20%
แบบ 4 ไม่ได้กล่าวถึงความคลาดเคลื่อน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการตายนี้ได้มีการส่งต่อไปยังสาธารณสุขอำเภอ หรือฝ่ายทะเบียนอำเภอ ดังนี้
- แบบ 1-3,5 และ 6 ส่งต่อไปยังสาธารณสุขอำเภอ
แบบ 4 ส่งไปยังฝ่ายทะเบียนอำเภอ
- ฉ. การใช้ประโยชน์ ได้มีการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3, 5 และ 6 ใช้ประโยชน์เพื่อ
- ได้ทราบสถิติ
 - หากทราบว่าตายด้วยโรคติดต่อจะได้มีการติดตามเพื่อป้องกัน
 - แก้ไขปัญหาสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ
- แบบ 4 ใช้ประโยชน์เพื่อทราบจำนวนการตาย

4.1.2.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึก การตายในระดับอำเภอมีแบบที่ใช้บันทึกหลายแบบ ดังนี้คือ

1. ใบมรณบัตร ใช้ออกสำหรับการตายของบุคคลสัญชาติไทย หรือบุคคลต่างด้าวที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (แบบ ทร.4)
2. ใบมรณบัตรใช้ออกให้สำหรับการตายของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยมีขอบด้วยกฎหมายหรือในลักษณะชั่วคราว (แบบ ทร.5)
3. รายงานการเกิด และเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202 รง.517/1)
4. รายงานการตาย (แบบ 1202 รง.517/2)
5. รายงานปฏิบัติงานประจำเดือน (แบบ รง.401)
6. รายงานการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี (แบบ 1202 รง.517/3)
7. รายงานสถิติจำนวนราษฎร
8. ใบรับรองการตาย (แบบ ทร.4/1)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายจากแบบต่าง ๆ ให้รายละเอียดมากบ้างน้อยบ้างดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

- แบบ 1-2 และ 8 ให้รายละเอียดของผู้ตาย แยกเพศ อายุ สัญชาติ อาชีพ สถานะภาพสมรส การศึกษา ศาสนา วัน เดือน ปีที่ตาย สถานที่เกิด สถานที่ตาย สัญชาติและอาชีพของบิดามารดา สาเหตุของการตาย
- แบบ 3 รายละเอียดของการเกิดไร้ชีพ ให้จำนวนแยกตามอายุมารดา
- แบบ 4 จำนวนการตาย แยกเพศ อายุ และสาเหตุการตาย

- แบบ 5 จำนวนทารกตายก่อนคลอดและระหว่างคลอด
จำนวนหญิงตายระหว่างมีครรภ์และระหว่างคลอด
- แบบ 6 จำนวนการตายของเด็กที่อายุต่ำกว่า 1 ปี
แยกเพศ และอายุ
- แบบ 7 จำนวนคนตาย แยกเพศ รายตำบล

- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการตายนั้นเป็นการแจ้งตาม
กฎหมายหรือบันทึกเมื่อมาใช้บริการ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้
แบบ 1,2,7 และ 8 หน่วยแรกรับข้อมูลคือ ฝ่าย
ทะเบียนราษฎร อำเภอและเทศบาล
โรงพยาบาล
แบบ 2-6 หน่วยแรกรับข้อมูลคือสถานีอนามัย และ
สาธารณสุขอำเภอ
แบบ 9-10 หน่วยแรกรับข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ 4
กระทรวงหลัก ที่อยู่ในระดับตำบล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการตายนั้นเป็นการแจ้งตาม
กฎหมายหรือบันทึกเมื่อมาใช้บริการ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้
แบบ 1,2,7 และ 8 เป็นการรายงานหรือแจ้งตาม
กฎหมาย
แบบ 3-6 เป็นการกรอกในแบบของหน่วยงาน
ที่ให้บริการ
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลการตายนั้น
เกือบทุกอำเภอรายงานเหมือนกันคือ
แบบ 1-8 เกือบทุกอำเภอรายงานว่าทำทุกเดือน
ยกเว้นชัยนาท ที่รายงานว่าทำปีละครั้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลใหม่สุดที่มีคือของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-8 ส่วนใหญ่ปีล่าสุดมีของปี 2530 เมืองตราด
ปทุมธานี หล่มสัก เมืองชัยนาท ราชบุรีมีของ
ปีปัจจุบัน

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการตายในระดับอำเภอนี้ สามารถดูข้อมูล
ย้อนหลังได้ 3-5 ปี หรือหลาย ๆ ปี ดังนี้

แบบ 1,2 และ 8 พบว่า บางแห่งรายงานว่าสามารถ
ย้อนหลังได้นาน ได้แก่ แหลงอบ ปากพ่อง
บ้านไผ่ ขอนแก่น วัฒนิงห์ บางแห่งย้อน
หลังได้ 3-5 ปี เช่น ชัยนาท ปทุมธานี
เพชรบูรณ์

แบบ 3,4,6 และ 7 รายงานว่าย้อนหลังได้ 3-5 ปี

แบบ 5 ย้อนหลังได้ประมาณ 5 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน ในเรื่องความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการตาย
เมื่อสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอได้มีรายงานว่า ทุกแบบ
ไม่มีความคลาดเคลื่อนหรือมีก็ไม่เกิน 10%

แบบ 1-8 ไม่มีหรือมีก็ไม่มาก คือไม่เกิน 10%

ด. การส่งต่อข้อมูล ลักษณะการตายจากแบบต่าง ๆ นั้น ในระดับ
อำเภอได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

แบบ 1,2,7 และ 8 ส่งข้อมูลให้ฝ่ายปกครองของจังหวัด

แบบ 3,4,5 และ 6 ส่งข้อมูลให้สาธารณสุขจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล ข้อมูลการตายจากแบบต่าง ๆ นั้น ในระดับอำเภอได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

แบบ 1,2,7 และ 8 ใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อ

- สรุปข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากร
- บริการให้แก่ผู้มาขอ
- จัดทำแผนของอำเภอ
- ส่งให้สาธารณสุขใช้ต่อ

แบบ 3-6 ใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อ

- รวบรวมสถิติ
- ป้องกันโรคและควบคุมโรคต่าง ๆ
- วางแผนให้ภูมิคุ้มกัน

4.1.2.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึก ข้อมูลการตายในระดับจังหวัดมีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. มรณบัตร (แบบ ทร.4)
2. มรณบัตร (แบบ ทร.5)
3. รับรองรายงานการตาย (แบบ ทร.4/1)
4. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
5. รายงานการเกิดและเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202 รง.517/1)
6. รายงานการตาย (แบบ 1202 รง.517/2)
7. รายงานการตายในอายุต่ำกว่า 1 ปี (แบบ 1202 รง.517/3)
8. บัญชีคุมยอดสถิติบัตร มรณบัตร จังหวัด/เทศบาล/อำเภอ (แบบ 1202 รง.517/4)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายตามแบบต่าง ๆ นั้น บางแบบให้รายละเอียดเฉพาะจำนวนการตาย บางแบบให้รายละเอียดหลายอย่าง เช่น จำนวนการตายแยกเพศ แยกอาชีพ และสถานะภาพสมรส เป็นต้น ดังรายละเอียด ดังนี้

- แบบ 1-3 รายละเอียดของผู้ตาย แยกเพศ อายุ สัญชาติ อาชีพ สถานภาพสมรส การศึกษา ศาสนา วันเดือนปีที่ตาย สถานที่เกิด สถานที่ตาย สัญชาติ และอาชีพของบิดามารดา สาเหตุการตาย
- แบบ 4 มีรายละเอียดด้านสุขภาพของสมาชิกครัวเรือนมีระบุจำนวนคนที่ตาย
- แบบ 5 รายละเอียดจำนวนการเกิดไว้ชีพ แยกตามอายุมารดา
- แบบ 6 จำนวนการตาย แยกเพศ อายุ และสาเหตุการตาย
- แบบ 7 จำนวนคนตาย แยกเพศ รายตำบล
- แบบ 8 จำนวนตายและจำนวนเกิดไว้ชีพ แยกตามท้องที่

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการตาย แยกตามหน่วยที่รับผิดชอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

- แบบ 1-3 หน่วยแรกรับ โรงพยาบาล สถานีอนามัย ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอและเทศบาล
- แบบ 4-7 หน่วยแรกรับคือสถานีอนามัย
- แบบ 8 หน่วยแรกรับคือทะเบียนราษฎรอำเภอ/เทศบาล

ง. การจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลการตายในระดับจังหวัดนั้นเป็นการรับข้อมูลจากหน่วยปฏิบัติ ดังรายละเอียด

แบบ 1-3 จังหวัดรับข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนราษฎร
อำเภอ/เทศบาล

แบบ 4-7 จังหวัดรับข้อมูลจากสาธารณสุขอำเภอ

แบบ 8 จังหวัดทำการรวบรวมจากมรณบัตร

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลการตายในระดับจังหวัดนั้นทุกแบบรายงานเหมือนกันคือ จัดเก็บทุกเดือน

แบบ 1-8 จัดเก็บทุกเดือน

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการตายปีหลังสุดที่มีคือของปี 2529 หรือ 2530 หรือปีปัจจุบัน แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-3 ปีล่าสุดที่มีคือปี 2530

แบบ 4-8 ปีล่าสุดที่มีคือ ของปี 2530 ยกเว้น ปทุมธานี
มีของปี 2529 และ ตราดมีของปีปัจจุบัน

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการตายจากแบบต่าง ๆ นี้สามารถตรวจย้อนหลังได้ 5-10 ปี หรืออาจจะนานกว่านั้น ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 ย้อนหลังได้ถึง 5 ปี ยกเว้นตราด และ
ขอนแก่นที่แจ้งว่าย้อนหลังได้นานมาก

แบบ 4-8 ย้อนหลังได้ประมาณ 5-10 ปี ยกเว้น
ขอนแก่น ที่รายงานว่าย้อนหลังได้นานมาก

ซ. ความคลาดเคลื่อน ระดับจังหวัดได้รายงานไว้ ข้อมูลการตายนั้นมีความคลาดเคลื่อนอาจเป็น 5%, 10% หรืออาจถึง 20% ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าน้อยไม่เกิน 5% ยก
เว้นตราดที่ว่าคลาดเคลื่อนถึง 10-20%

แบบ 4-8 ส่วนใหญ่รายงานว่าคลาดเคลื่อนน้อยไม่
เกิน 5%

- ฅ. การส่งต่อข้อมูล การส่งต่อข้อมูลการตายจากระดับจังหวัดนั้น จะส่งเข้าส่วนกลาง แยกตามเพศต่าง ๆ ดังรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1-3 จังหวัดจะรายงานส่งต่อไปกองทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย
 - แบบ 4-8 จังหวัดจะรายงานไปยังกองสถิติ (ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร) กระทรวงสาธารณสุข
- ณ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล การใช้ประโยชน์ข้อมูลการตายในระดับจังหวัดมีไม่ค้่อยมากนัก ดังมีรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าไม่ได้ใช้ทำอะไร มีบางแห่งที่บอกว่าไว้ให้แก่ผู้มาขอ
 - แบบ 4-8 ส่วนใหญ่เพื่อการวางแผนและบริการข้อมูล

4.1.3 การย้ายถิ่น

4.1.3.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล ในระดับตำบลและหมู่บ้านข้อมูลการย้ายถิ่นคู่ได้จากแบบ

- บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)

ข. รายละเอียดของข้อมูล จากแบบ รบ.1 ต.03 นี้ มีรายละเอียดของบุคคลในครอบครัว ระบุอายุ เพศ และถ้ามีการย้ายเข้ามาใหม่ก็จะระบุไว้ หากย้ายออกก็จะแจ้งเรื่องออก (ปิดบัญชีการรักษาพยาบาลของคน ๆ นั้น)

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการย้ายถิ่น คือเจ้าหน้าที่อนามัย

- ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการย้ายถิ่นในระดับตำบลนี้
เจ้าหน้าที่อนามัยกรอกรายละเอียดของผู้ใช้บริการ
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ในเรื่องการย้ายถิ่นนี้เป็นการรวบรวมข้อมูล
อยู่กับที่ ความถี่ไม่มีกำหนดแล้วแต่ผู้มาใช้บริการ
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัยตำบลนั้น
พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการย้ายถิ่นปีล่าสุดที่มีคือ มีของปีปัจจุบัน
- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการย้ายถิ่นที่มีอยู่นั้นสามารถย้อนหลังได้
3-10 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน เกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการ
ย้ายถิ่น ในระดับตำบลไม่ได้มีการกล่าวถึง
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นที่มีอยู่นั้นได้มีการส่งต่อให้
สาธารณสุขอำเภอ
- ญ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลการย้ายถิ่นที่มีอยู่นั้น ได้นำไปใช้ประโยชน์
เพื่อการรักษาพยาบาล วางแผนการให้บริการและการเฝ้าระวังโรค

4.1.3.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีแบบที่ใช้บันทึกข้อมูลการย้ายถิ่นในระดับอำเภออยู่หลายแบบ ดังนี้

1. ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบ ทร.6) ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยและบุคคลต่างด้าว และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
2. ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบ ทร.7) สำหรับการแจ้งการย้ายถิ่นที่อยู่ของบุคคลที่อยู่อาศัยในประเทศไทย โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือในลักษณะชั่วคราวและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
3. แบบ ทร.14 ทะเบียนบ้าน
4. รายงานสถิติประจำเดือน

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นมีบางแบบมีเพียงจำนวนการย้ายถิ่นเท่านั้น บางแบบให้รายละเอียดหลายอย่างมีรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1, 2 และ 3 ให้รายละเอียด เพศ อายุ และที่อยู่เดิมของผู้ย้ายเข้า
- แบบ 4 ให้รายละเอียดจำนวนผู้ย้ายเข้าและย้ายออก แยกว่ามาหรือไปภายในอำเภอ มาหรือไปจากต่างอำเภอภายในจังหวัดและมาหรือไปจากต่างจังหวัดแยกเพศรายตำบล

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการย้ายถิ่นได้แก่ ฝ่ายทะเบียนหรือฝ่ายเทศบาล ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1, 2 และ 3 หน่วยแรกที่ได้รับข้อมูลคือ ฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอ และเทศบาล หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- แบบ 4 ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอและเทศบาล

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลเป็นการจัดเก็บตามกฎหมายหรือรวบรวมสถิติ ดังนี้

แบบ 1 ถึง 3 เป็นการรับแจ้งตามกฎหมาย

แบบ 4 เป็นการรวบรวมตัวเลขเสนอเป็นสถิติข้อมูล

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ของการจัดเก็บข้อมูลการย้ายถิ่นนั้นแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1, 2 และ 3 รับแจ้งตามเหตุการณ์ทุกวัน

รวบรวมทุกเดือน เวลาที่รวบรวมแต่ละอำเภอ

กำหนดไว้ต่างกัน เช่น ทุกวันที่ 5 25 28

ของทุกเดือนเป็นต้น

แบบ 4 รวบรวมรายเดือน ตามกำหนดเวลาที่ตั้งไว้

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการย้ายถิ่นปีล่าสุดที่มีส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 บางแห่งอาจมีของปี 2529 หรือปีปัจจุบัน ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-4 ของปี 2530 เป็นส่วนใหญ่มีบางแห่งที่

รายงานว่ามีของปีปัจจุบัน และบางแห่งรายงานว่ามีของปี 2529

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการย้ายถิ่นสามารถย้อนหลังได้ตั้งแต่ 1-10 ปีขึ้นไป ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-3 ส่วนใหญ่ระบุว่าย้อนหลังได้ 3-5 ปี มีบาง

แห่งที่รายงานว่าย้อนหลังได้มากกว่า 10 ปี

ขึ้นไปและส่วนน้อยที่รายงานว่าย้อนหลังได้เพียง

1-2 ปี

แบบ 4 ย้อนหลังได้ 3-5 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน การรายงานเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนของข้อมูลนั้นมีดังนี้

แบบ 1-4 ระบุความคลาดเคลื่อนต่างกัน ส่วนน้อย
กล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อนเลย ส่วนใหญ่
กล่าวว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยไม่เกิน 10%

ฌ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นจากระดับอำเภอได้มีการส่งต่อไปยังจังหวัด

แบบ 1-4 รวบรวมส่งต่อไปฝ่ายปกครองจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลการย้ายถิ่นที่ระดับอำเภอมีการใช้ประโยชน์บ้างดังนี้

แบบ 1-4 ใช้ประโยชน์ในการกรอกลงแบบรายงานให้
จังหวัด เพื่อวางแผนอำเภอ และให้บริการ
ข้อมูล

4.1.3.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีแบบบันทึกที่มีข้อมูลการย้ายถิ่นในระดับจังหวัดดังนี้

1. แบบ ทร.6 ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติไทย และบุคคลต่างด้าวและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
2. แบบ ทร.7 ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ของบุคคลที่อยู่อาศัยในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือในลักษณะชั่วคราวและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
3. รายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน

ข. รายละเอียดของข้อมูล แบบทั้ง 3 แบบที่มีบันทึกการย้ายถิ่นให้รายละเอียดของข้อมูลแตกต่างกันดังนี้ คือ

แบบ 1 และ 2 ให้รายละเอียด อายุ เพศ ที่อยู่ใหม่ หรือที่อยู่เดิม รายครอบครัว

แบบ 3 ให้รายละเอียด เพศ การย้ายเข้าหรือออก ภายในอำเภอ มาหรือไปต่างอำเภอภายใน จังหวัด มาหรือไปต่างจังหวัดรายตำบลและ อำเภอ

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลคือ อำเภอ หรือเทศบาล หรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1 ถึง 3 หน่วยแรกรับข้อมูลคือ ฝ่ายทะเบียน ราษฎรอำเภอหรือเทศบาล และกำนัน หรือ ผู้ใหญ่บ้าน

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการย้ายถิ่น แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 และ 2 เป็นการรับแจ้งความตามกฎหมาย

แบบ 3 เป็นการรวบรวมจากรายงานที่ทางอำเภอแต่ละอำเภอได้รายงานมาที่จังหวัด

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลการย้ายถิ่นทั้ง 3 แบบมีการรวบรวมทุกเดือน คือ

แบบ 1-3 เก็บตามสถานการณ์และมีการแจ้งแล้วรวบรวมทุก ๆ เดือน

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการย้ายถิ่นทั้ง 3 แบบ ส่วนใหญ่มีของปี 2530 คือ แบบ 1-3 ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 ยกเว้นราชบุรีที่มีของปี 2529

- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการย้ายถิ่นจากทั้ง 3 แบบที่มีอยู่นั้น ส่วนใหญ่รายงานว่าย้อนหลังได้ถึง 10 ปีขึ้นไป ยกเว้น ชัยนาทที่ระบุว่าย้อนหลังได้เพียง 4 ปีเท่านั้น
- ข. ความคลาดเคลื่อน เมื่อสอบถามถึงความคลาดเคลื่อนของข้อมูลส่วนใหญ่รายงานว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยไม่เกิน 5% ตราดรายงานว่าประมาณไม่ได้ และขอบแก่น รายงานว่าจดตามสภาพการแจ้งไม่ได้มีการติดตาม ถ้าคนไม่มาแจ้งมากก็อาจมีความคลาดเคลื่อนมาก
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นจากทั้ง 3 แบบนั้นเมื่อทางอำเภอรวบรวมส่งมาที่จังหวัด จังหวัดจัดการรวบรวมของทุกอำเภอแล้วส่งต่อไป กองทะเบียน กรมการปกครอง
- ฉ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลการย้ายถิ่นที่ระดับจังหวัดนั้นได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนเลือกตั้งวางแผนพัฒนาจังหวัดหลายแห่งที่รายงานว่าไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรในระดับจังหวัด

4.1.4 จำนวนประชากร

4.1.4.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

- ก. แบบที่ใช้บันทึก ข้อมูลจำนวนประชากรในระดับตำบลและหมู่บ้านนั้น มีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 1. บัตรอนามัยครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
 2. สมุดบันทึกประจำวันที่สถานีอนามัย
 3. ทะเบียนติดตามให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคเด็กเกิดใหม่และหญิงมีครรภ์ (แบบ 0119 รบ.1 ก.13)
 4. บันทึกการนิเทศงาน (แบบ รบ. 309)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรบางแบบให้รายละเอียดเฉพาะจำนวนประชาชนเท่านั้น บางแบบให้รายละเอียดถึงจำนวนประชาชน แยกเพศ แยกอายุ ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 ประชากรรายครอบครัว แยกอายุ และเพศ

แบบ 2 สมุดบันทึกของสถานีนามัย มีจำนวนประชากร แยกเพศและอายุ

แบบ 3 เป็นแบบที่มีรายละเอียดของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพศหญิง แยกอายุ

แบบ 4 มียอดประชาชนในตำบล

ค. หน่วยแกรับข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรทั้ง 4 แบบนั้น สถานีอนามัยเป็นหน่วยแกรับข้อมูล

แบบ 1-4 สถานีอนามัยเป็นผู้รวบรวม

ง. การจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลประชากรที่ได้มาเป็นการได้มาเมื่อมีการมาใช้บริการที่สถานีอนามัยและกรณีที่เจ้าหน้าที่อนามัยทำการสำรวจแบบง่าย ๆ

แบบ 1-4 เป็นแบบฟอร์มที่ให้บริการและสำรวจ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลประชากรนั้นขึ้นอยู่กับความขยันและปริมาณงานของสถานีอนามัยต่าง ๆ ดังนี้รายละเอียด

แบบ 1-4 มีความแตกต่างกันตามแต่ละสถานีอนามัยมี 5 สถานีอนามัยที่มีการรวบรวมทุกปี 4 สถานีอนามัย รวบรวม 3 ปีครั้ง 3 สถานีอนามัย รวบรวมทุกเดือน และอย่างละ 1 แห่ง ระบุส่งรวบรวมทุก 2 ปี ทุก 3 เดือนและทุก 2 เดือน

- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลจำนวนประชากรปีหลังสุดที่มี มักเป็นของปี 2530 ยกเว้นบางแห่งที่อาจมีของปี 2529 หรือปีปัจจุบัน ดังในรายละเอียด

แบบ 1-4 ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 มีของชียนาทที่มีของปีปัจจุบัน และปทุมธานีมีของปี 2529

- ช. การเก็บย้อนหลัง มีการเก็บข้อมูลย้อนหลังได้ถึง 1-7 ปีดังในรายละเอียด

แบบ 1-4 มีความแตกต่างกันมี 2 แห่งย้อนหลังได้ 1 ปี 6 แห่งย้อนหลังได้ 3 ปี 5 แห่งย้อนหลังได้ 5 ปี และ 1 แห่งย้อนหลังได้ 7 ปี

- ซ. ความคลาดเคลื่อน การรายงานเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนของ ข้อมูลจำนวนประชากรนั้นแตกต่างกันคือ บางแห่งเห็นว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน บางแห่งเห็นว่ามีความคลาดเคลื่อนสูงถึง 30% เป็นต้น ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-4 ส่วนใหญ่ระบุว่า มีบ้างไม่เกิน 15% มี 3 สถานือนามัยที่ระบุว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน และ 1 แห่งระบุว่ามีความคลาดเคลื่อนถึง 30%

- ด. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลจากแบบทั้ง 4 แห่งนั้น ได้ถูกส่งไปยังระดับอำเภอ

แบบ 1-4 ข้อมูลทั้งหลายถูกส่งต่อไปยังสาธารณสุขอำเภอ

- ด. การใช้ประโยชน์ ในระดับตำบลได้มีการนำข้อมูลจำนวนประชากรมาใช้ประโยชน์เพื่อการปฏิบัติงานเป็นส่วนใหญ่ คือ

แบบ 1-4 ใช้ในการวางแผนต่าง ๆ เช่น วางแผนครอบครัว วางแผนให้ภูมิคุ้มกัน กำหนดสถิติเป้าหมายที่จะทำในแต่ละปี และโครงการบัตรสุขภาพ เป็นต้น

4.1.4.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีแบบที่ใช้บันทึกข้อมูลจำนวนประชากรใน ระดับอำเภอหลายแบบดังต่อไปนี้

1. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
2. แบบบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.401)
3. ทะเบียนติดตามใช้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคสำหรับเด็กแรกเกิดและหญิงมีครรภ์ (แบบ 0119 รบ.1ก.13)
4. แบบ ทร.13 แบบ ทร. 14 (ทะเบียนบ้าน)
5. รายงานสถิติจำนวนราษฎร
6. การคำนวณตัวเลข

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรจากแบบทั้ง 6 แบบ มีการให้รายละเอียดของข้อมูลต่างกัน คือ

แบบ 1 และ 2 แบบให้บริการ มีแยกรายครอบครัว แยกเพศ และอายุ

แบบ 3 มีจำนวนประชากรเพศหญิง และอายุ

แบบ 4 เป็นรายละเอียดรายครอบครัว แยกเพศ อายุ การศึกษา

แบบ 5 เป็นรายละเอียดจำนวนประชากร แยกเพศ รายตำบล

แบบ 6 จำนวนประชากรแยกกลุ่มอายุ จำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรจากแบบทั้ง 6 แบบ มีหน่วยแรกรับดังนี้ คือ

แบบ 1-3 สถานีอนามัย

แบบ 4 จากฝ่ายทะเบียนอำเภอ

แบบ 5 ฝ่ายปกครองอำเภอ

แบบ 6 รับตัวเลขจากทะเบียนราษฎรอำเภอแล้วมาคำนวณเพิ่ม

ง. การจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรทั้ง 6 แบบ มีการจัดเก็บข้อมูลดังนี้ คือ

แบบ 1-3 เมื่อมีผู้มารับบริการจะมีทำสถิติไว้

แบบ 4 เป็นการที่ประชาชนมาแจ้งตามกฎหมาย

แบบ 5 เป็นการรวบรวมจากสถิติจากที่ตำบลต่าง ๆ ส่งต่อมา

แบบ 6 เมื่อต้องการปรับแก้ข้อมูลจะไปขอจากฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลทั้ง 6 แบบนั้นมีรายละเอียดดังนี้ คือ

แบบ 1-3 แต่ละอำเภอรายงานว่าส่วนใหญ่เก็บทุกเดือน บางแห่งรายงานว่าเป็นครั้ง

แบบ 4 เมื่อมีการแจ้งความ

แบบ 5 รวบรวมทุกเดือน

แบบ 6 ไม่กำหนดเวลาแน่นอน จะทำเมื่อต้องการทราบจำนวนประชากร

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลจำนวนประชากรมีของปีหลังสุด ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 แต่มีบางอำเภอที่มีของปี 2529 หรือปีปัจจุบัน ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 มีของอำเภอหล่มสักที่มีของปีปัจจุบัน และชัยนาทมีของปี 2529

แบบ 4 และ 5 มีของปีปัจจุบัน

แบบ 6 มีของปีปัจจุบัน

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลจำนวนประชากรสามารถเก็บย้อนหลังได้ 5-20 ปี หรืออาจนานกว่านั้น ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าย้อนหลัง ได้ประมาณ 5 ปี มีอำเภอปากพนัง มีรายงานส่งย้อนหลังได้ถึง 20 ปี และอำเภอหล่มสัก รายงานว่าสามารถย้อนหลังได้ 10 กว่าปี
- แบบ 4 ส่วนใหญ่ย้อนหลังได้ 5 ปี มีของอำเภอบ้านไผ่ ระบุว่าย้อนหลังได้ถึงปี 2499
- แบบ 5 ย้อนหลังได้ประมาณ 5 ปี
- แบบ 6 ย้อนหลังได้ประมาณ 3 ปี

ข. ความคลาดเคลื่อน เมื่อสอบถามถึงความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจำนวนประชากรจะมีการรายงานว่ามีความคลาดเคลื่อนนี้เห็นว่ามีไม่เกิน 15%

- แบบ 1-3 รายงานว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยหรือไม่มีความคลาดเคลื่อนเลย ที่ระบุว่ามีความคลาดเคลื่อนนี้เห็นว่ามีไม่เกิน 15%
- แบบ 4 และ 5 ส่วนใหญ่กล่าวว่ามี ความคลาดเคลื่อน 5% มีของอำเภอเมืองตราดที่ระบุว่า 0-10% และ อำเภอวัดสิงห์ ระบุว่าไม่เกิน 10%
- แบบ 6 ความคลาดเคลื่อนขึ้นอยู่กับข้อมูลทะเบียนราษฎร

ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรตามแบบต่าง ๆ ได้มีการส่งต่อไปให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดได้แก่ ฝ่ายปกครองและสาธารณสุขจังหวัด ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1-3 และ 6 ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกส่งต่อไปให้แก่สาธารณสุขจังหวัด
- แบบ 4 และ 5 จะถูกส่งต่อไปให้แก่ฝ่ายปกครองจังหวัด

อำเภอมีลักษณะเหมือนเป็นตัวกลางที่รับข้อมูลแล้วส่งต่อไปให้แก่อำเภอ
แต่มีบางอำเภอที่รายงานว่า ตำบลไม่ส่งข้อมูลมาอำเภอ แต่ส่งต่อไปยังจังหวัดเลย

ญ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลจำนวนประชากรจากแบบทั้ง 6 แบบได้มี
การนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แบบ 1-3 และ 6 เพื่อการวางแผนให้บริการราชการใน
ด้านต่าง ๆ

แบบ 4 และ 5 ใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา
อำเภอ เก็บรวบรวมเป็นสถิติอำเภอ เพื่อ
ให้บริการแก่ผู้มาขอ เช่น หน่วยงาน
ประถมศึกษา และใช้ในการเลือกตั้ง

4.1.3.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบที่ใช้บันทึกข้อมูลจำนวนประชากรในระดับ
จังหวัดนั้นมีหลายแบบดังต่อไปนี้

1. รายงานจำนวนราษฎรและผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง
2. รายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน
3. บัญชีแสดงจำนวนราษฎรที่ทางกรมส่งมาให้
4. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รง.ต 03)
5. การคำนวณตัวเลขประชากร

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรบางแห่งให้เพียง
จำนวนประชากรเท่านั้น บางแห่งให้รายละเอียดมากกว่านั้น เช่น
แยกเพศ แยกอายุ หรือ ตามสถิติของการเลือกตั้ง ดังนี้คือ

แบบ 1 มีจำนวนประชากรแยกเพศที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง

แบบ 2 รายงานประชากรแยกเพศรายเดือนแต่ละ
อำเภอ

แบบ 3 จำนวนประชากรแยกเพศและอำเภอ ระบุ
เขตเทศบาลด้วย

แบบ 4 มีข้อมูลรายละเอียดของแต่ละครอบครัว

แบบ 5 มีจำนวนประชากรแยกกลุ่มอายุและหญิงวัย
เจริญพันธุ์

ค. หน่วยแกรับข้อมูล หน่วยแกรับข้อมูลจำนวนประชากร แยกตาม
แบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แบบ 1-3 ฝ่ายทะเบียนอำเภอ

แบบ 4 สถานีอนามัย

แบบ 5 ทะเบียนราษฎรอำเภอ

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลจำนวนประชากรแยกตามแบบ
ต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-3 ฝ่ายทะเบียนอำเภอจะทำการรวบรวมจาก
ใบสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนการย้ายถิ่น

แบบ 4 สถานีอนามัย บันทึกผู้มาใช้บริการ

แบบ 5 ฝ่ายสาธารณสุขอำเภอจะขอข้อมูลจากฝ่าย
ทะเบียนราษฎรแล้วเอามาเข้าสู่ตราคำนวณ
ประชากรแยกเป็นรายอายุตามสูตรจากคู่มือ
การกำหนดเป้าหมายงานบริการสาธารณสุข
ปี 2531

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บจำนวนประชากรของ
แต่ละแบบ มีความแตกต่างกันดังนี้

แบบ 1-3 และ 5 เป็นการรับแจ้งทุกวันและรวบรวม
ทุกเดือน

แบบ 4 บันทึกเมื่อมีการใช้บริการ

- จ. ปีล่าสุดที่มี จังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อมูลจำนวนประชากรของปี 2530 แต่ก็มีบางจังหวัดที่มีของปี 2529 หรือ 2528 ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่มีของปี 2530 ราชบุรีมีของปี 2529 ตราดมีของปี 2528
 - แบบ 4 มีของปีปัจจุบัน
 - แบบ 5 มีของปี 2530
- ข. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลจำนวนประชากรสามารถย้อนหลังได้ตั้งแต่ 5-10 ปีขึ้นไป ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าย้อนหลังได้นานมาก เป็น 10 ปีขึ้นไป ขอนแก่นรายงานว่าย้อนหลังได้นานถึงตั้งแต่ตั้งกรม
 - แบบ 4 ย้อนหลังได้ประมาณ 5 ปี มีบางแห่งที่ระบุว่าย้อนหลังได้นาน ๆ เช่น ขอนแก่น ชัยนาท
 - แบบ 5 ย้อนหลังได้ 5-10 ปี
- ค. ความคลาดเคลื่อน ข้อมูลจำนวนประชากรนี้ ระดับจังหวัดได้ระบุถึงความคลาดเคลื่อนต่างกันตามแบบต่าง ๆ ดังรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่ามีน้อย ไม่เกิน 10% และเห็นว่าความคลาดเคลื่อนนี้ขึ้นอยู่กับประชาชนถ้าไม่มาแจ้งข้อมูลก็ไม่มี
 - แบบ 4 ส่วนใหญ่กล่าวว่าความคลาดเคลื่อนไม่มีหรือน้อยประมาณ 5% ยกเว้น เพชรบูรณ์ รายงานว่ามีถึง 25% และปทุมธานีรายงานว่ามาถึง 40% เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาทำงาน และทำงานไม่ได้ตามแผน
 - แบบ 5 รายงานว่าขึ้นอยู่กับข้อมูลทะเบียนราษฎรเพราะได้นำมาใช้โดยไม่ได้ทำการปรับแก้เอาเข้ามาเข้าสูตรคำนวณออกมาเลย

- ฉ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรได้มีการส่งจากจังหวัดเข้าสู่ส่วนกลางแยกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1 และ 2 ส่งต่อไปให้กรม
 - แบบ 3 ทางกรมเป็นผู้รวบรวมข้อมูลแล้วส่งต่อมาให้จังหวัด
 - แบบ 4 และ 5 ส่งต่อให้กระทรวงสาธารณสุข
- ญ. การใช้ประโยชน์ข้อมูล ในระดับจังหวัดได้มีการนำข้อมูลจำนวนประชากรมาใช้ประโยชน์ แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 ใช้ประโยชน์เพื่อ
 - วางแผนเลือกตั้ง
 - ประกอบการขอและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา
 - บริการข้อมูลแก่หน่วยงานต่าง ๆ
 - ควบคุมการเพิ่มจำนวนประชากร
 - แบบ 4 และ 5 ใช้ประโยชน์เพื่อ
 - วางแผนครอบครัว อนามัยแม่และเด็ก และสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
 - กำหนดเป้าหมายการทำงาน เช่น วางแผนให้บริการด้านต่าง ๆ

4.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาสาธารณสุข

มีข้อมูลเฉพาะสาขาสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับประชากร ได้แก่

1. งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กและหญิงมีครรภ์
2. งานอนามัยแม่และเด็กในเขต (การดูแลก่อนคลอด/หลังคลอด)
3. เด็กอายุ 0-1 ปี/1-5 ปี
4. ทารกตายก่อนคลอด/ระหว่างคลอด
5. งานโภชนาการในเด็ก
6. โรคที่พบในเด็กและผู้ใหญ่
7. การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคทั่ว ๆ ไป
8. การวางแผนครอบครัว
9. จำนวนหญิงมีครรภ์และการฝากครรภ์
10. จำนวนคู่สมรสอายุ 15-44 ปี
11. คู่สมรสใช้วิธีคุมกำเนิดกึ่งคู่
12. จำนวนคู่สมรสที่มีลูกเกิน 2 คน

ลักษณะข้อมูลข้อ 1-5 ได้มาจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจะมีการกรอกแบบรายเดือนจากสถานอนามัยตำบลส่งให้สาธารณสุขอำเภอ ได้แก่ แบบ รง.400 และแต่ละสาธารณสุขอำเภอจะนำข้อมูลของตำบลต่าง ๆ มารวบรวมลงในแบบ รง.401 เพื่อส่งให้แก่สาธารณสุขจังหวัดต่อไป

ลักษณะข้อมูลข้อ 6-8 เป็นรายละเอียดที่มีปรากฏอยู่ในแบบ กชช.2 ค. นอกจากนั้นในแบบ กชช.2 ค. ยังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในเด็กและหญิงมีครรภ์อีกด้วย (ข้อมูลข้อ 1 และ 2)

ลักษณะข้อมูลข้อ 9-12 เป็นรายละเอียดที่มีปรากฏอยู่ในแบบ จปฐ. นอกจากนั้นในแบบ จปฐ. ยังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในเด็กและหญิงมีครรภ์ งานอนามัยแม่และเด็ก การดูแลก่อนคลอดและหลังคลอด ตลอดจนงานโภชนาการของเด็กด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแบบต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขนั้นยังมีอีกหลายแบบ แต่ในเวลาทีล่งไปเก็บข้อมูลนั้น ทางเจ้าหน้าที่ทั้งระดับตำบลและหมู่บ้านอำเภอ และจังหวัด ไม่ได้มีการกล่าวถึงว่าได้นำเอามาใช้งาน จึงไม่ได้มีการนำมาพิจารณาในที่นี้

4.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาสาธารณสุขที่สำรวจพบแต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง

สำหรับข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาสาธารณสุขที่ได้สำรวจพบ และเห็นว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง แต่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขบ้างไม่มากก็น้อย จึงนำที่จะได้นำมากล่าวถึงไว้ในที่นี้ด้วย ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่

1. งานรักษาพยาบาล
2. งานสุขภาพจิต
3. งานรับส่งผู้ป่วย
4. งานควบคุมโรคติดต่อต่าง ๆ
5. งานทันตสาธารณสุข
6. การมีหรือไม่มีสถานอนามัย
7. การมีหรือไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ศูนย์โภชนาการเด็ก
8. การมีหรือไม่มี ผสส./อสม. ประจำหมู่บ้าน
9. การมีหรือไม่มีตู้ยา/สหกรณ์ยา/ธนาคารยาในหมู่บ้าน
10. การมีหรือไม่มีส้วม
11. จำนวนคนในหมู่บ้านที่ได้รับการอบรมด้านสาธารณสุข
12. การมีน้ำสะอาดดื่มตลอดปี

ลักษณะข้อมูลในข้อ 1-5 นั้น เป็นลักษณะการรายงานจากสถานอนามัยรวบรวมของระดับตำบลส่งให้แก่สาธารณสุขอำเภอ และสาธารณสุขอำเภอจะทำการรวบรวมส่งต่อให้สาธารณสุขจังหวัดทุกเดือน

ลักษณะข้อมูลในข้อ 6-11 นั้น มีปรากฏอยู่ในแบบ กชช.2 ค. ซึ่งเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักจากระดับตำบลได้เป็นผู้สำรวจทุก 2 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2527 แล้วส่งขึ้นไประดับอำเภอ จังหวัด และกรมพัฒนาชุมชน เพื่อนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลักษณะข้อมูลในข้อ 11 และ 12 มีปรากฏอยู่ในแบบ จปฐ. ซึ่งเป็นรายงานสำรวจของเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักในระดับตำบล เป็นผู้สำรวจทุกปีเริ่มตั้งแต่ปี 2530 แล้วส่งขึ้นไปที่อำเภอ จังหวัด และกรมพัฒนาชุมชน

ลักษณะข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ แม้ว่าจะไม่ได้เกี่ยวกับประชากรโดยตรง แต่น่าจะได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ได้บ้าง เพราะจากข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เห็นสภาพการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งผลในทางอ้อมจะมีต่อประชากรด้วย

4.4 สรุปผลการสำรวจ

จากการสำรวจข้อมูลประชากรเพื่อการพัฒนา ซึ่งเน้นลักษณะข้อมูลประชากรที่เกี่ยวข้องกับสาขาอื่น ๆ อันได้แก่ จำนวนการเกิด จำนวนการตาย จำนวนประชากร และจำนวนการย้ายถิ่นเข้าและออก ซึ่งลักษณะข้อมูลหลักทั้ง 4 ประการนี้ได้แยกพิจารณาออกเป็น 3 ระดับด้วยกันได้แก่ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด โดยพิจารณาในรายละเอียดต่าง ๆ อาทิเช่น แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล รายละเอียดของข้อมูล หน่วยกรับข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล ความถี่ในการจัดเก็บ ปีล่าสุดที่มีอยู่ การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล การส่งต่อข้อมูล และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิด การตาย จำนวนประชากร และการย้ายถิ่นนั้น มักจะอยู่ในแบบของการที่ประชาชนได้ไปใช้บริการของหน่วยงานของรัฐและได้มีการบันทึกประวัติไว้ในแบบต่าง ๆ ตามแต่สภาพที่ได้ไปใช้บริการ เช่น อาจเป็นการใช้บริการด้านอนามัยที่สถานอนามัยหรือโรงพยาบาลต่าง ๆ และการแจ้งตามกฎหมายซึ่งปรากฏในแบบสถิติบัตร (แบบ ทร.1, 2 และ 3) หรือแบบมรณบัตร (แบบ ทร.4 และ 5) หรือใบรับรองการตาย (แบบ ทร.4/1) หรือแบบทะเบียนบ้าน (ทร.13 และ 14) หรือแบบการย้ายถิ่น (แบบ ทร.6 และ 7)

อย่างไรก็ตาม ลักษณะข้อมูลเหล่านี้จะอยู่ในลักษณะแบบที่ใช้บันทึก คือ ไม่ได้มีการแจงบัญสรูปยอใดให้เห็น หากต้องการจะนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้จะต้องแจงบัญใหม่

ระบบการจัดเก็บข้อมูลประชากรที่สำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่อำเภอหรือจังหวัดนั้นเป็นไปในลักษณะการให้บริการเมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยที่เจ้าของเรื่องจะเป็นผู้มาใช้บริการ การให้บริการนั้นขึ้นอยู่กับสถานที่อยู่ของประชาชนซึ่งมีความแตกต่างกัน คือ ถ้าที่อยู่อาศัยของเขายู่ในหมู่บ้านหรือตำบลเขาจะใช้บริการที่สถานอนามัย หากว่าอยู่ในเขตอำเภอต่าง ๆ เจ้าของเรื่องก็จะมาใช้บริการโรงพยาบาล หรือสถานอนามัย เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล หรือสถานอนามัยนั้น ๆ จะเป็นผู้มาแจงบัญ และการจัดเก็บข้อมูลนั้นถือเป็นการแจ้งตามกฎหมายของเจ้าของเรื่อง เมื่อทางอำเภอได้รับข้อมูลต่าง ๆ แล้วจะทำการรวบรวมแล้วส่งต่อ

ไปยังจังหวัด จังหวัดก็จะส่งต่อไปยังกรม ส่วนงานที่เป็นการใช้บริการนั้นก็จะมีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ อยู่ในลักษณะแบบแล้วแบบนั้น ๆ จะถูกส่งต่อ ๆ ไปยังส่วนกลาง

ระบบการจัดเก็บข้อมูลประชากรของฝ่ายทะเบียนราษฎร ไม่ว่าจะในระดับล่างสุดคือ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งความจริงแล้วเป็นผู้ที่ช่วยรับจากประชาชนมาแจ้งที่อำเภอ ส่วนระดับอำเภอซึ่งได้แก่ ฝ่ายทะเบียนอำเภอและเทศบาลและในระดับจังหวัดนั้นการปฏิบัติการในด้านนี้เป็นลักษณะของงานประจำ ซึ่งประชาชนผู้เกิด เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ อันได้แก่ การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น จะต้อง มีหน้าที่มารายงานหรือแจ้งให้ทางอำเภอทราบตามกฎหมายที่มีบังคับใช้อยู่ และเป็นที่ทราบกันอยู่ว่าลักษณะข้อมูลเหล่านี้เมื่อได้รับแล้วต้องมีการส่งทอดต่อ ๆ กันไปหลายระดับนั้น มีเหตุการณ์ที่ข้อมูลขาดหายไปได้ในทุกระดับ ทั้งนี้ต้องเป็นที่ยอมรับกันว่า ปัจจัยสำคัญคือ ตัวบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ว่า มีความรับผิดชอบ และเห็นความสำคัญของข้อมูลมากน้อยเพียงใดและตัวประชาชนเองที่จะต้องรู้จักหน้าที่และรับผิดชอบต่อตนเองที่จะต้องมาแจ้งตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ที่ระดับอำเภอและจังหวัดได้มีการนำมาใช้บ้าง เพื่อการวางแผนการให้บริการในระดับอำเภอหรือจังหวัดแต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นลักษณะการส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่อยู่ระดับสูงกว่า โดยที่ข้อมูลเหล่านั้น จะถูกส่งออกไปในรูปแบบเดิมโดยที่ไม่ได้นำมาจแนงนับเพื่อการใช้งานโดยตรงแต่จะคอยผลจแนงนับจากที่ทางส่วนกลางรวบรวมแล้วส่งกลับลงไปให้

ข้อมูลเฉพาะด้านทางสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับประชากร มีหลายประการ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันโรคในเด็กและหญิงมีครรภ์ งานอนามัยแม่และเด็ก จำนวนเด็ก 0-1 และ 1-5 ขวบ จำนวนทารกตายก่อนคลอดและระหว่างคลอด งานโภชนาการในเด็ก โรคที่พบในเด็กและผู้ใหญ่ การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคทั่ว ๆ ไป การวางแผนครอบครัว จำนวนหญิงมีครรภ์และการฝากครรภ์ จำนวนคู่สมรสอายุ 15-44 ปี จำนวนคู่สมรสที่ใช้วิธีการคุมกำเนิด และจำนวนคู่สมรสที่มีลูกเกิน 2 คน ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะมีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ที่ทางฝ่ายสาธารณสุขได้ทำการเก็บรวบรวมไว้ และบางส่วนจะมีปรากฏอยู่ในแบบ กชช.2ค. จปฐ. และ พช.1

นอกจากนั้น ยังมีข้อมูลทางสาธารณสุขที่สำรวจพบในครั้งนี และไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรงได้แก่ งานรักษาพยาบาล งานสุขภาพจิต งานรับส่งผู้ป่วย งานควบคุมโรคติดต่อต่าง ๆ งานทันตสาธารณสุข การมีหรือไม่มีสถานอนามัย การมีหรือไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือศูนย์โภชนาการเด็ก การมีหรือไม่มี ผสส. หรือ อสม. ประจำหมู่บ้าน การมีหรือไม่มีตู้ยาหรือสหกรณ์ยาหรือธนาคารยาในหมู่บ้าน การมีหรือไม่มีส้วม จำนวนคนในหมู่บ้านที่ได้รับการอบรมด้านสาธารณสุข และการมีน้ำสะอาดดื่มตลอดปี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ด้านสาธารณสุข และ กชช.2ค. จปฐ. และ พช.1

อย่างไรก็ตามข้อมูลทางด้านสาธารณสุขนั้น ยังมีอยู่อีกมากเนื่องจากว่าทางสาธารณสุขนั้นมีแบบหลายรูปแบบ จนแม้แต่เจ้าหน้าที่เองก็ยังไม่รู้ได้ ส่วนที่นำมากล่าวไว้ในที่นี้ก็คือ ส่วนที่ทางเจ้าหน้าที่ได้กล่าวถึงว่า เขามีข้อมูลและใช้ข้อมูลเหล่านี้ ส่วนข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีแต่เขาไม่ได้มีการกล่าวถึง ดังนั้นในการศึกษาจึงไม่น่าจะนำมากล่าวไว้

4.5 ข้ออภิปราย

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของข้อมูลมีหลายฝ่ายด้วยกัน เริ่มจากตัวประชาชนเองที่จะมาแจ้งเหตุการณต่าง ๆ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การแจ้งการเกิด การตาย และการย้ายถิ่น รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่รับฝากการแจ้งตลอดจนระบบการเก็บรวบรวมข้อมูล และเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนไม่ได้มาแจ้งให้ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ที่รับฝากอาจแจ้งไม่ครบ ระดับอำเภอซึ่งเป็นหน่วยรับแจ้งนั้น การรับแจ้งไม่น่ามีปัญหาอะไรเพราะทำตามระเบียบการรับแจ้งและส่งต่อข้อมูล ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นก็คือ ปัญหาความขัดแย้งของข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้ง ๆ ที่ตัวเลขมาจากแหล่งเดียวกัน เช่น เกี่ยวกับการเกิด การตาย เมื่อได้รับการแจ้งนับข้อมูลแล้วพบว่า ข้อมูลที่ฝ่ายปกครองและฝ่ายสาธารณสุขได้มานั้นไม่ตรงกัน

นอกจากนี้ยังมีรายงานว่า หน่วยงานสาธารณสุขนั้นไม่มีแบบค่อนข้างมาก และที่สำคัญคือ รายงานเรื่องเดียวกันจากระดับตำบลส่งอำเภอ และจากอำเภอส่ง จังหวัดนั้นใช้แบบที่แตกต่างกันทำให้มีความยุ่งยากมากขึ้น และก่อให้เกิดความล่าช้ากว่าข้อมูลจะมาถึงจังหวัดทำให้ข้อมูลไม่ทันสมัยแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า บางอำเภอไม่ยอมส่งข้อมูลมาให้จังหวัดทำให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์

สำหรับเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักระดับตำบลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้มีการรายงานว่า ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลน้อยมาก เช่น ให้เก็บข้อมูลภายในเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการยากที่จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในระดับอำเภอมีความเชื่อมั่นในข้อมูลเหล่านี้มาก แต่ก็ยอมรับกันว่าข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนบ้าง แต่บางแห่งมีความเห็นว่าความคลาดเคลื่อนไม่มีเลย เพราะเจ้าหน้าที่ของเขาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง บางแห่งรายงานว่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากความเข้าใจผิดหรือความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของกรรมการหมู่บ้าน

ในระดับจังหวัดนั้น ไม่มีปัญหาอะไรเพราะจังหวัดเป็นเพียงแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยปฏิบัติการ จังหวัดจะทำหน้าที่เพียงรวบรวมให้ครบแล้วส่งต่อไปยังส่วนกลางเท่านั้น ไม่ได้มีการจัดการแฉงนับหรือทำอะไรกับข้อมูล ปัญหาจึงไม่มีอะไร จะมีบ้างก็คือการติดตามอำเภอให้จัดส่งข้อมูลมาให้ครบและตามเวลาที่กำหนด ในระดับจังหวัดมักจะมองว่าข้อมูลเหล่านี้มีความสมบูรณ์มาก

ข้อมูลประชากรของฝ่ายสาธารณสุขนั้น ส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการเกิดและการตายมากกว่าข้อมูลอย่างอื่น มีการรายงานว่าข้อมูลอย่างอื่นสาธารณสุขจะไม่ให้ความสนใจ เพราะมีหน้าที่รายงานเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขเป็นหลัก เช่น มีการเจ็บป่วยด้วยโรคอะไร มีการรักษาพยาบาลกันอย่างไร และตรวจเช็คความถูกต้องของแบบสำรวจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและแบบบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับตำบลและหมู่บ้านแล้วส่งต่อ ๆ กันไปจนถึงระดับกรม

บางแห่งมีรายงานว่า ไม่ค่อยได้ออกพื้นที่เนื่องจากไม่มียานพาหนะ ในการออกพื้นที่เจ้าหน้าที่มีไม่พอ โดยเฉพาะที่รัฐาน บางแห่งที่รายงานว่ามีการส่งงานข้ามระดับ คือ จากสถานีอนามัยตำบลส่งไปยังสาธารณสุขจังหวัดเลย และสภาพสถานที่ทำงานยังไม่พร้อมยังขาดสถานที่ทำงานที่เป็นของหน่วยงานสาธารณสุขโดย

เฉพาะ บางแห่งต้องไปอาศัยสถานที่ของหน่วยงานอื่นทำให้ไม่สะดวก บางแห่งจากการที่ได้เข้าไปสัมผัสพบว่ามีการเก็บข้อมูลที่ไม่ระเบียบเลย แสดงให้เห็นถึงว่าไม่ให้ความสนใจต่อข้อมูลเท่าที่ควร บางแห่งได้ระบุว่าไม่มีคนจัดทำสถิติข้อมูล เพราะมุ่งให้บริการแก่ผู้เข้ามาขอรับบริการอย่างเดียว และเจ้าหน้าที่ก็มีไม่พอหากต้องการใช้สถิติก็จะไปขอที่ฝ่ายทะเบียนราษฎร และเอามาคำนวณหาสัดส่วนตามสูตรของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อทราบจำนวนประชากรแยกกลุ่มอายุ และจำนวนสตรีวัยเจริญพันธุ์ มีบางแห่งที่รายงานข้อมูลที่ได้มาจากทะเบียนราษฎรนั้นไม่ตรงกับจำนวนประชากรที่มีอยู่จริง ทำให้เมื่อนำมาใช้ในการตั้งเป้าหมายการดำเนินงานแล้วก่อให้เกิดปัญหาและได้มีการเสนอว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประชากร และสาธารณสุขนั้น ควรจะได้มีการเก็บรวบรวมในคอมพิวเตอร์เพื่อจะได้มีการแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอหรือจังหวัด ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในเดิมคือ ไม่ได้มีการนำข้อมูลมาแจกนับหรือประมวลผล เพียงแต่เป็นการรวบรวมไว้ในเท่านั้น ทำให้ยากแก่การนำมาใช้เพราะอาจต้องมาแจกนับด้วยมือทำให้เสียเวลามาก

4.6 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากความสมบูรณ์ของข้อมูลขึ้นกับประชาชนผู้เป็นเจ้าของเรื่องส่วนหนึ่ง จึงควรจะมีการให้ความรู้แก่ประชาชน ตลอดจนปลูกฝังความรับผิดชอบความรู้ในหน้าที่ของตนเองที่จะให้มาแจ้งความตามกำหนดเวลา รวมถึงกำหนดและชี้แจงให้บ้านซึ่งเมื่อชาวบ้านมาฝากแจ้งความแล้วนั้น กำหนดหรือผู้ใหญ่บ้านควรจะต้องมีการเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบที่ดี และเมื่อกำหนดหรือผู้ใหญ่บ้านมีกิจธุระจะเข้าไปที่อำเภอซึ่งอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประชุมประจำเดือนนั้น จะได้นำมาแจ้งที่อำเภอได้ครบถ้วนไม่มีการตกหล่นหายไปบ้าง ซึ่งการรับฝากแจ้งนี้เป็นระบบที่ควรส่งเสริม เพราะมีบางแห่งที่ทางเจ้าหน้าที่รายงานว่ามีกฎหมายใหม่ว่าไม่ให้แจ้งที่กำหนดและผู้ใหญ่บ้าน แต่ประชาชนจะต้องมาแจ้งด้วยตนเองที่อำเภอ แต่เมื่อได้ลงไปในระดับตำบลและหมู่บ้านแล้ว พบว่าเป็นเรื่องลำบากที่ประชาชนจะต้องเดินทางมาแจ้งเองที่อำเภอโดยเฉพาะในเขตทุรกันดาร หรือเขตที่ประชาชนยากจนมาก ๆ ในทาง

ปฏิบัตินั้น กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงยังคงเป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมข้อมูลมาแจ้งที่
อำเภอ จึงน่าจะได้มีการให้ความรู้แก่บุคคลเหล่านั้นให้เห็นความสำคัญของข้อมูล
รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ให้ถูกต้องด้วย

ความขัดแย้งของข้อมูลระหว่างหน่วยงานเช่น ฝ่ายสาธารณสุขและฝ่าย
ปกครอง ทั้ง ๆ ที่ตัวเลขมาจากแหล่งเดียวกันนั้น ในการที่ทางอำเภอหรือเทศบาล
รับการแจ้งแล้วส่งเอกสารให้สาธารณสุขส่วนหนึ่ง และให้อำเภออีกส่วนหนึ่งนั้นคงจะ
มีระบบที่ไม่เป็นระบบ หรือมีความบกพร่องบางประการที่ทำให้ข้อมูลมีความคลาด
เคลื่อนไปได้ แต่ตามระบบใหม่ที่ให้มีคอมพิวเตอร์ที่ระดับอำเภอเพื่อเก็บข้อมูลตั้ง
แต่ขั้นต้นเลยนั้น อาจจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้บ้าง แต่ก็ยังขึ้นกับความมีระบบระเบียบและ
การทำงานด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอีกเช่นกัน ส่วนในระดับ
จังหวัดซึ่งเป็นทางผ่านของการส่งแบบสูติบัตร มรณบัตร และการย้ายถิ่นให้แก่สำนัก
งานทะเบียนราษฎร กรมการปกครองนั้น หากได้มีการทำงานที่เป็นระบบ มีระเบียบ
ที่ดีไม่ทำให้ข้อมูลสูญหาย ตกหล่น รวมทั้งการรวบรวมแบบส่งตามเวลาที่กำหนด น่า
จะช่วยลดปัญหาความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้

สำหรับแบบต่าง ๆ ของการรายงานนั้น อาจปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อทำ
ให้ข้อมูลมีความรวดเร็ว ทันสมัย ไม่เสียเวลาในการรวบรวมแต่ละระดับ นอกจากนี้
นั้น ควรจะต้องมีการชี้แจงเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับให้ปฏิบัติดำเนินการตามระเบียบ
และเหมือนกันในด้านการรวบรวม จัดส่งต่อ เพราะขณะนี้บางอำเภอยังคงปฏิบัติไม่
เหมือนกันทำให้มีผลต่อข้อมูลด้วย ความผิดพลาดที่เกิดจากฝ่ายเจ้าหน้าที่นั้นอาจเนื่อง
จากความไม่รู้ ความละเลยในหน้าที่ ความไม่รับผิดชอบ การไม่เห็นความสำคัญของ
ข้อมูล เป็นต้น ควรจะได้มีการทบทวนในเรื่องปัญหานี้ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับ
ปรุงให้ดีขึ้น

ลักษณะการจัดเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักในระดับตำบล
อาจจะยังไม่ดีพอ ไม่เป็นระบบพอ คือ การที่ให้เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักในระดับ
ตำบลเป็นผู้เก็บข้อมูลโดยวิธีการสอบถามจากกรรมการหมู่บ้านและผู้อาวุโสในหมู่บ้าน
นั้น ในระบบการจัดเก็บที่ขึ้นกับเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมากนั้น คุณภาพและความรับผิดชอบ
ของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง รวมทั้งการชี้แจงให้เขาเห็นความสำคัญ จึง
เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง และระยะเวลาที่ให้กับเขานั้นต้องมีมากพอ มีหลาย ๆ แห่ง

ที่รายงานว่าได้รับแบบมาพร้อมทั้งคำสั่งว่าให้ทำให้เสร็จภายใน 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก บัจจุบันต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดความแตกต่างในผลงานของตำบลแต่ละตำบล ตำบลใดที่พัฒนากร หรือ คปต. หรือ กม. เข้มแข็งข้อมูลค่อนข้างสมบูรณ์ ส่วนตำบลใดที่ไม่มีคนใส่ใจนัก ข้อมูลก็จะไม่ค่อยดีนัก เป็นต้น

บทที่ 5

การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรและการจ้างงาน

การเมืองงานทำเนียบว่าเป็นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติไม่อาจวางแผนให้มีการจ้างงานได้โดยตรงทั้งหมด เนื่องจากความต้องการใช้แรงงานมากขึ้นขึ้นอยู่กับความต้องการสินค้าและบริการ แต่ก็อาจวางแผนการสร้างงานหรือการสนับสนุนให้มีการใช้แรงงานมากขึ้นได้ โดยผ่านการส่งเสริมด้านการผลิตและการบริโภค การสร้างงานขึ้นโดยตรงก็อาจกระทำได้บ้าง เช่น โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดปัญหาการว่างงานขึ้น ย่อมตกเป็นภาระของ รัฐที่จะวางแผนการแก้ไข แต่ถ้าไม่มีข้อมูลพอเพียงก็ย่อมไม่สามารถที่จะวางแผนล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี ข้อมูลทางด้านการจ้างงานที่สำคัญนั้น เกี่ยวข้องอยู่กับข้อมูลประชากรโดยตรง เพราะกำลังแรงงานเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนประชากร การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรก็มีผลทำให้กำลังแรงงานของประเทศเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากประชากรส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เข้าข่ายจัดว่าเป็นกำลังแรงงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลมากไปกว่าขนาดของประชากร ข้อมูลแรงงานที่เป็นหลักสำคัญ เช่น อัตราการเข้าสู่ตลาดแรงงาน การว่างงานของคนกลุ่มต่าง ๆ ความต้องการใช้แรงงาน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนจำเป็นต่อการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน อาจกล่าวได้ว่าข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนการจ้างงานก็คือ ข้อมูลประชากรที่อยู่ในวัยทำงานนั่นเอง และเนื่องจากข้อมูลนี้เกี่ยวข้องกับจำนวนประชากรขนาดใหญ่การเก็บข้อมูลจึงมักไม่อาจกระทำให้สมบูรณ์ทุกประการได้ แม้ในประเทศที่พัฒนาไปมากแล้ว ข้อมูลด้านแรงงานมักจะพัฒนาขึ้นตามลำดับการพัฒนาของประเทศ และจะซับซ้อนมากขึ้น ที่เป็นดังนี้เพราะโครงสร้างเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปทำให้อาชีพต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น มีการจ้างแรงงานมากขึ้น รวมทั้งมีแรงงานที่มีทักษะด้านต่าง ๆ มากขึ้นด้วย

ความสำคัญของข้อมูลแรงงานไม่เพียงแต่จะช่วยให้เตรียมรับมือหากการว่างงานเท่านั้น แต่ยังจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมแผนพัฒนากำลังคนได้ระยะยาวอีกด้วย ข้อมูลแรงงานจะช่วยบอกให้กว้างแผนการศึกษาได้ทราบทิศทางของการเปลี่ยนแปลงความต้องการกำลังคนและนำไปประกอบการวางแผนผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการได้

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการรายงานผลการสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านแรงงาน ข้อมูลประชากรนับว่ามีความสัมพันธ์กับข้อมูลแรงงานโดยตรง ทั้งนี้เพราะประชากรในวัยทำงานก็เป็นส่วนหนึ่งของประชากร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรเกิดขึ้น ย่อมมีผลต่อจำนวนกำลังแรงงานด้วย ข้อมูลประชากรที่สำรวจนี้คงใช้ข้อมูลจำนวนการเกิด ข้อมูลจำนวนการตาย ข้อมูลจำนวนการย้ายถิ่น และข้อมูลจำนวนประชากรเป็นหลัก

เนื่องจากหน่วยงานด้านแรงงานมีมีอยู่ปัจจุบันมีเพียงหน่วยงานระดับชาติในส่วนกลาง และหน่วยงานระดับจังหวัดในส่วนภูมิภาคเท่านั้น ผลการสำรวจจึงรายงานได้เฉพาะระดับชาติและระดับจังหวัด ส่วนระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้านนั้นไม่อาจรายงานได้ เพราะไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง รายละเอียดในบทนี้จึงประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาการจ้างงาน โดยแบ่งเป็น

- 5.1.1 การเกิด
- 5.1.2 การตาย
- 5.1.3 การย้ายถิ่น
- 5.1.4 จำนวนประชากร

5.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาการจ้างงาน

5.3 ข้อมูลอื่น ๆ

5.4 สรุปผลการสำรวจ

5.5 ข้ออภิปราย

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาการจ้างงาน

5.1.1 การเกิด

5.1.1.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ในระดับนี้ไม่มีหน่วยงานของรัฐซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการจ้างงานในตำบลและหมู่บ้าน จึงไม่มีข้อมูลการเกิดในสาขาการจ้างงาน

5.1.1.2 ระดับอำเภอ

เช่นเดียวกับระดับตำบลและหมู่บ้านคือ ไม่มีหน่วยงานใดที่รับผิดชอบด้านการจ้างงานโดยตรง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยคือ ฝ่ายปกครองและพัฒนาการอำเภอ ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมอาชีพอยู่แต่ก็ไม่ได้ใช้ข้อมูลนี้ในการทำงานแต่อย่างใด หากจำเป็นต้องทราบก็จะใช้ข้อมูลการเกิดจากงานทะเบียนราษฎรของอำเภอโดยตรง

5.1.1.3 ระดับจังหวัด

ในระดับนี้สำนักงานแรงงานจังหวัดยังไม่มีการจัดเก็บหรือรวบรวมข้อมูลการเกิดและมิได้มีความต้องการใช้ข้อมูลนี้

5.1.2 การตาย

5.1.2.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ไม่พบว่ามีหน่วยงานใดของรัฐรับผิดชอบสาขาการจ้างงานโดยตรงในระดับนี้ จึงไม่มีผลการสำรวจ

5.1.2.2 ระดับอำเภอ

ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบสาขาการจ้างงานโดยตรง หน่วยอื่น เช่น พัฒนาการอำเภอซึ่งปฏิบัติงานด้านส่งเสริมอาชีพอยู่บ้างก็มิได้รับผิดชอบสาขาการจ้างงานโดยตรง ข้อมูลการตายในสาขาการจ้างงานจึงไม่ปรากฏ

5.1.2.3 ระดับจังหวัด

สำนักงานแรงงานจังหวัดไม่มีการเก็บหรือรวบรวมข้อมูลนี้

5.1.3 การย้ายถิ่น

5.1.3.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

เนื่องจากไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบสาขาการจ้างงานโดยตรงในระดับนี้ จึงไม่อาจสำรวจสภาพการมีข้อมูลการย้ายถิ่นในสาขาการจ้างงานได้

5.1.3.2 ระดับอำเภอ

ในทำนองเดียวกันกับระดับตำบลและหมู่บ้าน คือว่าไม่มีหน่วยงานในระดับอำเภอที่รับผิดชอบสาขาการจ้างงานโดยตรง ทำให้ไม่อาจสำรวจสภาพการมีข้อมูลได้

5.1.3.3 ระดับจังหวัด

สำนักงานแรงงานจังหวัดไม่มีการเก็บหรือรวบรวมข้อมูลนี้

5.1.4 จำนวนประชากร

5.1.4.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

แม้ว่าจะมีข้อมูลนี้ในระดับตำบล แต่ก็ เป็นข้อมูลที่มีในสาขาอื่นที่มีใช้สาขาการจ้างงาน ส่วนในสาขาการจ้างงานนั้นไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

5.1.4.2 ระดับอำเภอ

ไม่อาจรายงานสภาพการมีข้อมูลนี้ได้เนื่องจากไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบสาขาการจ้างงานโดยตรง

5.1.4.3 ระดับจังหวัด

สำนักงานแรงงานจังหวัดไม่ได้รวบรวมข้อมูลจำนวนประชากรอย่างเป็นทางการก็จะลักษณะแต่อย่างใด โดยปกติแล้วงานในความรับผิดชอบขณะนี้ไม่ทำให้จำเป็นต้องมีและใช้ข้อมูลจำนวนประชากร

อนึ่ง ข้อมูลบางประการ เช่น ข้อมูลจำนวนประชากรแยกตามอายุ การประกอบอาชีพและการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำนั้นได้มีการจัดเก็บตามแบบ กชช.2ค. ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในระดับตำบล โดยพัฒนาการประจำตำบลเป็นผู้เก็บข้อมูลอยู่แล้ว ภายใต้ระบบข้อมูลของกรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) แต่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านแรงงานคือ สำนักงานแรงงานจังหวัด มิได้รับเอาข้อมูลนี้ไปใช้ เนื่องจากลักษณะงานของสำนักงานแรงงานจังหวัดนั้นมุ่งเน้นการจ้างงานนอกสาขาเกษตร แต่ข้อมูลจำนวนประชากรแยกตามการประกอบอาชีพในแบบ กชช.2ค. เป็นข้อมูลแรงงานในภาคเกษตรเสียส่วนใหญ่ นอกจากนั้นสำนักงานแรงงานจังหวัดยังไม่มีสายงานลงไปในระดับอำเภอและตำบลอีกด้วย ทำให้การใช้ประโยชน์ข้อมูลนี้อยู่ในวงเฉพาะหน่วยงานในระบบ กชช.2ค. เช่น พัฒนาการชุมชน เกษตร การศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานเหล่านั้นจะมีใช้ตัวแทนสายงานของกรมแรงงาน แต่ก็มีส่วนรับผิดชอบในงานพัฒนาชนบทซึ่งครอบคลุมรายได้และการมีงานทำด้วย จึงอาจอนุมานได้ว่ารับผิดชอบเรื่องการจ้างงานอยู่ด้วยเช่นกัน ดังนั้นในรายงานนี้จึงได้รวมสภาพการมีข้อมูลจำนวนประชากรแยกตามการประกอบอาชีพในแบบ กชช.2 ค. ไว้ด้วยดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึก กชช.2ค.

ข. รายละเอียดของข้อมูล จำนวนประชากรในตำบล แยกตามอายุ การประกอบอาชีพ (ซึ่งหมายถึงประชากรในวัยทำงาน) และการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล พัฒนาการประจำตำบล

ง. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการสำรวจ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ปีละครั้ง ทุก 2 ปี

- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปี 2529 (กำลังดำเนินการของปี 2531)
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ขณะนี้มีเพียง 2 ปี คือ ปี 2529 และ 2527
- ซ. ความคลาดเคลื่อน อยู่ในระดับต่ำ ไม่อาจประมาณได้แน่นอน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล เป็นไปตามระบบข้อมูล กชช. จากตำบลไปสู่ อำเภอ จังหวัด และส่วนกลาง
- ณ. การใช้ประโยชน์ ใช้ประกอบในการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอ และจังหวัด

5.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาการจ้างงาน

จากการสำรวจพบว่า ไม่มีข้อมูลในสาขาการจ้างโดยตรงในระดับหมู่บ้าน/ตำบล อำเภอ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาการจ้างงาน โดยตรงในพื้นที่ระดับดังกล่าวนั่นเอง

ส่วนในระดับจังหวัด คงมีข้อมูลเฉพาะค้ำแรงงานที่เกี่ยวข้องกับประชากร ดังนี้

1. จำนวนแรงงานที่มีงานทำ แยกตามอายุ เพศ และสถานประกอบการ
2. จำนวนผู้ว่างงาน แยกตามอายุ และเพศ

ซึ่งข้อมูลทั้งสองได้จากการสุ่มตัวอย่างปีละครั้งตามแบบสอบถาม ซึ่งกรมแรงงานกำหนด และใช้สูตรสำเร็จในการคำนวณของจำนวนแรงงานที่มีงานทำ และจำนวนผู้ว่างงาน ข้อมูลนี้มีการเก็บย้อนหลังได้ประมาณ 4 ปี ปี 2529 เป็นปีล่าสุดที่มี

5.3 ข้อมูลอื่น ๆ ในสาขาการจ้างงานที่สำรวจพบแต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง

ข้อมูลอื่น ๆ ที่พบจากการสำรวจในระดับจังหวัดเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานและสถานประกอบการ ได้แก่

1. ความต้องการจ้างแรงงาน ตามความประสงค์ของนายจ้าง โดยระบุเงินเดือน ลักษณะงาน และวุฒิการศึกษาหรือความชำนาญ ซึ่งแรงงานจังหวัดจะรับแจ้งจากนายจ้าง
2. การเข้า-ออกงาน เป็นการสำรวจปีละครั้งด้วยการสุ่มตัวอย่างสถานประกอบการว่าในรอบปีคนงานเข้า-ออกอย่างไร
3. จำนวนลูกจ้างที่ได้รับอันตราย เป็นการรับแจ้ง
4. ระดับค่าจ้าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างปีละครั้งทุกปี
5. จำนวนผู้ไปทำงานต่างประเทศ เป็นการรับแจ้ง
6. จำนวนสถานประกอบการ เป็นการบันทึกตามกฎหมาย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อมูลในสาขาการจ้างงานส่วนใหญ่เป็นข้อมูลระดับชาติมากกว่าระดับอื่น ๆ ข้อมูลระดับชาติที่ควรกล่าวถึงคือ ข้อมูลแรงงานในระดับชาติซึ่งสำรวจโดยหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมแรงงาน เช่น ข้อมูลจากรายงานผลการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร ซึ่งนอกจากจะมีข้อมูลจำนวนประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไปแล้ว ยังประกอบด้วยข้อมูลอื่น ๆ อีกดังนี้

1. ผู้มีงานทำ แยกตามขั้นการศึกษาที่สำเร็จ อาชีพ และเพศ
2. ผู้มีงานทำ แยกตามการศึกษา อุตสาหกรรม และเพศ
3. ผู้มีงานทำ แยกตามสถานภาพการทำงาน อาชีพ และเพศ
4. ผู้มีงานทำ แยกตามสถานภาพการทำงาน อุตสาหกรรม และเพศ
5. ผู้มีงานทำ แยกตามอาชีพ จำนวนชั่วโมงทำงาน การมีเวลาเหลือสำหรับทำงานเพิ่ม และเพศ
6. ผู้ไม่มีงานทำ แยกตามระยะเวลาการหางานทำ และเพศ

7. ผู้ไม่มีงานทำ ซึ่งเคยทำงานมาก่อนแยกตามอาชีพครั้งสุดท้าย อาชีพที่ต้องการ และเพศ
8. ลูกจ้างเอกชน แยกตามค่าจ้าง อุตสาหกรรม และเพศ
9. ลูกจ้างรัฐบาล แยกตามค่าจ้าง อุตสาหกรรม และเพศ
10. ผู้มีงานทำแยกตามอาชีพ รายได้ และเพศ
11. ผู้มีงานทำแยกตามอุตสาหกรรม รายได้ และเพศ
12. ผู้มีงานทำ ซึ่งทำงานในคาบการสำรวจ แยกตามชั่วโมงทำงาน อาชีพ และเพศ
13. ผู้ที่ทำงาน ซึ่งทำงานในคาบการสำรวจ แยกตามชั่วโมงทำงาน อุตสาหกรรม และเพศ
14. ผู้มีงานทำ ซึ่งทำงานในคาบการสำรวจ แยกตามชั่วโมงทำงาน สถานภาพการทำงาน และเพศ
15. จำนวนประชากร จำแนกตามอายุ เพศ และสถานภาพแรงงาน
16. จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป แยกตามเพศ สถานภาพสมรส สถานภาพแรงงาน และเขตเทศบาล
17. จำนวนประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป แยกตามเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพแรงงาน

ทั้งนี้โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และเผยแพร่ในรายงานผลการสำรวจแรงงานที่ราชอาณาจักร เริ่มจัดเก็บตั้งแต่ปี 2506 ต่อมาในปี 2514 จัดเก็บเป็น 2 รอบ รอบแรกในเดือนมกราคม-มีนาคม รอบที่สอง เดือนกรกฎาคม-กันยายน เพราะแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร ซึ่งมีการว่างงานตามฤดูกาล จึงต้องจัดเก็บรอบที่ 1 สำหรับนอกฤดูเพาะปลูก และรอบที่ 2 สำหรับในฤดูเพาะปลูก ตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมาได้เปลี่ยนเป็นจัดเก็บ 3 รอบคือ รอบที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ รอบที่ 2 เดือนพฤษภาคม และรอบที่ 3 เดือนสิงหาคม การจัดเก็บใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ความถี่ในการจัดเก็บเป็นประจำทุกปี

การใช้ประโยชน์ที่เป็นอยู่มากเพื่อการอ้างอิง และเพื่อติดตามสภาพการมีงานทำในระดับชาติ นอกจากนั้นยังมีรายงานสำมะโนการเกษตร ซึ่งเป็นข้อมูลชุดหนึ่งที่รวบรวมสถิติแรงงานในภาคเกษตรทั่วประเทศ ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลชุดนี้ให้ภาพมหภาคของประชากรในภาคเกษตร และลักษณะการทำ

งาน การถือครองที่ดิน การใช้ปัจจัยการผลิต การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ของครัวเรือนเกษตร ข้อมูลชุดนี้ซึ่งมีข้อมูลประชากรภาคเกษตรรวมอยู่ด้วยในตัวสำมะโนการเกษตรนี้เริ่มมีในปี 2493 จัดทำอีกครั้งในปี 2506 และได้หยุดไป สำนักงานสถิติแห่งชาติมาเริ่มจัดทำใหม่โดยกำหนดจะทำทุกกรอบ 10 ปี ดังนั้นในอนุกรมใหม่จึงมีข้อมูลของปี 2521 เท่านั้น (กำหนดการทำสำมะโนเกษตรครั้งต่อไปคือในปี 2531) อย่างไรก็ตาม ขณะนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรขึ้นเป็นการเสริมในช่วงครึ่งเวลาระหว่างสำมะโนการเกษตรปี 2521 กับ ปี 2531 ได้อีกชุดหนึ่ง โดยใช้ในการลุ่มตัวอย่างแทนการแจงนับ

สำมะโนการเกษตรปี 2521 แบ่งเป็นภาคสำมะโนคือ แจงนับทุกครัวเรือน สำหรับข้อมูลการถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดิน การปลูกพืช การปศุสัตว์ และการลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นข้อมูลประชากรในภาคเกษตรตามสำมะโนนี้จึงเป็นการลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่มีคือ

1. จำนวนผู้ถือครองที่ดิน แยกตามเพศ อายุ ขนาดถือครอง
2. จำนวนผู้ถือครองที่ดิน แยกตามการอ่านออกเขียนได้ ขนาดถือครอง
3. จำนวนผู้ถือครองที่อ่านและเขียนได้ แยกตามชั้นการศึกษาที่จบ และขนาดถือครอง
4. จำนวนผู้ถือครองแยกตามลักษณะงานที่ทำคือ ทำงานเกษตรในที่ของตน ทำงานนอกที่ของตน ทำงานเกษตรในที่ของตนและทำงานนอกที่ด้วย ไม่ทำงาน และไม่รายงาน (แยกเป็นทำประจำหรือไม่ประจำด้วย)
5. จำนวนผู้ถือครอง แยกตามที่มาของรายได้ (ตามลักษณะงานที่ทำ)
6. จำนวนผู้ถือครอง แยกตามขนาดครัวเรือน
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แยกตามเพศ และขนาดถือครอง
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อายุ 11 ปีขึ้นไป แยกตามลักษณะงานที่ทำและขนาดถือครอง
9. จำนวนที่ดินถือครอง แยกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผู้ทำงานเกษตรเป็นประจำ
10. จำนวนที่ดินถือครอง จำแนกตามการจ้างลูกจ้างเพื่อทำงานเกษตร และขนาดถือครอง

ข้อมูลสำมะโนการเกษตรปี 2521 นี้ ยังแบ่งออกเป็นของทั่วประเทศ
ภูมิภาค และ รายจังหวัดอีกด้วย

ข้อมูลระดับชาติอีกชุดหนึ่งคือ สถิติแรงงาน ซึ่งให้สถิติจำนวนและ
ลักษณะต่าง ๆ ของประชากรในวัยแรงงาน ดำเนินการจัดเก็บโดยกรมแรงงาน
กระทรวงมหาดไทย ข้อมูลนี้มิใช่การสำรวจ แต่เป็นการรับแจ้งหรือรับรายงานซึ่งส่ง
มาจากจังหวัดต่าง ๆ ในลักษณะของการแจ้งยอดสถิติที่เป็นผลการปฏิบัติงาน ด้วย
เหตุนี้จึงมีความไม่เหมาะสมสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสภาพการจ้างงาน
มากนัก เพราะขาดความครอบคลุม หากไม่มีการแจ้งหรือแรงงานไม่ติดต่อกับหน่วย
ราชการก็จะไม่ถูกบันทึกเป็นข้อมูลไว้ ข้อมูลที่มีจึงเป็นข้อมูลของกรณีที่มีผู้มาติดต่อกับ
ส่วนราชการของกรมแรงงานเท่านั้น ข้อมูลชุดนี้กรมแรงงานรวบรวมทุกปี ตั้งแต่ปี
2500 โดยประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. กำลังแรงงาน (ใช้ข้อมูลของการสำรวจแรงงาน สำนักงานสถิติ)
2. การจัดหางาน
3. การพัฒนาฝีมือแรงงาน
4. ความต้องการแรงงานและการเข้าออกงาน
5. ขอร้องทุกข์
6. การพิพาทแรงงานและการนัดหยุดงาน
7. องค์การนายจ้างและลูกจ้าง
8. การประสบอันตราย
9. ดัชนีราคา
10. งานคนต่างด้าว

จะเห็นว่า ข้อมูลกรมแรงงานนี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชากรวัยทำงาน
โดยตรงคือ ข้อมูลกำลังแรงงาน ซึ่งใช้ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงไม่ได้
ช่วยเพิ่มข้อมูลใหม่แต่อย่างใด แต่ได้มีส่วนที่สำคัญคือ ข้อมูลความต้องการแรงงาน
อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้เกิดจากการที่นายจ้างใช้บริการจัดหางานของกรมแรงงาน
จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสถิติความต้องการแรงงานเท่านั้น คงมีนายจ้างอีกเป็น
จำนวนไม่น้อยที่ได้ประกาศรับสมัครงานผ่านกรมแรงงาน

จุดอ่อนของการนำข้อมูลแรงงานของกรมแรงงานไปใช้ในการวางแผนก็คือ ระดับความเชื่อมั่นว่าข้อมูลนี้จะเป็นตัวแทนประชากรวัยแรงงานที่ตีมากน้อยเพียงใด ในสภาพความเป็นจริงที่มีสถานประกอบการผิดกฎหมาย และการหลบเลี่ยงกฎหมายแรงงาน ย่อมทำให้สถิติที่ได้จากการรับแจ้งมีความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงได้

นอกจากข้อมูลสำคัญดังกล่าวแล้ว ข้อมูลประชากรในวัยแรงงานยังมีอยู่ในโครงการศึกษาด่าง ๆ เช่น การเก็บข้อมูลของกรุงเทพมหานครโดยสำนักงานเขต ซึ่งรวบรวมข้อมูลประชากรคือ การเกิด การตาย การย้ายถิ่น สำหรับเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลประชากรในเขตกรุงเทพมหานครนี้ยังมีข้อมูลอื่น ๆ เช่น รายได้ สภาพความเป็นอยู่ อาชีพ การศึกษา สุขภาพ รวมทั้งการเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครของคนชนบทด้วย จัดเป็นข้อมูลพิเศษสำหรับกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้ในการวางแผนกายภาพและการวางแผนพัฒนาด้านอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ

5.4 สรุปผลการสำรวจ

จากการสำรวจภาคสนามยืนยันว่า ปัจจุบันหน่วยงานด้านแรงงานยังคงใช้ข้อมูลเฉพาะด้านมากกว่า และยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลประชากรในการวางแผน ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะงานในความรับผิดชอบเป็นการให้บริการเมื่อได้รับการร้องขอ เช่น การจัดหางานเป็นหลัก ข้อมูลที่ต้องใช้จึงไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับข้อมูลประชากรมากนัก และการวางแผนด้านการจ้างงานยังคงกระทำกันในระดับมหภาคมากกว่าที่จะกระทำในระดับพื้นที่ ดังนั้นจึงคงมีหน่วยงานระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนมหภาคที่ต้องทราบข้อมูลประชากร ซึ่งหน่วยงานเหล่านั้นก็มีข้อมูลประชากรจากแหล่งต่าง ๆ อยู่ค่อนข้างพร้อม

สรุปได้ว่าการสำรวจในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน ไม่พบว่ามี และใช้ข้อมูลประชากรในการวางแผนสาขาการจ้างงาน สาเหตุเพราะในปัจจุบันยังไม่มี การวางแผนดังกล่าวเกิดขึ้นในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล

5.5 ข้ออภิปราย

ในระดับชาตินั้น ข้อมูลประชากรในวัยทำงานถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการประมาณกำลังแรงงาน และเมื่อประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ ก็จะใช้ประมาณความต้องการแรงงานในภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมและบริการได้ ข้อมูลเหล่านี้ยังบอกถึงสภาพการมีงานทำและการว่างงานอีกด้วย สิ่งที่ได้จากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันนับว่าพอเพียงจะให้ภาพรวมระดับมหภาคของแรงงานและการจ้างงานได้

แต่การวางแผนการจ้างงานระดับมหภาคในระบบเศรษฐกิจของประเทศย่อมมีผลในวงจำกัด เพราะความต้องการใช้แรงงานเกิดขึ้นโดยภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ภาคเอกชนจะต้องการแรงงานมากน้อยขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจเป็นสำคัญ แผนการจ้างงานไม่อาจกำหนดความต้องการแรงงานให้ภาคธุรกิจเอกชนปฏิบัติตามได้ การวางแผนในปัจจุบันจึงสนใจที่จะพิจารณาด้านอุปทานของกำลังคนจากระบบการศึกษามากกว่า เพราะหน่วยงานการศึกษายังอยู่ในระบบการบริหารของรัฐที่จะควบคุมให้ผลิตกำลังคนให้ใกล้เคียงกับความต้องการของตลาดแรงงาน อันเป็นการลดโอกาสที่ผู้ออกจากระบบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานจะว่างงาน ซึ่งการวางแผนดังกล่าวจะผนวกอยู่ในวางแผนการศึกษานั้นเอง และข้อมูลประชากรที่จำเป็นสำหรับฝ่ายวางแผนการศึกษาก็ค่อนข้างพร้อมเป็นส่วนมากอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม การวางแผนการจ้างงานจากด้านความต้องการหรืออุปสงค์ของแรงงานยังมีความจำเป็นอยู่โดยเฉพาะในระดับจุลภาค เช่น เฉพาะพื้นที่หรือเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหา เช่น กลุ่มผู้ว่างงานตามฤดูกาล กลุ่มผู้ใช้แรงงานที่อยู่นอกระบบ (informal sector) กลุ่มผู้มีการศึกษาระดับสูง หรือกลุ่มผู้ไปทำงานต่างประเทศ การวางแผนสำหรับระดับจุลภาคเช่นนี้มักจะอยู่ในรูปของการจัดทำโครงการเพื่อสร้างงานโดยตรง เช่น โครงการสร้างงานในชนบทสำหรับลดปัญหาการว่างงานตามฤดูกาล เป็นต้น การวางแผนในระดับนี้ให้ได้ผลจำเป็นต้องมีข้อมูลระดับจุลภาคของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กัน ในพื้นที่ต่าง ๆ กัน แต่ข้อมูลด้านแรงงานที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่อาจตอบสนองความต้องการนี้ได้เพราะส่วนมากเป็นข้อมูลมหภาค (ยกเว้นในกรณีกรุงเทพมหานครที่เริ่มมีการเก็บข้อมูลระดับจุลภาคไว้ใช้งานภายใน)

ความต้องการข้อมูลระดับจุลภาคนี้มีมาน้อยเพียงใดจะดูได้ง่าย ๆ จากการศึกษาวิจัยด้านแรงงานแทบทุกครั้งจะต้องมีการเก็บข้อมูลขั้นปฐมชั้นเอง ข้อมูลประชากรระดับจุลภาคจึงมีอยู่กระจัดกระจายในงานวิจัยเหล่านั้น ซึ่งทำให้ขาดความต่อเนื่องของข้อมูลไปจึงควรที่จะจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลแรงงานระดับจุลภาคเพื่อใช้งานวางแผนระดับชาติขึ้นเพื่อช่วยให้การจัดการโครงการสนับสนุนการสร้างงานได้ผลดียิ่งขึ้น

ในระดับจังหวัด ปัญหาข้อมูลด้านแรงงานในระดับจังหวัดมีค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับระดับชาติ ปัญหาในระดับจังหวัดก็มีผลต่อข้อมูลระดับชาติด้วยเช่นกัน ดังกล่าวแล้วว่าข้อมูลแรงงานในระดับจุลภาคยังขาดอยู่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งต้องมาจากระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน แต่ปรากฏว่าหน่วยงานหลักด้านข้อมูลแรงงาน คือ สำนักงานแรงงานจังหวัดยังมีข้อจำกัดอยู่มากทำให้ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านได้ ข้อจำกัดที่สำคัญคือ ขาดหน่วยงานที่จะรับช่วงในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ขาดกำลังคนของตนเอง ขาดงบประมาณที่จำเป็น และประการสำคัญคือ ขาดนโยบายที่จะให้ขยายงานด้านข้อมูลแรงงานออกไปมากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ปัญหาด้านข้อมูลแรงงานแบ่งออกได้เป็น

- ก) ปัญหาขาดข้อมูล ข้อมูลสำคัญที่ขาดอยู่ เช่น
1. กำลังแรงงานทั้งหมดของจังหวัดและประมาณการ
 2. ประมาณการการเข้าสู่ตลาดแรงงานของจังหวัด
 3. ข้อมูลจำนวนผู้ว่างงาน และอัตราการว่างงานของจังหวัด
 4. จำนวนผู้มีงานทำของจังหวัด
 5. ลักษณะของผู้มีงานทำ เช่น อาชีพ อายุ เพศ การศึกษารายได้
 6. ลักษณะของผู้ไม่มีงานทำ เช่น ความชำนาญ อาชีพสุดท้าย การศึกษา งานที่ต้องการทำ
 7. ระยะเวลาของการว่างงาน แยกตามอาชีพต่าง ๆ ของแรงงานกลุ่มต่าง ๆ
 8. การว่างงานตามฤดูกาล และการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ

ข้อมูล เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้จังหวัดสามารถรู้ว่ามิปัญหาด้านแรงงาน เช่น การว่างงานหรือไม่อย่างไร จะวางแผนแก้ไขได้อย่างไร เป็นที่ทราบกันดีว่าในระดับจังหวัดนั้นแรงงานส่วนใหญ่ คือ แรงงานในภาคเกษตร และปัญหาใหญ่ที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่ขณะนี้ก็คือ การว่างงานในภาคเกษตรนั่นเอง แต่จังหวัดยังขาดข้อมูลเหล่านี้อยู่มาก สำนักงานแรงงานจังหวัดไม่ได้รับผิดชอบแรงงานในภาคเกษตร จึงเท่ากับว่าไม่ได้รับผิดชอบแรงงานส่วนใหญ่ของจังหวัดด้วย (แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรมเกิดขึ้น) การแก้ไขปัญหการว่างงานในภาคเกษตรจำเป็นต้องมีข้อมูลของกรมแรงงานเหล่านี้มากพอที่จะนำมาออกแบบโครงการสำหรับลดการว่างงานในภาคเกษตรของแต่ละจังหวัดได้อย่างเหมาะสม

การประมาณการผู้ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานก็จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลประชากรของจังหวัด สถิติจำนวนแรงงานที่เกิดจากการตรวจสอบการประกอบอาชีพหรือการรับจ้าง หรือการสุ่มตัวอย่างสถานประกอบการ ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นข้อมูลกำลังแรงงานแต่ถือได้ว่าเป็นข้อมูลผู้มีงานทำ ส่วนหนึ่งของผู้มีงานทำทั้งหมดในจังหวัดนั้น และไม่ควรมานำมาใช้ในการประมาณกำลังแรงงานจังหวัดควรจะได้มีการประมาณการกำลังแรงงานและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของจังหวัดเอง เพื่อความถูกต้องและ เชื่อถือได้มากกว่าที่จะอาศัยตัวเลขในระดับชาติหรือระดับมหภาค การประมาณการแรงงานในอนาคตนั้นควรเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาของจังหวัดด้วย เพื่อให้แน่ใจว่าการพัฒนาจังหวัดจะมีผลดีและเพียงพอสำหรับการมีงานทำของแรงงานในจังหวัด

ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานแรงงานจังหวัดล้วนมีความเห็นไปในทางที่สอดคล้องกันว่า ข้อมูลแรงงานที่มีอยู่นี้ อาจจะคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงได้ถึง 20 - 30% (เหมาะถึงข้อมูลสำรวจ) ส่วนข้อมูลรับจ้างนั้นไม่อาจประมาณได้ ข้อมูลความต้องการแรงงานและข้อมูลการหางานทำ (ของผู้ว่างงานหรืออยากเปลี่ยนงาน) ที่มีอยู่ก็ไม่ทราบว่าจะคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงมากน้อยเท่าใด เพราะเป็นข้อมูลของผู้ที่มาใช้บริการจัดงานเท่านั้น ผู้ที่ไม่มากรอกใบสมัครก็จะไม่ถูกบันทึกข้อมูลไว้ ทำให้ไม่อาจแน่ใจได้ว่าข้อมูลแรงงานในระดับจังหวัดจะมีความน่าเชื่อถือได้สูงเพียงใด

ข้อมูลแรงงานที่สำคัญอีกข้อมูลหนึ่ง คือ อัตราการว่างงานอันเป็นตัวชี้ที่ทุกฝ่ายต้องคอยติดตามเสมอ แต่จากการสอบถามในระดับจังหวัด คณะผู้ศึกษาได้พบว่ามี กรมแรงงานมีวิธีการคำนวณหาผู้ว่างงานโดยมิได้ใช้พื้นฐานจากการสำรวจแรงงานโดยตรง แต่จะกำหนดวิธีคำนวณให้ทุกจังหวัดใช้เหมือนกัน โดยใช้ประกอบกับข้อมูลทะเบียนราษฎรของจังหวัดแทนการสำรวจการว่างงาน วิธีการเช่นนี้อาจมีผลต่อความเชื่อถือได้ของข้อมูลการว่างงานของจังหวัด

5.6 ข้อเสนอแนะ

การปรับปรุงข้อมูลแรงงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประชากรของประเทศในระดับชาติได้กระทำอย่างต่อเนื่องอยู่แล้วโดยมีสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ แต่การเก็บข้อมูลในระดับจังหวัดและอำเภอ ตลอดจนตำบล หมู่บ้าน ยังคงขาดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงอยู่ ข้อมูลในระดับนี้เป็นข้อมูลระดับจุลภาคที่จะช่วยให้เห็นภาพกว้างรู้ว่าประชากรในวัยแรงงานที่มีปัญหาว่างงาน หรือทำงานไม่เต็มที่อยู่ที่ไหนบ้าง เป็นคนที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร มีระดับความเดือดร้อนจากการไม่ได้ทำงานอย่างไร สามารถจะทำงานอะไรได้บ้าง และถ้าจะจัดให้มีโครงการช่วยเหลือ ควรจะมีโครงการในลักษณะใด สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางแผนโครงการซึ่งต้องการข้อมูลในระดับจุลภาคทั้งสิ้น การวางแผนโครงการโดยอาศัยข้อมูลมหภาคมักไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากโครงการจะออกมาในลักษณะกลาง ๆ และถูกนำไปใช้ปฏิบัติเหมือนกันหมดในทุกพื้นที่ ทุกกลุ่มของแรงงาน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีลักษณะและสาเหตุของปัญหาเหมือนกัน

เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบข้อมูลด้านแรงงาน อาจต้องพิจารณาในประเด็นที่ได้เสนอแนะไว้ต่อไปนี้

1) ควรจัดให้มีการเก็บข้อมูลประชากรในวัยทำงานในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบที่แน่ชัด หรือมีคณะที่ปรึกษา ระบบข้อมูลของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ในแบบ กชช.2ค. โดยเพิ่มเติมข้อมูลด้านการมีงานทำและการว่างงาน ตามที่จำเป็นสำหรับการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอและจังหวัด (ขณะนี้แบบ กชช.2ค. มีข้อมูลด้านแรงงานอยู่บ้างแล้ว เช่น จำนวนประชากร แบ่งตามกลุ่มอายุ การประกอบอาชีพ การย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ)

2) ควรปรับปรุงวิธีการจัดเก็บข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัด ให้มีการสำรวจภายในจังหวัดมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เคยได้ข้อมูลจากการขอรับแจ้ง

3) ควรปรับสมรรถภาพในการจัดเก็บข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัดที่มีอยู่ให้สูงขึ้นด้วยการเพิ่มเติมอัตรากำลัง และการฝึกอบรมการเก็บและประมวลผลข้อมูล เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้ดีขึ้น อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพของข้อมูล การปรับปรุงนี้ควรมีผลทำให้สำนักงานแรงงานจังหวัดสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสามารถประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจที่กรมมอบหมายได้ ซึ่งจะช่วยให้จังหวัดได้ทราบผลการสำรวจแทนที่จะส่งข้อมูลดิบคืนให้กรมเพียงอย่างเดียว ในระยะสั้นซึ่งยังไม่อาจปรับปรุงได้ กรมแรงงานควรริบจัดส่งผลการวิเคราะห์กลับไปให้จังหวัดด้วย การปรับปรุงในข้อนี้โดยเฉพาะด้านการฝึกอบรมควรพิจารณาโดยให้ความสำคัญในอันดับสูงและเร่งด่วน

4) ควรปรับปรุงวิธีการประมาณการว่างงานของจังหวัดเสียใหม่ โดยพยายามให้มีการสำรวจข้อมูลการว่างงานภายในจังหวัดด้วยการสุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการประมาณการโดยตรง ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับและถูกต้องตามหลักวิธีการทางสถิติ

5) กรมแรงงานควรพิจารณาหาทางให้มีความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในระดับจังหวัดให้มากขึ้น เช่น ระหว่างสำนักงานแรงงานจังหวัด และสถิติจังหวัด ซึ่งทำการสำรวจข้อมูลแรงงานอยู่ด้วยแล้วเช่นกัน จะทำให้สามารถแก้ปัญหาการขาดกำลังคนลงได้ การประสานงานในตนเองเดียวกันยังอาจเกิดขึ้นได้ระหว่างสำนักงานแรงงานจังหวัดและหน่วยราชการของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งมีตัวแทนถึงระดับตำบลสามารถที่จะให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูลในท้องที่ภายในจังหวัดได้เป็นอย่างดี

6) ควรเพิ่มการรับส่งข้อมูลกับหน่วยอื่น ๆ ให้มากขึ้น เช่น การใช้ข้อมูลจำนวนประชากร หรือการเกิด การตาย การย้ายถิ่น เพื่อการประมาณกำลังแรงงานของจังหวัดควรพิจารณาข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น จากข้อมูลสาธารณสุขประกอบด้วย นอกเหนือจากการใช้ข้อมูลทะเบียนราษฎร์เพียงแหล่งเดียว

การใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ที่ออกจากระบบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานก็ควรรับข้อมูลจากทางฝ่ายการศึกษาได้ โดยเฉพาะในระดับจังหวัด จะทำให้ข้อมูลแรงงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อมูลการว่างงาน การหางานทำ หรือความต้องการแรงงานก็ควรมีการจัดส่งกรมแรงงาน ผ่านสำนักงานจังหวัด และจากสำนักงานจังหวัดเอง ไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ภายในจังหวัดเพื่อใช้ประกอบการวางแผนพัฒนา ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อเป็นการให้ข่าวสารข้อมูลตลาดแรงงานแก่หน่วยงานอื่นที่พร้อมจะถ่ายทอดสู่แรงงานในภาคเกษตรที่ต้องการทราบข่าวสารของตลาดแรงงาน เช่น ผู้ว่างงานในฤดูแล้ง เป็นต้น

บทที่ 6

การสำรวจการมีข้อมูลประชากรและสิ่งแวดล้อม

ประชากรกับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด อัตราการเพิ่มอย่างรวดเร็วและคุณภาพของประชากร ส่งผลและเป็นมูลเหตุของความเสื่อมโทรมและการเสียดุลของทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์เช่นนี้ทำให้แรงงานส่วนเกินจำนวนมากในภาคเกษตรย้ายถิ่นมาทำงานอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ ในเมือง เกิดการกระจุกตัวในเมืองเกินกว่าศักยภาพของเมืองจะรองรับได้ และมีผลต่อภาวะแวดล้อมและประชากรในเขตเมือง

รัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงได้พยายามวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประเทศ และเกิดผลดีกับประชาชน การวางแผนเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว จำเป็นต้องมีการผสมผสานระหว่างประชากรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ข้อมูลที่จำเป็นจึงเน้นข้อมูลประชากรและทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะการใช้ทรัพยากรและผลที่เกิดจากหรือเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากความหมายของสิ่งแวดล้อมกว้างครอบคลุมถึงแทบทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ หากไม่กำหนดขอบเขตความหมาย ข้อมูลแทบทุกชนิดสามารถจัดเป็นข้อมูลสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งย่อมจะเป็นการยากที่จะรวบรวมข้อมูล และวางแผนพัฒนา ในการศึกษานี้ทรัพยากรธรรมชาติจึงคลุมความถึงเฉพาะทรัพยากรหลัก ๆ ได้แก่ ป่าไม้ ดิน น้ำ แร่ธาตุ และสิ่งแวดล้อมหมายถึงภาวะหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะเมื่อก่อให้เกิดปัญหามลพิษอันอาจนำมาซึ่งอันตรายต่อมนุษย์และทำให้ระบบนิเวศน์เสียดุล

ในการศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากร และสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องในทุกระดับการบริหาร กล่าวคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน พิจารณาจากข้อมูลที่ได้มีการรวบรวมและนำมาใช้จากข้าราชการในระดับตำบล-หมู่บ้าน ได้แก่ พัฒนาการ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

- ระดับอำเภอ พิจารณาจากข้อมูลที่ได้มีการรวบรวมและนำมาใช้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ป่าไม้อำเภอ (หากมี) และเกษตรอำเภอ
- ระดับจังหวัด พิจารณาจากข้อมูลที่ได้มีการรวบรวมและนำมาใช้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อุตสาหกรรมจังหวัด ป่าไม้จังหวัด และเกษตรจังหวัด
- ระดับส่วนกลาง พิจารณาจากข้อมูลที่ได้มีการรวบรวมและนำมาใช้ของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และ กรุงเทพมหานคร

ในการนำเสนอจะได้นำถึงลักษณะข้อมูลประชากรและข้อมูลเฉพาะสาขาสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการพัฒนา โดยได้แยกหัวข้อออกเป็น

6.1 ลักษณะข้อมูลประชากรที่มีในสาขาสิ่งแวดล้อม ซึ่งแยกเป็น

6.1.1 การเกิด พิจารณา 4 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและส่วนกลาง

6.1.2 การตาย พิจารณา 4 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและส่วนกลาง

6.1.3 การย้ายถิ่น พิจารณา 4 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและส่วนกลาง

6.1.4 จำนวนประชากร พิจารณา 4 ระดับคือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและส่วนกลาง

6.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประชากรหมายถึงจำนวนหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้ข้อมูลประชากรเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและส่วนกลาง

6.3 ข้อมูลอื่น ๆ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนของสิ่งที่ก่อให้เกิดผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลักษณะข้อมูลแต่ละตัวในข้อ 6.1 ถึง 6.3 จะนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล
- ข. รายละเอียดของข้อมูล
- ค. หน่วยแรมรับข้อมูล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง
- ซ. ความคลาดเคลื่อน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล
- ฎ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล

6.4 สรุปผลการสำรวจ

6.5 ข้ออภิปราย

6.6 ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อมูลประชากร

6.1.1 การเกิด เฉพาะในระดับตำบลและหมู่บ้าน ปรากฏข้อมูลการเกิดในแบบ กชช.2ค. จปฐ. และ แบบ พช.1 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 4

6.1.2 การตาย เฉพาะในระดับตำบลและหมู่บ้าน ปรากฏข้อมูลการตายในแบบ กชช.2ค. จปฐ. และ แบบ พช.1 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 4

6.1.3 การย้ายถิ่น เฉพาะในระดับตำบลและหมู่บ้าน ปรากฏข้อมูลการย้ายถิ่นในแบบ กชช.2ค. จปฐ. และ แบบ พช.1 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 4

6.1.4 จำนวนประชากร

6.1.4.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ปรากฏข้อมูลจำนวนประชากร ในแบบ กชช.2ค. จปฐ และ พช.1 ดังรายละเอียดที่ปรากฏแล้วในบทที่ 4

6.1.4.2 ระดับอำเภอ

ปรากฏว่ามีข้อมูลจำนวนประชากรในพื้นที่เฉพาะหรือจำนวนประชากรเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ จำนวนประชากรในเขตป่าสงวนกับป่าชายเลน และจำนวน (เกษตรกร) ผู้ปลูกพืช ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล ข้อมูลประชากรเฉพาะกลุ่มทั้ง 2 เก็บรวบรวมมาโดยใช้แบบบันทึกต่างกัน ดังนี้

1. แบบ สทก. สำหรับจำนวนประชากรในเขตป่าสงวนและป่าชายเลน ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า แบบ 1
2. แบบรายงานจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกพืช (แบบ 2) สำหรับจำนวนเกษตรกร ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า แบบ 2

ข. รายละเอียดของข้อมูล

แบบ 1 ระบุแต่จำนวนประชากรในเขตป่าสงวนและป่าชายเลน

แบบ 2 มีรายละเอียดจำนวนเกษตรกร แยกเป็น รายตำบล
อำเภอ และตามประเภทของพืชที่ปลูก

ค. หน่วยแกร็บ

แบบ 1 เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอเป็นผู้รวบรวม

แบบ 2 เกษตรตำบลเป็นผู้รวบรวม

ง. การจัดเก็บข้อมูล

ทั้ง แบบ 1 และแบบ 2 เป็นการสำรวจ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ

แบบ 1 มีการจัดเก็บไม่แน่นอนขึ้นกับการสั่งสำรวจ ยกเว้นใน
จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีการจัดเก็บทุกปี

แบบ 2 จัดเก็บปีละครั้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี

แบบ 1 ปี พ.ศ.2528 (ยกเว้นของจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งมี
ถึงปี พ.ศ.2530)

แบบ 2 ปีเพาะปลูก 2529/2530

ช. การเก็บย้อนหลัง

แบบ 1 สามารถขอข้อมูลย้อนหลังได้ของปี พ.ศ.2528

แบบ 2 สามารถขอข้อมูลย้อนหลังของปีเพาะปลูก 2528/2529

ซ. ความคลาดเคลื่อน

แบบ 1 ร้อยละ 20 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 10%

ร้อยละ 10 ตอบว่าไม่คลาดเคลื่อน

ที่เหลือไม่ได้สำรวจ/ไม่ทราบ

- แบบ 2 ร้อยละ 7.14 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 20%
- ร้อยละ 28.57 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 10%
- ร้อยละ 14.28 ตอบว่าไม่คลาดเคลื่อน
- ที่เหลือไม่แน่ใจ/ไม่ตอบ

ฉ. การส่งต่อข้อมูล

- แบบ 1 ส่งไปยังป่าไม้จังหวัด/ป่าไม้เขต
- แบบ 2 ส่งไปยังเกษตรจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์

- แบบ 1 ร้อยละ 20 ใช้เพื่อยับยั้ง/ป้องกันการบุกรุก
- ร้อยละ 10 รายงานหน่วยเหนือ
- ร้อยละ 10 เก็บไว้เป็นสถิติ
- ที่เหลือไม่ได้สำรวจ
- แบบ 2 ร้อยละ 14.28 เก็บไว้เป็นสถิติ
- ร้อยละ 7.14 รายงานหน่วยเหนือ
- ร้อยละ 7.14 วางแผนขยายพื้นที่เพาะปลูก
- ร้อยละ 7.14 ให้ความช่วยเหลือปรับปรุงการให้ความรู้แก่เกษตรกร
- ที่เหลือไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ

6.1.4.3 ระดับจังหวัด

มีข้อมูลประชากรเฉพาะกลุ่มและระบบการจัดเก็บข้อมูลเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ โดยมีรายละเอียดของแบบที่ใช้บันทึก รายละเอียดข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูล ลักษณะการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บ ปีล่าสุดที่มี และการเก็บย้อนหลังเช่นเดียวกัน แตกต่างเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคลาดเคลื่อน การส่งต่อข้อมูลและการใช้ประโยชน์ ซึ่งความเหมือนและความแตกต่างดังกล่าวปรากฏเฉพาะข้อมูลในส่วนของป่าไม้จังหวัดและเกษตรจังหวัด นอกจากข้อมูลประชากรเฉพาะกลุ่มในหน่วยงานทั้งสองแล้วในระดับจังหวัดยังปรากฏข้อมูลดังกล่าวในหน่วยงานอุตสาหกรรม ดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึก

แบบ สทก. สำหรับประชากรในเขตป่าสงวนและป่าชายเลน

แบบรายงานจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกพืช (แบบ 2) สำหรับ
เกษตรกรผู้ปลูกพืช

แบบคำขอรับใบอนุญาตตั้ง/ขยายโรงงาน (ร.จ.1) ซึ่งต่อไปจะ
เรียก แบบ 3

แบบคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ (ร.จ.5) ซึ่งต่อไปจะ
เรียก แบบ 4

ข. รายละเอียดของข้อมูล

แบบ 1 บอกรายชื่อจำนวนประชากรในเขตป่าสงวนและป่าชายเลน

แบบ 2 ระบุจำนวนเกษตรกรแยกเป็นรายตำบล อำเภอ หรือ
ประเภทพืชที่ปลูก

แบบ 3 และ แบบ 4 ระบุจำนวนคนงาน เพศ ระดับฝีมือแรงงาน
และลักษณะงาน (บริหาร วิชาการ หรือใช้แรงงาน)

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล

แบบ 1 ป่าไม้

แบบ 2 เกษตรจังหวัด

แบบ 3-4 อุตสาหกรรมจังหวัด

ง. การจัดเก็บข้อมูล

แบบ 1 การสำรวจ

แบบ 2 การสำรวจ

แบบ 3-4 การรับแจ้งตามกฎหมาย

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ

แบบ 1 ตามสั่ง ยกเว้นนครศรีธรรมราชซึ่งจัดเก็บทุกปี

แบบ 2 ปีละครั้ง

แบบ 3-4 ขึ้นกับการแจ้ง

ฉ. ปีล่าสุดที่มี

แบบ 1 พ.ศ.2528

แบบ 2 ปีเพาะปลูก 2529/2530

แบบ 3-4 พ.ศ.2530

ช. การเก็บย้อนหลัง

แบบ 1 พ.ศ.2528

แบบ 2 ปีเพาะปลูก 2528/2529

แบบ 3-4 ขอย้อนหลังได้ในช่วง 8-9 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน

แบบ 1 ร้อยละ 12.5 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 10%

ร้อยละ 12.5 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 2-5%

ร้อยละ 75 ตอบว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน

แบบ 2 ร้อยละ 50 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 10%

ร้อยละ 25 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 5%

ร้อยละ 25 ตอบว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน

แบบ 3-4 ทั้งหมดตอบว่าคลาดเคลื่อน 5%

ณ. การส่งต่อข้อมูล

แบบ 1 ส่งไปยังกรมป่าไม้

แบบ 2 ส่งไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร

แบบ 3-4 ส่งไปยังกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ญ. การใช้ประโยชน์

แบบ 1 ร้อยละ 12.5 ใช้รายงานหน่วยเหนือ

ร้อยละ 12.5 ใช้บริการข้อมูล

ร้อยละ 12.5 ใช้พิจารณาการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้สีเขียว

ร้อยละ 25 เก็บไว้เป็นสถิติ

ที่เหลือไม่ได้ทำการสำรวจ

- แบบ 2 ร้อยละ 33.8 นำมาใช้วางแผนส่งเสริมการเพาะปลูก
ร้อยละ 16.7 ใช้ในการติดตามประเมินผล
ร้อยละ 16.7 ใช้พิจารณาให้ความช่วยเหลือให้ตรงจุด
ร้อยละ 16.7 ใช้รายงานหน่วยเหนือ
ร้อยละ 16.7 ใช้บริการข้อมูล
- แบบ 3 ร้อยละ 62.5 ไว้บริการข้อมูล
ร้อยละ 25 ใช้วางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัด
ที่เหลือใช้จัดทำรายงานประจำปี-ทำเนียบโรงงาน และ
รายงานหน่วยเหนือ

6.1.4.4 ระดับส่วนกลาง

มีข้อมูลประชากรของคนในชุมชนแออัด ในเขตกรุงเทพมหานครของ
กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร โดยปรากฏรายละเอียดดังนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบสำรวจชุมชนแออัด
- ข. รายละเอียดข้อมูล สามารถแยกจำนวนประชากรในชุมชน
แออัดได้ตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร
- ง. การจัดเก็บข้อมูล สำรวจ
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ไม่แน่นอน แต่แนวโน้มจาก พ.ศ.2529
ได้ทำการสำรวจปีละครั้ง
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี พ.ศ.2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง พ.ศ.2529

- ช. ความคลาดเคลื่อน มีน้อยมากกว่า 5%
- ฉ. การส่งต่อข้อมูล ไม่มีการส่งต่อ เก็บไว้ใช้ประโยชน์เอง
- ญ. การใช้ประโยชน์ ใช้ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน แออัด จัดสรรการใช้ที่ดินที่ไม่ได้มาตรฐาน วางแผนการศึกษา แก้ไขและป้องกันการย้ายถิ่นในเขตกรุงเทพมหานครจากใจ กลางเมืองไปชานเมืองรวมทั้งการย้ายถิ่น จากต่างจังหวัด เข้ากรุงเทพมหานคร

6.2 ลักษณะข้อมูลเฉพาะสาขาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประชากร

จากการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่ามีข้อมูลดังกล่าวได้แก่ ข้อมูลภาวะมลพิษทั้งในระดับจังหวัดและส่วนกลาง ดังนี้

6.2.1 ข้อมูลภาวะมลพิษ

6.2.1.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ไม่ปรากฏว่ามีข้อมูลดังกล่าว

6.2.1.2 ระดับอำเภอ

ไม่ปรากฏว่ามีข้อมูลดังกล่าว

6.2.1.3 ระดับจังหวัด

เอียงคั่งนี้

พบว่ามีข้อมูลภาวะมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึก	แบบรับแจ้งคำร้อง
ข. รายละเอียดของข้อมูล	ระบุเฉพาะลักษณะของภาวะมลพิษและแหล่งที่ทำให้เกิดภาวะมลพิษ
ค. หน่วยแรกรับข้อมูล	อุตสาหกรรมจังหวัด
ง. การจัดเก็บข้อมูล	การรับแจ้ง
จ. ความถี่ในการจัดเก็บ	ขึ้นกับการแจ้ง/การร้องเรียน
ฉ. ปีล่าสุดที่มี	พ.ศ. 2530
ช. การเก็บย้อนหลัง	ส่วนใหญ่สามารถขอข้อมูลย้อนหลังของปี พ.ศ. 2529 ได้ (ยกเว้นจังหวัดที่ไม่มีอุตสาหกรรมจังหวัด)
ซ. ความคลาดเคลื่อน	ร้อยละ 37.5 ตอบว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
ร้อยละ 50 ตอบว่ามีความคลาดเคลื่อน ช่วง 0-10%
ที่เหลือไม่สามารถระบุได้เนื่องจากไม่ได้เก็บสำเนาข้อมูล (เฉพาะจังหวัดที่ไม่มีอุตสาหกรรมจังหวัด)
ฅ. การส่งต่อข้อมูล	ส่งต่อไปยังกระทรวงอุตสาหกรรม

ญ. การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ตอบว่านำมาใช้ในการติดตามแก้ไข และรายงานหน่วยเหนือ

6.2.1.4 ระดับส่วนกลาง

ปรากฏว่ามีข้อมูลภาวะมลพิษ ซึ่งจัดเก็บอย่างค่อนข้างเป็นระบบและต่อเนื่อง แต่เป็นข้อมูลจากงานวิจัยซึ่งศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ เฉพาะบางช่วงบางเวลา เช่น ข้อมูลภาวะมลพิษของแหล่งน้ำสำคัญบางแห่ง และภาวะมลพิษจากระบบการจราจรในถนนบางสายในบางช่วงเวลา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

6.3 ข้อมูลอื่น ๆ ที่มีในสาขาสิ่งแวดล้อมแต่ไม่เกี่ยวข้องกับประชากรโดยตรง

ได้แก่ข้อมูลจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลของสิ่งที้อาจจะก่อให้เกิดผลกับทรัพยากรธรรมชาติพบว่า

6.3.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์พัฒนากร กำนัน-ผู้ใหญ่บ้านพบว่า มีข้อมูลดังกล่าวปรากฏในแบบบันทึกข้อมูล กชช.2ค จปฐ. และ พช.1 ดังนี้

6.3.1.1 ข้อมูล กชช.2ค ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงประกอบด้วย

- จำนวนแหล่งน้ำผิวดินของหมู่บ้าน (ข้อ 2.2)
- จำนวนบ่อบาดาลและบ่อน้ำตื้นของหมู่บ้าน (ข้อ 2.2)
- จำนวนยานพาหนะที่ใช้เชื้อเพลิง (ข้อ 6.3)
- เชื้อเพลิงซึ่งคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านใช้เป็นถ่าน/ฟืน หรือแก๊ส (ข้อ 8.1)
- ไม้ที่คนส่วนใหญ่ใช้เข้ามาจากป่าสงวนแห่งชาติหรือไม้ (ข้อ 8.3)

- จำนวนโรงสีที่มีในหมู่บ้าน (ข้อ 9.3)
- จำนวนครัวเรือนที่ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ (ข้อ 11.5)
- บัญหาคูณภาพดินที่พบ เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็ม (ข้อ 25.3)
- จำนวนครัวเรือนที่มีการทำผดกฏหมายป่าไม้ เช่น ตัดไม้ ทำลายป่า (ข้อ 36.10)
- จำนวนครัวเรือนที่มีการว่าผดกฏหมายแร่ เช่น ลอบขุดและขนแร่ (ข้อ 36.14)

จากการสัมภาษณ์ ข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมามีรายละเอียดของการจัดเก็บเป็นลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน
- ข. รายละเอียดของข้อมูล สามารถแยกเป็นรายหมู่บ้าน-ตำบล
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักที่อยู่ในระดับตำบล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล สอบถามกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ทุก 2 ปี (เริ่มปี พ.ศ. 2527)
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ของปี พ.ศ. 2529

- ช. ความคลาดเคลื่อน* ร้อยละ 14.28 ระบุว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
ร้อยละ 35.71 คลาดเคลื่อน 0-10%
ร้อยละ 21.43 คลาดเคลื่อน 20-30%
ร้อยละ 7.14 คลาดเคลื่อนมากกว่า 30%
ที่เหลือตอบว่าไม่แน่ใจ
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งให้เลขานุการคณะกรรมการสำรวจข้อมูลระดับอำเภอมักเป็นพัฒนาการอำเภอ
- ฉ. การใช้ประโยชน์ ร้อยละ 92.8 ใช้พิจารณาวางแผนพัฒนาตำบล และขอโครงการ ที่เหลือไว้บริการข้อมูล ใช้ทำการประชาสัมพันธ์ และรวบรวมไว้เป็นสถิติที่ทำให้ข้อมูลทันสมัย

6.3.1.2 สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยตรงในแบบ จปฐ. ประกอบด้วย

- จำนวนครัวเรือนที่มีการระบายน้ำโสโครก (ข้อ 2 แบบ จปฐ. 1)
- จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณบ้าน เช่น กำจัดขยะมูลฝอย (ข้อ 2 จปฐ.1)

หมายเหตุ: *ใช้ข้อมูลร่วมกับระดับอำเภอ

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเชิงพรรณนาในแบบ จปฐ. 2 ที่เกี่ยวพัน ได้แก่ ข้อมูลที่ถามว่า หมู่บ้านมีการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือไม่ (ข้อ 26) รายละเอียดของลักษณะการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ทั้งหมดที่กล่าวมา คือ

ก. แบบที่ใช้บันทึก	แบบสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน
ข. รายละเอียดข้อมูล	สามารถระบุเป็นรายครัวเรือน แยกเป็นหมู่บ้าน-ตำบลได้
ค. หน่วยแรกรับข้อมูล	คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือผู้นำชุมชน/อาสาสมัครที่ได้รับมอบหมายให้สำรวจ
ง. การจัดเก็บข้อมูล	สำรวจ
จ. ความถี่ในการจัดเก็บ	ทุกปี (เริ่มปี พ.ศ. 2530)
ฉ. ปีล่าสุดที่มีการจัดเก็บ	พ.ศ. 2530
ช. การเก็บย้อนหลัง	พ.ศ. 2530
ซ. ความคลาดเคลื่อน*	2 อำเภอ ตอบว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
1 อำเภอ ตอบว่าคลาดเคลื่อน 10%
3 อำเภอ ตอบว่าคลาดเคลื่อน 30%
ที่เหลือตอบว่าไม่มีข้อมูลดังกล่าว
ณ. การส่งต่อข้อมูล	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน

*หมายเหตุ: อาศัยข้อมูลระดับอำเภอ

- ญ. การใช้ประโยชน์* 3 อำเภอ ตอบว่าใช้วางแผนแก้ไขปัญหา
1 อำเภอ ไว้ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ
ด้านประชาสงเคราะห์
1 อำเภอ ใช้ติดตามความก้าวหน้าของ
งาน
ที่เหลือไม่มีข้อมูลดังกล่าว

6.3.1.3 พช.1 ข้อมูลจาก พช.1 ส่วนใหญ่ นำมาจากข้อมูล
กชช.2 ค. ที่กล่าวมาแล้ว ยกเว้นข้อมูลในส่วนที่ 7 (แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม) และ
ส่วนที่ 8 (แผนงานพัฒนาจิตใจ: การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ครอบครัวและ
การสร้างคุณภาพค่านิยม) ประกอบด้วย

- จำนวนการก่อสร้างหรือซ่อม ฝาย ทำนบ อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ คู
คลอง และท่อระบายน้ำ

- จำนวนครัวเรือนที่มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในและบริเวณบ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล คู่มือข้อมูลการปฏิบัติงานของพัฒนากร
(พช.1)

ข. รายละเอียดข้อมูล สามารถแยกเป็นรายหมู่บ้าน-ตำบล

ค. หน่วยแวกรับข้อมูล พัฒนาการ

ง. การจัดเก็บข้อมูล รวบรวมจากข้อมูล กชช.2 ค. ข้อมูลอื่น
ของพัฒนากร และการสังเกต/สัมภาษณ์

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ไม่แน่นอน แต่ข้อมูลจะถูกปรับให้เป็นปัจจุบัน
อยู่เสมอโดยพัฒนากร (เริ่มใช้ พ.ย.30)

*หมายเหตุ: อาศัยข้อมูลระดับอำเภอ

- ฉ. ปีล่าสุดที่จัดเก็บ พ.ศ. 2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง พ.ศ. 2530
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ไม่อาจระบุ (ในช่วงที่รวบรวมข้อมูล พช.1 ยังไม่เรียบร้อย)
- ฅ. การส่งข้อมูล ไม่ได้ส่งต่อพัฒนาการคงเก็บไว้ใช้ในการปฏิบัติงาน
- ญ. การใช้ประโยชน์ ยังไม่มีการนำมาใช้ คาดว่าจะใช้ประกอบการปฏิบัติงานของพัฒนาการ

6.3.2 ระดับอำเภอ ปรากฏข้อมูลดังกล่าวในหน่วยงานป่าไม้และเกษตรอำเภอ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมไม้และข้อมูลผู้กระทำผิดกฎหมายป่าไม้ รายละเอียดของการจัดเก็บข้อมูลมีดังนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล รายงานผลการปฏิบัติงานของโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักร (กปม. 402)
รายงานโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม (กปม. แบบ 403)
รายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบการทำป่าไม้เคลื่อนที่ (กปม. แบบ 404)
รายงานการกระทำผิดกฎหมายป่าไม้รายใหญ่ (กปม. แบบ 101)
รายงานสถิติการอนุญาตไม้พื้น เผ่าถ่าน และเก็บของป่า (กปม. แบบ 203)
รายงานสถิติปริมาณไม้ส่งออกจำหน่ายและนำเข้าจากต่างประเทศ (กปม. แบบ 205)

- ข. รายละเอียดข้อมูล สามารถแยกจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม และผู้กระทำผิดกฎหมายป่าไม้ได้เป็นรายอำเภอ
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล ป่าไม้อำเภอ
- ง. การจัดเก็บข้อมูล รับแจ้งตามกฎหมายในส่วน of โรงงาน อุตสาหกรรมไม้ และรวบรวมจากสถิติการจับกุม ตลอดจนการอนุญาตในส่วนของการ ทำผิดกฎหมายป่าไม้
- จ. ความถี่ในการเก็บ แล้วแต่แจ้งและการจับกุม
- ฉ. ปีล่าสุดที่จัดเก็บ พ.ศ. 2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง ร้อยละ 40 ตอบว่ามีข้อมูลย้อนหลังได้ 7 ปี ร้อยละ 20 ตอบว่ามีข้อมูลย้อนหลังได้นาน แต่ประมาณเวลาไม่ได้ ที่เหลือไม่มีข้อมูล
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 40 ตอบว่าไม่คลาดเคลื่อน ร้อยละ 20 ตอบว่าคลาดเคลื่อนเล็กน้อย ที่เหลือไม่มีข้อมูล
- ฌ. การส่งต่อข้อมูล ส่งต่อให้ป่าไม้จังหวัด
- ฎ. การใช้ประโยชน์ ร้อยละ 30 ตอบว่าเก็บไว้เป็นสถิติ ร้อยละ 20 ไว้ควบคุมให้เป็นตามกฎหมาย ร้อยละ 10 ไว้ของประมาณ ที่เหลือไม่มีข้อมูล

2. ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อที่เพาะปลูก จำนวนต้นผล การใช้เทคโนโลยีการเพาะปลูก เช่น การใช้ปุ๋ย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่าง (แบบ 3)
- ข. รายละเอียดของข้อมูล สามารถแยกได้ตามชนิดของพืชที่ปลูก แยกเป็นรายตำบลและอำเภอ
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล เกษตรตำบล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล สำรวจ-แบบสุ่มตัวอย่าง
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ทุกปีเพาะปลูก
- ฉ. ปีล่าสุดที่จัดเก็บ ปีเพาะปลูก 2529/2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2528/2529
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 60 ตอบว่าคลาดเคลื่อนช่วง 5% ที่เหลือตอบว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งให้เกษตรจังหวัด
- ฉ. การใช้ประโยชน์ ร้อยละ 50 ใช้วางแผนปลูกพืช
ร้อยละ 25 ให้ความช่วยเหลือเรื่องปุ๋ย
ร้อยละ 12.5 ใช้ปรับปรุงการผลิต
ร้อยละ 12.5 คัดเลือกเกษตรกรผู้นำ

นอกจากข้อมูลทีกล่าวนมา ซึ่งมีการจัดเก็บเป็นระบบทั่วประเทศ และต่อเนื่องแล้ว ยังมีข้อมูลที่บางอำเภอจัดเก็บ เช่น สถิติน้ำฝน วิเคราะห์ลักษณะดิน และจำนวนโรงสีขนาดใหญ่

6.3.3 ระดับจังหวัด ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงในหน่วยงานของป่าไม้ เกษตร ซึ่งรายละเอียดของการจัดเก็บ เช่นเดียวกับในระดับอำเภอทั้ง 2 หน่วยงาน ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับระยะเวลาของการเก็บย้อนหลัง ความคลาดเคลื่อน การส่งต่อข้อมูล และการใช้ประโยชน์ สำหรับอุตสาหกรรมจังหวัดจะมีข้อมูลจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม

1. ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมป่าไม้ และข้อมูลผู้กระทำผิดกฎหมายป่าไม้ รายละเอียดของการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล	รายละเอียด เช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
ข. รายละเอียดข้อมูล	รายละเอียด เช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
ค. หน่วยแรกรับข้อมูล	ป่าไม้อำเภอ
ง. การจัดเก็บข้อมูล	รับแจ้งตามกฎหมายและสถิติการจับกุม
จ. ความถี่ในการจัดเก็บ	รายละเอียด เช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
ฉ. ปีล่าสุดที่จัดเก็บ	พ.ศ. 2530
ช. การเก็บย้อนหลัง	ร้อยละ 37.5 ตอบว่ามีข้อมูลย้อนหลัง
20 ปีและมากกว่า
ร้อยละ 12.5 สามารถขอย้อนหลังได้ 10 ปี
ร้อยละ 25 ย้อนหลังได้ 3 ปี
ที่เหลือไม่มีข้อมูล
ซ. ความคลาดเคลื่อน	ร้อยละ 50 ตอบว่าไม่มี ความคลาดเคลื่อน
ร้อยละ 25 สรุบนั่นไม่ได้
ร้อยละ 25 ไม่มีการรวบรวม

- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งต่อกรมป่าไม้
- ฉ. การใช้ประโยชน์ ร้อยละ 25 ใช้เพื่อควบคุมตรวจสอบและ
เรียกเก็บค่าธรรมเนียม
ร้อยละ 12.5 ใช้ของบประมาณ
ร้อยละ 12.5 เก็บไว้เป็นสถิติ
ที่เหลือไม่ระบุ

2. มีข้อมูลเนื้อที่เพาะปลูก จำนวนต้นผล ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีการ
เพาะปลูกประเภทรายละเอียด เช่นเดียวกับที่พบในระดับอำเภอ คงมีความต่าง
เฉพาะในส่วนความคลาดเคลื่อน การส่งต่อข้อมูล และการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- ข. รายละเอียดของข้อมูล รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- ง. การจัดเก็บข้อมูล รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- ฉ. ปีล่าสุดที่จัดเก็บ รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- ช. การเก็บย้อนหลัง รายละเอียดเช่นเดียวกับในระดับอำเภอ
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 50 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 10%
ร้อยละ 25 ตอบว่าคลาดเคลื่อน 5%
ร้อยละ 25 ตอบว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งไปกรมส่งเสริมการเกษตร

- ญ. การใช้ประโยชน์ ร้อยละ 33.3 ใช้วางแผนส่งเสริมการปลูกพืช
ร้อยละ 16.7 นำไปใช้ในการติดตามประเมินผล
ร้อยละ 16.7 พิจารณาให้ความช่วยเหลือ
ร้อยละ 16.7 ใช้รายงานหน่วยเหนือ
ร้อยละ 16.7 ให้บริการข้อมูล

3. ข้อมูลจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั่ว ๆ ไป มีรายละเอียดการจัดเก็บดังนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบขอรับใบอนุญาตตั้ง/ขยายโรงงาน (รง.1)
แบบขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ (รง.5)
- ข. รายละเอียดของข้อมูล สามารถแยกจำนวนโรงงานตามประเภทของสินค้าและบริการ
- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล อุตสาหกรรมจังหวัด
- ง. การจัดเก็บข้อมูล รับแจ้งตามกฎหมาย
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ขึ้นกับการแจ้ง
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี พ.ศ. 2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง ขอย้อนหลังได้ในช่วง 8-9 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ทั้งหมดตอบว่าคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5%
- ฅ. การส่งต่อข้อมูล ส่งมายังกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ญ. การใช้ประโยชน์	ร้อยละ 12.5 ไว้บริการข้อมูล
	ร้อยละ 25 ใช้อ่างแผนพัฒนาอุตสาหกรรม
	ร้อยละ 25 จัดทำรายงานและจัดทำ
	ทำเนียบ
	ที่เหลือตอบว่าใช้รายงานหน่วยเหนือ

6.3.4 ส่วนกลาง ปรากฏข้อมูลดังกล่าวในหน่วยงานของสำนักงาน
คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดิน อาคาร ยานพาหนะ ของหน่วย
ราชการ และรัฐวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานคร และ 5 เมืองหลัก ซึ่งได้จากการ
ศึกษาวิจัยในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดังราย
ละเอียดดังนี้

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล	แบบสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ สถานที่ และแผนงานในอนาคตของ หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ
ข. รายละเอียดข้อมูล	แยกเป็นรายจังหวัด (เฉพาะจังหวัดที่ศึกษา)
ค. หน่วยแรกรับข้อมูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้รับทำวิจัย)
ง. การจัดเก็บข้อมูล	สำรวจ
จ. ความถี่ในการจัดเก็บ	ไม่แน่นอน ครั้งแรกทำการศึกษาในปี พ.ศ. 2525 เริ่มที่กรุงเทพมหานคร และขยายไปยัง 5 เมืองหลัก ทั้งมี นโยบายขยายไปยังเมืองรองต่อไป
ฉ. ปีล่าสุดที่มี	พ.ศ. 2525

ช. การเก็บย้อนหลัง	ของปี พ.ศ. 2525
ซ. ความคลาดเคลื่อน	ในช่วง 0-10%
ฅ. การส่งต่อข้อมูล	สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ญ. การใช้ประโยชน์	กำหนดนโยบายการใช้ที่ดินราชการ วางแผนพัฒนาการใช้ประโยชน์จากอาคารและยานพาหนะของรัฐ

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ได้แก่ กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกองสนเทศและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ข้อมูลดังกล่าวนำมาใช้ในการวางแผนเพื่อการแก้ไขและป้องกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. ข้อมูลการใช้ถนนบางสาย (สามารถระบุได้ว่า ถนนช่วงใดควรขยายหรือไม่ควรขยาย) ข้อมูลจราจร และข้อมูลคุณภาพน้ำในท่อระบาย ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจเพื่อประโยชน์ในการวางผังเมืองและงานระบบสาธารณสุขไปค ข้อมูลทั้งหมดดำเนินการศึกษาโดยกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีระบบจัดเก็บที่แน่นอนขึ้นกับงบประมาณและความจำเป็น อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มที่จะจัดเก็บให้ครบทุกหน่วยในกรุงเทพมหานคร และพยายามให้เป็นข้อมูลที่ทันสมัยต่อเนื่อง

ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นสภาพการมีข้อมูลในปัจจุบันของสาขาสิ่งแวดล้อมที่มีการจัดเก็บอย่างค่อนข้างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ยังมีความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนในลักษณะที่ก่อให้เกิดการผสมผสานโดยเฉพาะจากระดับส่วนกลาง ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ข้อมูลทันสมัยประเภทบ่งบอกปริมาณเกี่ยวกับจำนวนประชากร จำนวนบ้าน โรงงานอุตสาหกรรม และท่าเรือทุกขนาดในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานของประชากรในลุ่มน้ำชั้น 1A 1B ทั่วประเทศ จำนวนผู้อพยพเข้า-ออก แยกเป็นรายจังหวัด โดยเฉพาะการอพยพเข้าออกระหว่างชนบทกับกรุงเทพมหานคร เมืองหลัก และพื้นที่เฉพาะ ทั้งปัจจุบันและย้อนหลัง 5 ปี

2. ข้อมูลประเภทที่บ่งบอกถึงคุณภาพประชากรที่สัมพันธ์กับ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน
ที่มีหน่วยงานสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานตน

3. ข้อมูลบุคลากรที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสำรวจ
ความต้องการบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม เน้นในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน
ที่มีหน่วยงานสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานตน

4. สาเหตุและผู้เกี่ยวข้องในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
เช่น ประชากรทำไร่เลื่อนลอย จำนวนพรานป่าอาชีพ จำนวนผู้ทำการเกษตรไม่ถูก
วิธี ฯลฯ ผู้เกี่ยวข้องครอบคลุมทั้งกลุ่มผู้ทำลาย กลุ่มผู้รับประโยชน์ และกลุ่มผู้รับผล
กระทบ

วิเคราะห์จากความต้องการข้อมูล พบว่า มีข้อนำสังเกต 2 ประการ

1. ความต้องการข้อมูลบางประการ โดยเฉพาะข้อมูลเชิงปริมาณ
หลายอย่าง เช่น จำนวนประชากร การย้ายถิ่นเข้า-ออก ในปัจจุบันมีข้อมูลดิบจาก
หลายหน่วยจัดเก็บ เช่น ฝ่ายทะเบียนราษฎร และสาธารณสุข ปัญหาอยู่ตรงการที่
จะนำข้อมูลดิบดังกล่าวมาจัดกระทำให้เป็นระบบอยู่ในรูปที่จะนำมาใช้ได้ ซึ่งต้อง
อาศัยกำลังเจ้าหน้าที่หรือมีหน่วยรับผิดชอบรวบรวมจัดทำ

2. ข้อมูลบางอย่าง เช่น ข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือข้อมูลผู้เกี่ยวข้องใน
การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคสูงในการให้ได้มาซึ่งข้อมูล
และต้องใช้เวลา หากมีความจำเป็นและต้องการจริง อาจต้องใช้ทั้งการอบรม
เจ้าหน้าที่ การสุ่มศึกษาเชิงวิจัย และประมาณการทางทฤษฎี

6.4 สรุปผลการสำรวจ

พิจารณาจากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นระดับส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ หรือตำบล
พบว่า (ตาราง 6.1 หน้า 23)

ข้อมูลประชากรที่มีในสาขาสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวบรวมจากหน่วยงานหลัก
ที่รับผิดชอบ ได้แก่ การเกิด การตาย การย้ายถิ่น ในทุกระดับการบริหารไม่มี

สำหรับจำนวนประชากรในพื้นที่เฉพาะพบว่ามิข้อมูลประชากรในพื้นที่หรือสิ่งแวดล้อมเฉพาะ เช่น ประชากรในเขตป่าชายเลน จำนวนเกษตรกร จำนวนคนงานในโรงงานและจำนวนประชากรในเขตชุมชนแออัด

ข้อมูลเฉพาะสาขาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประชากรหรือมีผลกระทบโดยตรงต่อการเกิด จำนวนประชากร การตาย และการย้ายถิ่น ปรากฏว่ามีข้อมูลดังกล่าวในระดับอำเภอ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลภาวะมลพิษอันส่งผลต่อข้อมูลประชากร ได้แก่ รายงานมลพิษปรากฏว่ามีในหน่วยงานอุตสาหกรรมจังหวัดและกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อมูลเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับประชากรแต่มีไม่มาก และไม่ครอบคลุมเพียงพอ ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการรับแจ้ง หากการแจ้งไม่สมบูรณ์ การนำข้อมูลมาใช้วางแผนเพื่อให้เกิดการผสมผสานย่อมกระทำได้อย่างยาก

ข้อมูลส่วนที่ปรากฏว่ามีอยู่มาก ได้แก่ ข้อมูลเฉพาะสาขาอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งที่มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนยานพาหนะที่ใช้เชื้อเพลิง ฯลฯ ปรากฏว่าข้อมูลส่วนนี้จะมิในแทบทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และในทุกระดับของการบริหาร

ข้อที่น่าสังเกต คือ ข้อมูลที่รวบรวมจากระดับล่าง (หมู่บ้าน-ตำบล) ครอบคลุมทั่วประเทศ และมีความต่อเนื่อง หากจะได้ระมัดระวังในวิธีการรวบรวมข้อมูลส่วนนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวางแผนเพื่อให้เกิดการผสมผสาน ข้อที่น่าสังเกตประการที่สอง ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับส่วนกลาง ส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมมาจากหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้นข้อมูลจึงขาดความสมบูรณ์ ความต่อเนื่องและความทันสมัยเพียงพอที่จะนำมาใช้วางแผนเพื่อให้เกิดการผสมผสาน ข้อสังเกตประการที่สาม ข้อมูลที่จัดเก็บส่วนใหญ่ถูกกำหนดจากหน่วยงานในส่วนกลาง ไม่ค่อยมีการริเริ่มกำหนดตัวข้อมูลที่จะนำมาใช้เฉพาะภายในหน่วยที่มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่ตอบว่า สาเหตุที่มีได้มีการริเริ่มกำหนดข้อมูลที่จะนำมาใช้วางแผนให้เกิดการผสมผสานเนื่องจากตนเองไม่สามารถเชื่อมโยงแนวคิดด้านประชากรกับสิ่งแวดล้อมได้ และบางส่วนตอบว่างานด้านนี้ยังไม่ได้รับความสำคัญจากหน่วยงานตน

ตาราง 6.1 สถานภาพการมีข้อมูลประชากรและสิ่งแวดล้อม

แหล่งข้อมูล	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ส่วนกลาง
ข้อมูล	กชช.2ค.	จปฐ.	พช.1	ป่าไม้ เกษตร ป่าไม้ เกษตร อุตสาหกรรม สลว. กทม.
ประชากร				
- การเกิด	@	@	@	- - - - - - - -
- การตาย	@	@	@	- - - - - - - -
- การย้ายถิ่น	@	@	@	- - - - - - - -
- ประชากร	@	@	@	/ / / / / - /
ข้อมูล เฉพาะสาขาที่ เกี่ยวข้องกับประชากร				
- ภาวะมลพิษ	-	-	-	- - - - - / / /
ข้อมูล เฉพาะสาขาอื่น ๆ				
- ทรัพยากร	/	-	/	/ / / / / / * / /
- สิ่งที่มีผลต่อทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม	/	/	/	/ / / / / / / / /

หมายเหตุ * เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 @ ถือเป็นข้อมูลประชากรซึ่งปรากฏรายละเอียดในบทที่ 4

6.5 ข้ออภิปราย

จากสภาพของข้อมูลที่มีและลักษณะการจัดเก็บข้อมูลในหน่วยงานที่ศึกษาพบว่า มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. ปัญหาการขาดแคลน ไม่ครอบคลุมและไม่ทันสมัยพอของข้อมูล โดยเฉพาะในระดับส่วนกลาง ซึ่งเป็นระดับวางนโยบายและแผน สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจากไม่มีองค์กรระดับปฏิบัติการ/ระดับพื้นที่รับผิดชอบโดยตรงในการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ได้ดำเนินการขอความร่วมมือในการประสานการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ข้อมูลหลายอย่างไม่ได้จัดเก็บ หรือไม่ได้ทำให้ทันสมัยเพียงพอ

2. ข้อมูลที่จัดเก็บไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เต็มที่ สาเหตุที่พบส่วนใหญ่เนื่องมาจากข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลรับแจ้ง และยังอยู่ในสภาพข้อมูลดิบมิได้มีการจัดกระทำให้อยู่ในรูปที่จะนำมาใช้วางแผน หรือให้เกิดการผสมผสานระหว่างประชากรกับสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากการนำมาใช้ประโยชน์ พบว่า ข้อมูลส่วนนี้แทบไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อผสมผสานประชากรกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จะมีบ้างก็เพื่อประโยชน์ในการวางแผนเฉพาะของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น วางแผนเพาะปลูก วางแผนพัฒนาอุตสาหกรรม ข้อมูลที่มีส่วนใหญ่มักเก็บไว้เป็นสถิติรายงานหน่วยเหนือ หรือบริการข้อมูล ซึ่งได้รับการยืนยันเพิ่มเติมเมื่อถามถึงความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนเพื่อให้เกิดการผสมผสาน นอกจากส่วนกลางแล้ว ในทุกระดับบริหารตั้งแต่จังหวัดลงมาบอกไม่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ข้อมูลที่มีอยู่ก็ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ดังกล่าว

6.6 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาความต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นและความจริงจังในการดำเนินการในเรื่องต่อไป นี้ เพื่อให้การวางแผนผสมผสานประชากรกับสิ่งแวดล้อมได้ผลจริงจังยิ่งขึ้น

1. จัดให้มีการประสานงานในหน่วยงานของรัฐบาล โดยหน่วยงานกลางที่เป็นศูนย์ประสานเพื่อร่วมกันรับผิดชอบในระดับปฏิบัติ ไม่เฉพาะในระดับวางนโยบายมาตรการเพื่อประสานและจัดดำเนินการให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นและต้องการมาใช้ในการวางแผน และเป็นข้อมูลที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพความเป็นจริงของประชากรและสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อให้การประสานขอความร่วมมือจากหน่วยที่เกี่ยวข้องได้รับการตอบสนองอย่างจริงจัง ควรมีการกำหนดแบบเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการและกำหนดความหมายของคำหรือข้อมูลที่ต้องการ เช่น สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ให้ตรงกัน รูปแบบของแบบรวบรวมที่ง่ายและกระชับหากเป็นไปได้ควรมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือ เก็บข้อมูลในการใช้แบบรวบรวมข้อมูล

3. ควรเน้นให้เจ้าหน้าที่เห็นความสำคัญ เข้าใจ และมีทัศนคติต่อการดำเนินงานด้านระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อม นำข้อมูลมาใช้ประกอบการจัดทำแผนโครงการเสริมความรู้เฉพาะด้านที่ยังขาด เช่น เมื่อเจ้าหน้าที่ไม่อาจเชื่อมโยงแนวคิดเพราะขาดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องเสริมความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติได้ อันจะนำมาซึ่งขวัญและกำลังใจในการทำงาน

4. เร่งประชาสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลและผู้เกี่ยวข้อง โดยเน้นประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายหลักก่อน เช่น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ฯลฯ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เห็นความสำคัญให้ความร่วมมือ

5. หากเป็นไปได้มาตรการในแง่กฎหมายและระบบจูงใจ น่าจะได้นำมาพิจารณาเพื่อให้หน่วยประสานการรวบรวมข้อมูล ให้ความร่วมมือจริงจัง ผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมืออย่างเข้มแข็งยิ่งขึ้น

บทที่ 7

การสำรวจสภาพการมีข้อมูลประชากรเพื่อการพัฒนา

ข้อมูลด้านประชากรที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำการรวบรวมและใช้นั้น อาจพิจารณาแยกออกเป็นระดับและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ระดับตำบลและหมู่บ้าน พิจารณาจากการที่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์ของข้อมูลเหล่านั้นจากข้าราชการในระดับตำบล อันประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาการ และหัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยตำบล

2. ระดับอำเภอ พิจารณาจากการที่ได้มีการเก็บรวบรวมและนำข้อมูลมาใช้ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ ฝ่ายทะเบียนของอำเภอ ฝ่ายทะเบียนของเทศบาล สาธารณสุขอำเภอ หัวหน้ากองสาธารณสุขเทศบาล และพัฒนาการอำเภอ

3. ระดับจังหวัด พิจารณาจากการที่ได้มีการเก็บรวบรวมและนำข้อมูลมาใช้ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ อันได้แก่ สาธารณสุขจังหวัด ฝ่ายปกครองจังหวัด และพัฒนาการจังหวัด

ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงลักษณะข้อมูลทางประชากรที่ใช้ในการพัฒนา โดยจะแยกหัวข้อออกเป็น

7.1 ลักษณะข้อมูลประชากร

7.1.1 การเกิด พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

7.1.2 การตาย พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

7.1.3 การย้ายถิ่น พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

7.1.4 จำนวนประชากร พิจารณา 3 ระดับ คือ ระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

ซึ่งลักษณะข้อมูลประชากรดังกล่าวนั้นจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

- ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล
- ข. รายละเอียดของข้อมูล
- ค. หน่วยแกรับข้อมูล
- ง. การจัดเก็บข้อมูล
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี
- ช. การเก็บข้อมูลย้อนหลัง
- ซ. ความคลาดเคลื่อน
- ฌ. การส่งต่อข้อมูล
- ญ. การใช้ประโยชน์ข้อมูล

7.2 สรุปผลการสำรวจ

7.3 ข้ออภิปราย

7.4 ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อมูลประชากร

7.1.1 จำนวนเด็กเกิด

7.1.1.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึก มีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บัตรอนามัยเด็ก (แบบ รบ.1 ต.)
- 2) บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
- 3) ทะเบียนติดตามการให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค
สำหรับเด็กเกิดใหม่ (แบบ 0119 รบ.1 ก.13)
- 4) บัญชีรายชื่อคนเกิด
- 5) รายงานการปฏิบัติงานของ อสม.
- 6) สมุดบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.400)
- 7) กชช 2 ค และ จปฐ.

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการเกิดได้ให้รายละเอียดแตกต่างกันตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1 มีรายละเอียด ชื่อเด็ก เพศ น้ำหนัก ผู้ทำคลอด และการเจริญเติบโต
- แบบ 2 มีรายละเอียด สุขภาพทั่วไป ภาวะที่อยู่อาศัย สุขลักษณะ สภาพแวดล้อมของบ้าน และบันทึกการเจ็บป่วย
- แบบ 3 มีรายละเอียด วันเดือนปีเกิด และการสร้างภูมิคุ้มกันของเด็กเกิดใหม่
- แบบ 4 มีรายละเอียด วันเดือนปีเกิด สถานที่คลอดของเด็กเกิดใหม่
- แบบ 5 มีรายละเอียดจำนวนเด็กเกิดรายเดือน
- แบบ 6 มีจำนวนการเกิด
- แบบ 7 มีรายละเอียดจำนวนเด็กเกิด น้ำหนักแรกเกิด การได้รับวัคซีนป้องกันโรคในรอบปีที่ผ่านมา

ค. หน่วยแรกรับ หน่วยแรกรับข้อมูลการเกิดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-6 สถานีอนามัยเป็นผู้รวบรวม

แบบ 7 เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก/คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัคร

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการเกิด แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-6 เป็นการกรอกในแบบเมื่อมาใช้บริการ และการสำรวจ

แบบ 7 เป็นการสำรวจในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ

แบบ 1-6 แต่ละสถานีอนามัยได้กำหนดเวลาของตนเองส่วนใหญ่รวบรวมทุกเดือน บางแห่งทำทุก 3 เดือน บางแห่งทำปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นกับสถานีอนามัยแต่ละแห่ง

แบบ 7 กชช 2 ค. ทำทุก 2 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2523 จปฐ. ทำทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี 2530

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ปีล่าสุดที่มีข้อมูลการเกิด แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-6 เป็นของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน

แบบ 7 กชช 2 ค เป็นของปี 2529 ของปีปัจจุบัน กำลังทำ จปฐ. เป็นของปี 2530 ของปีปัจจุบันกำลังทำการสำรวจอยู่

ช. การย้อนหลังของข้อมูล แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-6 สามารถเอาข้อมูลย้อนหลังได้ถึง 5 ปี

แบบ 7 กชช 2 ค. ย้อนหลังได้ถึงปี 2527 จปฐ. ย้อนหลังได้ถึงปี 2530

ซ. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลมีแตกต่างกันตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-6 ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนน้อย ไม่เกิน 10% บางแห่งกล่าวว่าไม่มี ความคลาดเคลื่อนเลย นครศรีธรรมราชระบุว่า มีความคลาดเคลื่อน 30%

แบบ 7 ความคลาดเคลื่อนไม่ได้กล่าวถึง

ฌ. การส่งต่อข้อมูล การส่งต่อข้อมูลการเกิดจากระดับตำบลหรือหมู่บ้านส่งต่อไปยังอำเภอคือ

แบบ 1-6 ส่งต่อไปยังสาธารณสุขอำเภอ

แบบ 7 ส่งต่อไปยังพัฒนาการอำเภอ

ฎ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีการใช้ประโยชน์แยกตามแบบ ดังนี้

แบบ 1-6 ใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนการทำงานประจำปี เช่น

1. การวางแผนเป้าหมายให้บริการสาธารณสุข
2. ติดตามดูการเจริญเติบโตของเด็ก
3. การให้ภูมิคุ้มกัน
4. การเยี่ยมติดตามเด็กก่อนวัยเรียน

แบบ 7 ใช้ในการวางแผนระดับตำบล คือ แผน 5 ปี และแผนรายปี และในการปฏิบัติงานได้มีการนำมาใช้ตลอดเวลา

7.1.1.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูลการเกิดระดับอำเภอมีอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
- 2) แบบบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.400)
- 3) รายงานการปฏิบัติงานประจำเดือน (แบบ รง.401)
- 4) ทะเบียนติดตามใช้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรค
สำหรับเด็กแรกเกิดและหญิงมีครรภ์ (แบบ 0119
รบ.1ก.13)
- 5) รายงานการเกิดและการเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202
รง. 517/1)
- 6) บัตรอนามัยเด็ก (แบบ รง.1 ต.06)
- 7) แบบ ทร.1 สื่อบัตรที่ใช้ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติ
ไทยที่แจ้งเกิดภายในกำหนด
- 8) แบบ ทร.2 สื่อบัตรที่ใช้ออกให้สำหรับบุคคล
สัญชาติไทยที่แจ้งเกิดเกินกำหนด
- 9) แบบ ทร.3 สื่อบัตรที่ออกให้สำหรับบุคคลภายใน
ประเทศไทย ซึ่งบิดามารดาเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่
ในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือใน
ลักษณะชั่วคราว
- 10) สถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการเกิดจาก 10 แบบที่มีอยู่ที่ระดับ
อำเภอนั้น ได้ให้รายละเอียดของข้อมูลแตกต่างกัน ดังนี้

- แบบ 1 มีรายละเอียดสุขภาพทั่วไป ภาวะที่อยู่อาศัย
สุขภาพแวดล้อมของบ้านและบันทึก
การเจ็บป่วย
- แบบ 2 และ 3 มีรายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวนเด็ก
คลอด แยกตามผู้ทำคลอด
- แบบ 4 มีรายละเอียดวันเดือนปีเกิด และการสร้าง
ภูมิคุ้มกัน

- แบบ 5 มีรายละเอียด จำนวนการเกิด แยกเพศ แยกอายุมารดา และจำนวนการเกิดไว้ชีพ แยกเพศและอายุมารดา เป็นการรายงาน ประจำเดือน
- แบบ 6 มีรายละเอียด ชื่อเด็ก เพศ น้ำหนัก ผู้ทำคลอด และการเจริญเติบโต
- แบบ 7-9 มีรายละเอียด จำนวนเด็กเกิด จำแนกตาม เพศ สถานที่เกิด ผู้ทำคลอด อายุและสัญชาติ ของบิดาและมารดาเป็นรายบุคคล
- แบบ 10 จำนวนเด็กเกิดแต่ละเดือนแยกเพศ

ค. หน่วยแรกรับ แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- แบบ 1-2, 4-6 หน่วยแรกรับคือ สถานีอนามัยต่าง ๆ
- แบบ 3 เป็นรายงานที่สาธารณสุขอำเภอจัดทำขึ้น เพื่อส่งไปยังสาธารณสุขจังหวัด
- แบบ 7-9 หน่วยแรกรับคือ ฝ่ายทะเบียนอำเภอ หรือเทศบาล มีบางแห่งรายงานว่าหน่วยแรกรับ คือ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน
- แบบ 10 อำเภอเป็นผู้กรอกข้อมูลโดยจะรวบรวม จากแบบต่าง ๆ

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลนั้นอาจเป็นการกรอกแบบเมื่อมาใช้บริการหรือแจ้งตามกฎหมาย หรือเป็นรายงาน ดังมีรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1,4-6 เป็นการกรอกในแบบเมื่อมารับบริการ และการสำรวจของสถานีนามัย

แบบ 2 เป็นการรายงานของสถานีนามัยตำบลส่งให้แก่สาธารณสุขอำเภอ

แบบ 3 เป็นการรายงานของสาธารณสุขอำเภอส่งให้สาธารณสุขจังหวัด

แบบ 7-9 เป็นการแจ้งตามกฎหมาย

แบบ 10 อำเภอเป็นผู้กรอกข้อมูล

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลการเกิดนั้นมีความถี่ในการจัดเก็บต่างกัน อาจเป็นทุกเดือนหรือทุกปี ดังรายละเอียดแยกแบบดังนี้

แบบ 1-6 ส่วนใหญ่รายงานว่าทุกเดือน มีอยู่ 3 แห่ง ที่รายงานว่าปีละ 1 ครั้ง

แบบ 7-9 รับแจ้งทุกวันแล้วทำการรวบรวมทุกเดือน โดยแต่ละอำเภอ/เทศบาลจะกำหนดวัน เช่น ทุกวันที่ 5, 25, 28 หรือ 29 ของเดือน

แบบ 10 จัดทำทุกเดือน

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการเกิดที่ระดับอำเภอปีล่าสุดที่มีนี้ ส่วนใหญ่มีของปี 2530 ยกเว้นบางแห่งอาจจะมีของปีปัจจุบัน หรือ 2529 ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-6 ส่วนใหญ่มีของปี 2530 มี 2 แห่ง ที่มีของปีปัจจุบัน และ 1 แห่งที่มีของปี 2529

แบบ 7-9 มีของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน มีราชบุรีและหล่มสัก ที่ปีล่าสุดคือปี 2529

แบบ 10 มีของปี 2530

ช. การย้อนหลังของข้อมูล ข้อมูลการเกิดที่มีมีรายงานว่าสามารถ
เก็บย้อนหลังได้ตั้งแต่ไม่มีเลยถึง 10 ปีขึ้นไป แยกตามแบบต่าง ๆ
ดังนี้

- แบบ 1-6 สามารถย้อนหลังได้ 3-10 ปี มี 1 แห่ง
ที่ระบุว่าไม่มีข้อมูลย้อนหลัง และ 1 แห่ง
ที่กล่าวว่าเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งจึงไม่ทราบ
- แบบ 7-9 สามารถย้อนหลังข้อมูลได้ถึง 5 ปีเป็นส่วน
ใหญ่ เมืองราชบุรีกล่าวว่าข้อมูลหาย
เพราะว่า ย้ายอำเภอจึงย้อนหลังได้แค่ปี
2529 ปากพนัง ขอนแก่น แหลงมอ
วัดสิงห์ ย้อนหลังได้นานถึงปี 2499
- แบบ 10 สามารถย้อนหลังได้ 3 ปี

ช. ความคลาดเคลื่อน เมื่อสอบถามถึงความคลาดเคลื่อนของข้อมูล
มีรายงานแตกต่างกันไปตั้งแต่ไม่มีความคลาดเคลื่อนจนถึง 15%
ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1-6 ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนบ้าง
แต่ไม่เกิน 15%
- แบบ 7-9 ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความคลาดเคลื่อนน้อย
0-5% อำเภอเมืองปทุมธานีและหล่มสัก
กล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน ในขณะที่
เมืองตราดและปากพนังเห็นว่ามี ความ
คลาดเคลื่อนถึง 10%
- แบบ 10 ความคลาดเคลื่อนเช่นเดียวกับ แบบ
7-9 เพราะเอาข้อมูลมาจากแบบ 7-9

ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการเกิดนี้อาจส่งต่อไปยังสาธารณสุขจังหวัด
หรือฝ่ายปกครองจังหวัด ดังรายละเอียด

- แบบ 1-6 ส่งต่อข้อมูลไปยังสาธารณสุขจังหวัด
- แบบ 7-9 และ 10 ส่งต่อข้อมูลไปยังฝ่ายปกครอง
จังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ข้อมูล ข้อมูลการเกิดที่ระดับอำเภอได้นำมาใช้
เพื่อการวางแผนการทำงาน และเสนอสถิติของอำเภอ ดังราย
ละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-6 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- การวางแผนให้บริการด้านสาธารณสุข เช่น การ
ให้ภูมิคุ้มกันติดตามเรื่องโภชนาการ การ
วางแผนครอบครัว
- เป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้บริการแก่หน่วยงาน
อื่น ๆ

แบบ 7-9 ใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อ

- ทำแผนพัฒนาอำเภอ
- วางแผนครอบครัว
- บริการข้อมูล
- เก็บรวบรวมสถิติรายงาน

แบบ 10 เพื่อรวบรวมไว้เป็นสถิติของอำเภอ

7.1.1.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล ในเรื่องการเกิดนั้น ข้อมูลที่ระดับจังหวัดนี้
ปรากฏอยู่ในแบบ 4 แบบด้วยกันคือ

- 1) แบบบันทึกสำหรับเด็กแรกเกิด (แบบ รง.503)
- 2) รายงานการเกิดและเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202
รง.517/1)
- 3) บัญชีคุมยอดสูติบัตร มรณบัตร จังหวัด เทศบาล
และอำเภอ (แบบ 1202 รง.517/4)
- 4) สูติบัตร (แบบ ทร.1, 2 และ 3)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการเกิดนี้อาจให้เพียงจำนวนการเกิดหรือให้รายละเอียดมากกว่านั้นขึ้นอยู่กับแบบที่ขั้บันทึกดังนี้คือ

- แบบ 1 จำนวนเด็กแรกเกิด แยกเพศ
- แบบ 2 จำนวนการเกิดแยกเพศ แยกอายุมารดา
- แบบ 3 จำนวนการเกิด
- แบบ 4 จำนวนการเกิดแยกเพศ สถานที่เกิด ผู้ทำคลอด อายุและสัญชาติของบิดาและมารดา เป็นรายบุคคล

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลนั้นแตกต่างกันตามแบบต่าง ๆ ดังรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1 สถานีอนามัย
- แบบ 2 สถานีอนามัยต่าง ๆ
- แบบ 3 รวบรวมจากสูติบัตร
- แบบ 4 ทะเบียนอำเภอและเทศบาล

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการเกิดแยกตามแบบต่าง ๆ มีดังนี้

- แบบ 1-3 เก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เป็นหน่วยแรกรับและการสำรวจ
- แบบ 4 เก็บรวบรวมจากที่ทางอำเภอและเทศบาลส่งมาให้

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลการเกิดส่วนใหญ่เป็นการเก็บทุกเดือนหรืออาจจะรวบรวมเพียงปีละครั้งดังรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลรายเดือน ยกเว้นนครพนมที่รวบรวมปีละครั้ง
- แบบ 4 รับข้อมูลจากอำเภอทุกเดือน

- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการเกิดนี้จังหวัดส่วนใหญ่รายงานว่ามีปีล่าสุดที่มีคือ
ของปี 2531 มีของปี 2529 และ 2530 บ้าง ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่ามีของปี 2530
ยกเว้นตราครุฑมีของปีปัจจุบันและปทุมธานี
มีของปี 2529
- แบบ 4 มีของปี 2530
- ช. การย้อนหลังของข้อมูล มีรายงานว่ามีข้อมูลการเกิดสามารถย้อน
หลังได้ 5-10 ปี หรืออาจจะนานกว่านั้น ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3 สามารถย้อนหลังได้ 5-10 ปี ขอนแก่น
รายงานว่าย้อนหลังได้นานมาก
- แบบ 4 ย้อนหลังได้ 5 ปี
- ซ. ความคลาดเคลื่อน จังหวัดต่าง ๆ ได้กล่าวถึงข้อมูลการเกิดว่ามี
ความคลาดเคลื่อนตั้งแต่ไม่มีเลยจนถึง 25% ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3 รายงานว่า ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อน
5-10% เพชรบูรณ์คลาดเคลื่อนมากถึง
25% ราชบุรีรายงานว่าไม่มีความคลาด
เคลื่อน
- แบบ 4 มีความคลาดเคลื่อนน้อย 0-10% ราชบุรี
และขอนแก่นกล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน
- ด. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการเกิดจากระดับจังหวัด ส่วนใหญ่ส่งไป
ยังส่วนกลางข้อมูลการเกิดให้แก่ส่วนกลาง ดังรายละเอียดแยก
ตามแบบดังนี้
- แบบ 1-3 ส่งต่อข้อมูลให้กองสถิติ (ศูนย์ข้อมูลข่าว
สาร) กระทรวงสาธารณสุข
- แบบ 4 ส่งต่อไปยังสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
กระทรวงมหาดไทย

๗. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล ข้อมูลการเกิดในระดับจังหวัดนั้นได้นำมาใช้ประโยชน์หลายประการดังรายละเอียดแยกตามแบบดังนี้

แบบ 1-3 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- การวางแผนบริการสาธารณสุข
- จัดวัคซีน
- วางแผนครอบครัว
- วางแผนสาธารณสุข
- คู่มือตราการเพิ่มประชากร
- จัดหาเวชภัณฑ์
- รวบรวมสถิติ

แบบ 4 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- ทำให้ทราบจำนวนประชาชน จัดทำสถิติประจำปี
- ควบคุมการเกิด
- การเลือกตั้ง

ตราตรายงานว่าไม่ได้ใช้ทำประโยชน์อะไรทั้งสิ้น

7.1.2 จำนวนการตาย

7.1.2.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีรายงานข้อมูลการตายปรากฏในแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.400)
- 2) บัตรตรวจโรค (รบ.1 ก.02)
- 3) รายงานผลการปฏิบัติงานของ อสม.
- 4) แบบรับรองการตาย (แบบ ทร.4/1)
- 5) รายงานการตาย
- 6) จปฐ. และ กชช. 2 ค
- 7) บัตรอนามัยเด็ก (แบบ รบ.1 ต 06)

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายนี้อาจให้เพียงรายละเอียดจำนวนการตาย แยกเพศ แยกอาชีพ ดังรายละเอียดของแต่ละแบบดังต่อไปนี้

- แบบ 1 มีจำนวนการตาย
- แบบ 2 ข้อมูลรายครอบครัวจะมีการแทงบัญชีตายของสมาชิกในครอบครัว บอกอายุ เพศ
- แบบ 3 จำนวนเด็กตาย จำนวนคนตายทั้งหมด
- แบบ 4 รายละเอียดของผู้ตาย เพศ อายุ สัญชาติ อาชีพ สถานะภาพสมรส การศึกษา ศาสนา สถานที่ตาย อาชีพและสัญชาติของบิดามารดา สาเหตุการตาย
- แบบ 5 ชื่อผู้ตาย อายุ สาเหตุการตาย
- แบบ 6 จปฐ. จำนวนการตาย กชช 2 ค เด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ และเด็ก 1-5 ขวบ ตายที่ร้าย และสาเหตุของการตาย
- แบบ 7 ชื่อเด็ก แยกเพศ น้ำหนักแรกเกิด การเจริญเติบโต การเจ็บป่วย ภูมิคุ้มกัน สุขภาพ อายุ ความสูง น้ำหนัก สาเหตุการตาย

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการตายของแบบทั้ง 7 แบบ มีดังนี้

- แบบ 1-3, 5 และ 7 หน่วยแรกรับคือสถานีนามัย/อสม. และผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน
- แบบ 4 หน่วยแรกรับคือ ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน
- แบบ 6 หน่วยแรกรับคือ เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก

- ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการตายแต่ละแบบนั้น จัดเก็บดังนี้
- แบบ 1-3,5 และ 7 เป็นการกรอกแบบเมื่อมีผู้มาใช้ข้อมูล
 - แบบ 4 เป็นการแจ้งตามกฎหมาย
 - แบบ 6 กชช 2 ค ทำการสำรวจทุกหมู่บ้าน จปฐ. ทำการสำรวจทุกครัวเรือน
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลนั้นอาจเป็นรายเดือน รายปี หรือราย 2 ปี ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3,5 และ 7 ได้มีการเก็บรวบรวมสถิติทุกเดือน
 - แบบ 4 รับแจ้งความทุกวันรวบรวมทุกเดือน
 - แบบ 6 กชช 2 ค จัดเก็บทุก 2 ปี จปฐ. จัดเก็บทุกปี
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลที่มีอยู่นั้น ปีล่าสุดที่มีคือของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน บางแห่งอาจจะมีของปี 2529 ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3, 5 และ 7 ปีล่าสุดที่มีคือ 2530 และปีปัจจุบัน
 - แบบ 4 ปีล่าสุดที่มีคือ ปีปัจจุบัน
 - แบบ 6 กชช 2 ค ปีล่าสุดที่มีคือ 2529 จปฐ. ปีล่าสุดที่มีคือ 2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการตายนั้นมีย้อนหลังได้ตั้งแต่ 1 ปีถึง 5 ปี แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-5 และ 7 สามารถเก็บย้อนหลังได้ 5 ปี
 - แบบ 6 กชช 2 ค.ย้อนหลังได้ 2 ปี (ของปี 2527, 2529) จปฐ. ย้อนหลังได้ 1 ปี (ของปี 2530)

- ช. ความคลาดเคลื่อน ข้อมูลการตายได้มีการกล่าวถึงความคลาดเคลื่อนตั้งแต่ไม่มีเลยจนถึง 20% ดังรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1-3, 5 และ 7 หลายแห่งรายงานว่าไม่มีการคลาดเคลื่อน แต่บางแห่งรายงานว่ามีความคลาดเคลื่อนบ้าง แต่ไม่เกิน 20%
 - แบบ 4 และ 6 ไม่ได้กล่าวถึงความคลาดเคลื่อน
- ฉ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการตายจากระดับตำบลได้ส่งต่อไปยังอำเภอ ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3, 5 และ 7 ส่งต่อไปยังสาธารณสุขอำเภอ
 - แบบ 4 ส่งไปยังฝ่ายทะเบียนอำเภอ
 - แบบ 6 ส่งไปยังพัฒนาการอำเภอ
- ญ. การใช้ประโยชน์ สำหรับการนำข้อมูลการตายมาใช้ในระดับตำบลนั้น
- ทุก ๆ แบบนำมาใช้ประโยชน์เพื่อ
- จะได้ทราบสถิติ
 - หากทราบว่าตายด้วยโรคติดต่อจะได้มีการติดตามเพื่อป้องกัน
 - แก้ไขปัญหาสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ

7.1.2.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึก แบบที่ใช้บันทึกการตายที่ระดับอำเภอนั้นเหมือนกัน 10 แบบ คือ

1. ใบมรณบัตร ใช้สำหรับการตายของบุคคลสัญชาติไทยหรือบุคคลต่างด้าวที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (แบบ ทร.4)
2. ใบมรณบัตรใช้ออกให้สำหรับการตายของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยมีขอบด้วยกฎหมายหรือในลักษณะชั่วคราว (แบบ ทร.5)
3. รายงานการเกิด และเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202 รง.517/1)
4. รายงานการตาย (แบบ 1202 รง.517/2)
5. รายงานปฏิบัติงานประจำเดือน (แบบ รง.401)
6. รายงานการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี (แบบ 1202 รง.517/3)
7. รายงานสถิติจำนวนราษฎร
8. ใบรับรองการตาย (แบบ ทร.4/1)
9. กชช 2 ค.
10. จปฐ.

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายแต่ละแบบมีรายละเอียดแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง ดังนี้

แบบ 1-2 และ 8 ให้รายละเอียดของผู้ตาย แยกเพศ อายุ สัญชาติ อาชีพ สถานะภาพสมรส การศึกษา ศาสนา วันเดือนปีที่ตาย สถานที่เกิด สถานที่ตาย สัญชาติ และอาชีพของบิดามารดา สาเหตุของการตาย

แบบ 3 รายละเอียดของการเกิดไร้ชีพ ให้จำนวนแยกตามอายุมารดา

- แบบ 4 จำนวนการตาย แยกเพศ อายุ และสาเหตุการตาย
- แบบ 5 จำนวนทารกตายก่อนคลอด และระหว่างคลอด จำนวนหญิงตายระหว่างมีครรภ์และระหว่างคลอด
- แบบ 6 จำนวนการตายของเด็กที่อายุต่ำกว่า 1 ปี แยกเพศ และอายุ
- แบบ 7 จำนวนคนตาย แยกเพศ รายตำบล
- แบบ 9 จำนวนการตายของเด็ก 0-1 ขวบ และ 1-5 ขวบ และสาเหตุการตาย
- แบบ 10 จำนวนการตาย

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการตาย แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1,2,7 และ 8 หน่วยแรกรับข้อมูลคือ ฝ่ายทะเบียนราษฎร อำเภอและเทศบาล โรงพยาบาล
- แบบ 2-6 หน่วยแรกรับข้อมูลคือสถานีอนามัย และสาธารณสุขอำเภอ
- แบบ 9-10 หน่วยแรกรับข้อมูลคือ เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ที่อยู่ในระดับตำบล

ง. การจัดเก็บข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการตาย แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1,2,7 และ 8 เป็นการรายงานหรือแจ้งตามกฎหมาย
- แบบ 3-6 เป็นการกรอกในแบบฟอร์มของหน่วยงานที่ให้บริการ
- แบบ 9 ทำสำรวจหมู่บ้าน
- แบบ 10 ทำสำรวจครัวเรือน

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ของการจัดเก็บข้อมูลนั้นมีความแตกต่างกันตามแบบต่าง ๆ บางแบบอาจจัดเก็บทุกเดือนหรือทุกปี ตามรายละเอียด ดังนี้คือ

- แบบ 1-8 เก็บทุกอำเภอรายงานว่าทำทุกเดือนยกเว้นชัชวาท ที่รายงานว่าทำปีละครั้ง
- แบบ 9 ทุก 2 ปี เริ่มปี 2527
- แบบ 10 ทุก 1 ปี เริ่มปี 2530

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการตายจากแบบต่าง ๆ นั้นส่วนใหญ่ปีล่าสุดที่มีคือของปี 2530 ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1-8 ส่วนใหญ่ปีล่าสุดมีของปี 2530
เมืองตราด ปทุมธานี หล่มสัก เมืองชัชวาท
ราชบุรีมีของปีปัจจุบัน
- แบบ 9 ปีล่าสุด 2529
- แบบ 10 ปีล่าสุด 2530

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้สามารถย้อนหลังได้ถึง 2-5 ปี ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1, 2 และ 8 พบว่า บางแห่งรายงานที่สามารถย้อนหลังได้นาน ได้แก่ แหล่มงอบ ปากน้ำ บ้านไผ่ ขอนแก่น วัฒนสิงห์ บางแห่งย้อนหลังได้ 3-5 ปี เช่น ชัชวาท ปทุมธานี เพชรบูรณ์
- แบบ 3, 4, 6 และ 7 รายงานว่าย้อนหลังได้ 3-5 ปี
- แบบ 5 และ 7 ย้อนหลังได้ประมาณ 5 ปี
- แบบ 9 ย้อนหลังได้ 2 ปี 2527 และ 2529
- แบบ 10 ย้อนหลังได้ 1 ปี 2530

ซ. ความคลาดเคลื่อน ในเรื่องความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการตายนั้น มีรายงานว่าทุกแบบไม่มีหรือมีก็ไม่มากนักคือไม่เกิน 10%

ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการตายจากอำเภอจะรายงานไปยังจังหวัด
แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1, 2, 7 และ 8 ส่งข้อมูลให้ฝ่ายปกครอง
ของจังหวัด

แบบ 3, 4, 5 และ 6 ส่งข้อมูลให้สาธารณสุขจังหวัด

แบบ 9-10 ส่งข้อมูลต่อให้พัฒนาการจังหวัด

ฉ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล ในระดับอำเภอนั้นได้มีการนำข้อมูล
การตายมาใช้ประโยชน์หลายประการ ดังรายละเอียด

แบบ 1, 2, 7 และ 8 ใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อ

- สรุปข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากร

- บริการให้แก่ผู้มาขอ

- จัดทำแผนของอำเภอ

- ส่งให้สาธารณสุขใช้ต่อ

แบบ 3-6 ใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อ

- รวบรวมสถิติ

- ป้องกันโรคและควบคุมโรคต่าง ๆ

- วางแผนให้มีคุ้มกัน

แบบ 9-10 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- ทำแผนพัฒนาต่าง ๆ

- บริการข้อมูล

7.1.2.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึก แบบที่ใช้บันทึกข้อมูลการตายที่ระดับจังหวัดรายงานว่ามี 10 แบบ ด้วยกันคือ

1. มรณบัตร (แบบ ทร.4)
2. มรณบัตร (แบบ ทร.5)
3. รับรองรายงานการตาย (แบบ ทร.4/1)
4. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
5. รายงานการเกิดและเกิดไร้ชีพ (แบบ 1202 รง. 517/1)
6. รายงานการตาย (แบบ 1202 รง.517/2)
7. รายงานการตายในอายุต่ำกว่า 1 ปี (แบบ 1202 รง.517/3)
8. บัญชีคุมยอดสูติบัตร มรณบัตร จังหวัด/เทศบาล/อำเภอ (แบบ 1202 รง.517/4)
9. กชช 2 ค.
10. จปฐ.

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการตายจากทั้ง 10 แบบนั้นมีการให้รายละเอียดมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันตามแบบ ดังนี้

- แบบ 1-3 รายละเอียดของผู้ตาย แยกเพศ อายุ สัญชาติ อาชีพ สถานภาพสมรส การศึกษา ศาสนา วันเดือนปีที่ตาย สถานที่เกิด สถานที่ตาย สัญชาติ และอาชีพของบิดามารดา สาเหตุการตาย
- แบบ 4 มีรายละเอียดด้านสุขภาพของสมาชิกรายครัวเรือนมีระบุจำนวนคนที่ตาย เพศ อายุ
- แบบ 5 รายละเอียดจำนวนการเกิดไร้ชีพ แยกตามอายุมารดา
- แบบ 6 จำนวนการตาย แยกเพศ อายุ และสาเหตุการตาย

- แบบ 7 จำนวนคนตาย แยกเพศ รายตำบล
- แบบ 8 จำนวนตายและจำนวนเกิดไร้ชีพ แยกตามท้องที่
- แบบ 9 จำนวนเด็ก 0-1 และ 1-5 ขวบที่ตายและสาเหตุการตาย
- แบบ 10 จำนวนคนตาย

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลอาจเป็นโรงพยาบาล สถานีอนามัย หรือฝ่ายทะเบียนราษฎร ดังรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1-3 หน่วยแรกรับ โรงพยาบาล สถานีอนามัย ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอและเทศบาล
- แบบ 4-7 หน่วยแรกรับคือสถานีอนามัย
- แบบ 8 หน่วยแรกรับคือทะเบียนราษฎรอำเภอ/เทศบาล
- แบบ 9-10 หน่วยแรกรับคือเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ในระดับตำบล

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการตายจาก 10 แบบนั้น มีรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้คือ

- แบบ 1-3 จังหวัดรับข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอ/เทศบาล
- แบบ 4-7 จังหวัดรับข้อมูลจากสาธารณสุขอำเภอ
- แบบ 8 จังหวัดทำการรวบรวมจากมรณบัตร
- แบบ 9-10 จังหวัดรับข้อมูลจากพัฒนาการอำเภอ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลการตายนี้อาจจัดเก็บทุกเดือน ทุกปี หรือทุก 2 ปี ดังรายละเอียดแยกตามแบบดังนี้

- แบบ 1-8 จัดเก็บทุกเดือน
- แบบ 9 จัดเก็บทุก 2 ปี
- แบบ 10 จัดเก็บทุกปี

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลของปีหลังสุดที่มี ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 บางแบบมีของปี 2529 ดังในรายละเอียด

แบบ 1-3 ปีล่าสุดที่มีคือปี 2530

แบบ 4-8 ปีล่าสุดที่มีคือ ของปี 2530 ยกเว้น
บทความที่มีของปี 2529 และตราคมมีของ
ปีปัจจุบัน

แบบ 9 ปีล่าสุดที่มีคือปี 2529

แบบ 10 ปีล่าสุดที่มีคือของปี 2530

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลเหล่านี้สามารถย้อนหลังได้ตั้งแต่
2-10 ปีขึ้นไป ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-3 ย้อนหลังได้ถึง 5 ปี ยกเว้นตราคม และ
ขอนแก่นที่แจ้งว่าย้อนหลังได้นานมาก

แบบ 4-8 ย้อนหลังได้ประมาณ 5-10 ปี ยกเว้น
ขอนแก่น ที่รายงานว่าย้อนหลังได้นานมาก

แบบ 9 ย้อนหลังได้ 2 ปี (2527 และ 2529)

แบบ 10 ย้อนหลังได้ 1 ปี (2530)

ซ. ความคลาดเคลื่อน จังหวัดใดกล่าวถึงความคลาดเคลื่อนของข้อมูล
ว่ามีตั้งแต่ร้อยละ 20% ดังรายละเอียด

แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าน้อยไม่เกิน 5% ยก
เว้นตราคมที่ว่าคลาดเคลื่อนถึง 10-20%

แบบ 4-8 ส่วนใหญ่รายงานว่าคลาดเคลื่อนน้อยไม่
เกิน 5%

แบบ 9-10 รายงานว่าประมาณ 10-20%

ณ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการตายนี้ได้มีการส่งต่อไปยังส่วนกลาง แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1-3 จังหวัดจะรายงานส่งต่อไปกรมทะเบียนราษฎรมหาดไทย
- แบบ 4-8 จังหวัดจะรายงานไปยังกองสถิติ (ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร) กระทรวงสาธารณสุข
- แบบ 9-10 จังหวัดจะรายงานไปยังกรมพัฒนาชุมชน

ญ. การใช้ประโยชน์ของข้อมูล ในระดับจังหวัดนั้นส่วนใหญ่แล้วไม่ได้มีการนำข้อมูลการตายมาใช้ในการวางแผน ดังรายละเอียด

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าไม่ได้ใช้ทำอะไร มีบางแห่งที่บอกว่าไว้ให้แก่ผู้มาขอ
- แบบ 4-7 ส่วนใหญ่เพื่อการวางแผนและบริการข้อมูล
- แบบ 9-10 เพื่อการวางแผนปฏิบัติการ

7.1.3 การย้ายถิ่น

7.1.3.1 ระดับตำบลและหมู่บ้าน

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นได้มีการบันทึกไว้ในแบบต่าง ๆ 5 แบบ ดังต่อไปนี้ คือ

1. กชช. 2 ค
2. จปฐ.
3. พช. 1
4. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
5. สมุดรายงานสถิติของผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นนี้ให้รายละเอียดแตกต่างกันตามแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แบบ 1 จำนวนครัวเรือนที่เกิด หรืออพยพมาอยู่ในหมู่บ้านเกิน 10 ปี จำนวนครัวเรือนที่อพยพมาจากที่อื่น จำนวนคนไปทำงานนอกตำบล และไปทำงานประเภทใด ที่ใด

แบบ 2 จำนวนการย้ายถิ่น

แบบ 3 จำนวนครัวเรือนที่ย้ายถิ่น

แบบ 4 มีรายละเอียดของบุคคลในครอบครัว ระบุอายุ เพศ และถ้ามีการย้ายเข้ามาใหม่ก็จะระบุไว้ หากย้ายออกก็จะแจ้งเรื่องออก (ปิดบัญชีการรักษาพยาบาลของคน ๆ นั้น)

แบบ 5 เป็นสถิติที่กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านเก็บรวบรวม ต้องมียอดประชากรผู้ย้ายถิ่นออกและผู้ย้ายถิ่นเข้า

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล จากแบบทั้ง 5 แบบนั้น หน่วยแรกรับข้อมูลได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่อนามัย พัฒนาการ และเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ดังรายละเอียด แยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้ คือ

แบบ 1 และ 2 เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก

แบบ 3 พัฒนาการ

แบบ 4 เจ้าหน้าที่อนามัย

แบบ 5 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

ง. การจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีการจัดเก็บข้อมูลโดยการสำรวจหรือการกรอกข้อมูล ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1 เป็นการสำรวจทุกหมู่บ้าน
- แบบ 2 เป็นการสำรวจทุกครัวเรือน
- แบบ 3 เป็นการกรอกข้อมูลโดยพัฒนากร และคอยติดตามการเปลี่ยนแปลง มีการปรับแก้ข้อมูลตลอดเวลา
- แบบ 4 เจ้าหน้าที่อนามัยกรอกรายละเอียดของผู้ใช้บริการ
- แบบ 5 สำรวจโดยกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลการย้ายถิ่นเป็นรายเดือน รายปี หรือรายหลาย ๆ ปี ดังในรายละเอียด

- แบบ 1 เก็บทุก 2 ปี เริ่มปี 2527
- แบบ 2 เก็บทุก 1 ปี เริ่มปี 2530
- แบบ 3 เริ่มตุลาคม 2530 ความถี่ในการเก็บไม่แน่นอน เริ่มด้วยการนำข้อมูลจาก กชช.2 ค และ จปฐ. มากรอกในสมุดบันทึก พช.1 แล้วหาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น
- แบบ 4 เป็นการรวบรวมข้อมูลอยู่กับที่ ความถี่ไม่มีกำหนดแล้วแต่ผู้มาใช้บริการ
- แบบ 5 ไม่มีการกำหนด ขึ้นกับกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จะสะดวกเมื่อไรก็เก็บเมื่อนั้น ผู้ใหญ่บ้าน/กำนันบางคน ที่ขยันอาจเก็บบ่อย ผู้ที่ขี้เกียจอาจใช้ข้อมูลเดิม

- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการย้ายถิ่นนี้ส่วนใหญ่มีของปีปัจจุบัน ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1 มีของปี 2529 ของปีปัจจุบันกำลังเก็บข้อมูลอยู่
 - แบบ 2 มีของปี 2530 ของปีปัจจุบันกำลังเก็บข้อมูลอยู่
 - แบบ 3 เป็นข้อมูลของปีปัจจุบัน
 - แบบ 4 มีของปีปัจจุบัน
 - แบบ 5 ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีของปีปัจจุบัน แต่ยังมีบางรายที่ไม่ได้ทำให้ข้อมูลทันสมัยเลย
- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการย้ายถิ่นสามารถย้อนหลังได้ตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปีขึ้นไปโดยแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1 มีข้อมูลย้อนหลัง 2 ครั้ง ของปี 2527 และ 2529
 - แบบ 2 มีข้อมูลย้อนหลัง 1 ครั้ง ของปี 2530
 - แบบ 3 มีข้อมูลย้อนหลังปัจจุบันเท่านั้น เพราะหากมีการปรับข้อมูล ก็จะเขียนในแบบเดิมโดยกาของเก่าทิ้ง
 - แบบ 4 สามารถเก็บย้อนหลังได้ 3-10 ปี
 - แบบ 5 ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีข้อมูลปัจจุบัน ข้อมูลเก่าไม่ได้เก็บไว้
- จ. ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลในระดับตำบลและหมู่บ้านไม่ได้มีการกล่าวถึง

ณ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นได้มีการส่งต่อไปยังระดับอำเภอ โดยแยกตามแบบดังต่อไปนี้

แบบ 1 และ 2 ส่งต่อให้แก่พัฒนาการอำเภอ

แบบ 3 ส่วนใหญ่จะเก็บไว้ที่ตัวพัฒนาการ

แบบ 4 ส่งต่อให้สาธารณสุขอำเภอ

แบบ 5 ส่งต่อให้ฝ่ายปกครองอำเภอ

ญ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลการย้ายถิ่นในระดับตำบลและหมู่บ้านได้มีการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผน และรวบรวมสถิติดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 ถึง 3 ได้นำไปใช้ในการวางแผนระดับตำบล คือแผน 5 ปี และแผนรายปี ทำให้ได้ทราบถึงสภาพท้องถิ่น ทราบปัญหาของท้องถิ่นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ เป็นการรวบรวมสถิติของหมู่บ้าน เพื่อแสดงในหมู่บ้านและให้แก่ผู้มาขอและเพื่อใช้ในการจัดระดับหมู่บ้าน

แบบ 4 ใช้ประโยชน์เพื่อการรักษาพยาบาล วางแผนการให้บริการและการเฝ้าระวังโรค

แบบ 5 ใช้ประโยชน์เพื่อการรวบรวมไว้เป็นสถิติของหมู่บ้าน แสดงไว้ในหมู่บ้าน อาจอยู่ในรูปของโปสเตอร์หรือสมุด รวมทั้งไว้ให้บริการข้อมูลเมื่อมีผู้มาขอ และเพื่อการเลือกตั้ง

7.1.3.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล แบบที่ใช้บันทึกข้อมูลการย้ายถิ่นมีอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กชช 2 ค.
2. จปฐ.
3. ใบบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบ ทร.6) ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยและบุคคลต่างด้าว และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
4. ใบบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบ ทร.7) สำหรับการแจ้งการย้ายถิ่นที่อยู่ของบุคคลที่อยู่อาศัยในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือในลักษณะชั่วคราวและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
5. แบบ ทร.14 ทะเบียนบ้าน
6. รายงานสถิติประจำเดือน

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นจากแบบต่าง ๆ ทั้ง 6 แบบนั้นได้ให้รายละเอียดดังต่อไปนี้

- แบบ 1 จำนวนการย้ายถิ่น
- แบบ 2 จำนวนการอพยพ
- แบบ 3,4 และ 5 ให้รายละเอียด เพศ อายุ และที่อยู่เดิมของผู้ย้ายเข้า
- แบบ 6 ให้รายละเอียดจำนวนผู้เข้า และย้ายออก แยกว่ามาหรือไปภายในอำเภอ มาหรือไปจากต่างอำเภอภายในจังหวัด และมาหรือไปจากต่างจังหวัด แยกเพศรายตำบล

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลได้แก่เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก หรืออำเภอ หรือเทศบาล โดยแยกรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1 และ 2 เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักระดับตำบล เป็นหน่วยแรกที่รับข้อมูล

แบบ 3,4 และ 5 หน่วยแรกที่รับข้อมูลคือ ฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอและเทศบาล หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

แบบ 6 ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอและเทศบาล

ง. การจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นมีการจัดเก็บข้อมูลในแบบการสำรวจหรือการแจ้งตามกฎหมายหรือการรวบรวมตัวเลข ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1 เป็นการสำรวจระดับหมู่บ้าน

แบบ 2 เป็นการสำรวจระดับครัวเรือน

แบบ 3-5 เป็นการรับแจ้งตามกฎหมาย

แบบ 6 เป็นการรวบรวมตัวเลขเสนอเป็นแบบรายงานประจำเดือน

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลการย้ายถิ่นมีความถี่ในการจัดเก็บอาจจะทุกเดือน หรือทุกปี หรือ 2 ปี ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 ทุก 2 ปี

แบบ 2 ทุกปี

แบบ 3,4 และ 5 รับแจ้งตามเหตุการณ์ทุกวัน รวบรวมทุกเดือน เวลาที่รวบรวมแต่ละอำเภอ กำหนดไว้ต่างกัน เช่น ทุกวันที่ 5 25 28 ของทุกเดือน เป็นต้น

แบบ 6 รวบรวมรายเดือน ตามกำหนดเวลาที่ตั้งไว้

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการย้ายถิ่นนี้ ปีล่าสุดมักจะเป็นของปี 2530 หรือปีปัจจุบัน ตั้งรายละเอียด

แบบ 1 ของปี 2529 ปีปัจจุบันกำลังเก็บ

แบบ 2 ของปี 2530 ปีปัจจุบันกำลังเก็บ

แบบ 3-5 ของปี 2530 เป็นส่วนใหญ่มีบางแห่งที่ รายงานว่ามีของปีปัจจุบัน และบางแห่ง รายงานว่ามีของปี 2529

แบบ 6 มีของปีปัจจุบัน

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการย้ายถิ่นนี้การเก็บย้อนหลังมีตั้งแต่ 1 ปีจนถึงมากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 ย้อนหลังได้ 2 ปี คือปี 2527, 2529

แบบ 2 ย้อนหลังได้ปีเดียว คือปี 2530

แบบ 3-5 ส่วนใหญ่ระบุว่าย้อนหลังได้ 3-5 ปี มีบางแห่งที่รายงานว่าย้อนหลังได้มากกว่า 10 ปีขึ้นไป และส่วนน้อยที่รายงานว่าย้อนหลังได้เพียง 1-2 ปี

แบบ 6 ย้อนหลังได้ 3-5 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการย้ายถิ่นนี้มีตั้งแต่ไม่มีเลยจนถึงมีถึง 30% ตั้งรายละเอียดดังนี้

แบบ 1 กล่าวถึงความคลาดเคลื่อนต่างกัน บางแห่งกล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน บางแห่งกล่าวว่ามี 5-8% บางแห่งว่ามีถึง 20%

แบบ 2 ระบุว่ามีความคลาดเคลื่อนถึง 30%

แบบ 3-6 ระบุความคลาดเคลื่อนต่างกัน ส่วนน้อยกล่าวว่าไม่มีความคลาดเคลื่อนเลย ส่วนใหญ่กล่าวว่ามีน้อยไม่เกิน 10%

ฉ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นที่มีการส่งต่อไปจังหวัดโดยแยกตามแบบดังนี้

แบบ 1 และ 2 พัฒนาการอำเภอรับมาจากพัฒนาการตำบลแล้วรวบรวมชุดหนึ่งส่งต่อไปยังพัฒนาการจังหวัด

แบบ 3-6 รวบรวมส่งต่อไปฝ่ายปกครองจังหวัด

ญ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลการย้ายถิ่นที่ระดับอำเภอ ได้มีการใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

แบบ 1 และ 2 ใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผน ให้ความช่วยเหลือติดตามผลบริการข้อมูล และติดตามระวางโรค

แบบ 3 ถึง 6 ใช้ประโยชน์ในการกรอกลงแบบรายงานให้จังหวัด เพื่อวางแผนอำเภอ และให้บริการข้อมูล

7.1.3.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นระดับจังหวัดมีปรากฏในแบบต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. แบบ ทร.6 ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ออกให้สำหรับบุคคลสัญชาติไทย และบุคคลต่างด้าวและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
2. แบบ ทร.7 ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ของบุคคลที่อยู่อาศัยในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือในลักษณะชั่วคราวและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
3. รายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน
4. กชช. 2 ค.

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นให้รายละเอียดของข้อมูลแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 และ 2 ให้รายละเอียด อายุ เพศ ที่อยู่ใหม่หรือที่อยู่เดิม รายครอบครัว

แบบ 3 ให้รายละเอียด เพศ การย้ายเข้าหรือออกภายในอำเภอ มาหรือไปต่างอำเภอภายในจังหวัด มาหรือไปต่างจังหวัดรายตำบลและอำเภอ

แบบ 4 ให้จำนวนคนที่ย้ายถิ่นเข้าและออก

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลการย้ายถิ่นแยกตามแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

แบบ 1 ถึง 3 หน่วยแรกรับข้อมูลคือ ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอหรือเทศบาล และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

แบบ 4 หน่วยแรกรับคือ เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักในระดับตำบล

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลการย้ายถิ่นเป็นทั้ง การแจ้งตามกฎหมายและการรวบรวมจากรายงานตั้งรายละเอียดดังนี้

แบบ 1 และ 2 เป็นการรับแจ้งความตามกฎหมาย

แบบ 3 เป็นการรวบรวมจากรายงานที่ทางอำเภอแต่ละอำเภอได้รายงานมาที่จังหวัด

แบบ 4 รวบรวมจากที่อำเภอส่งมาให้

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลการย้ายถิ่นอาจเป็นรายเดือนหรือรายปี ดังนี้

แบบ 1 ถึง 3 เก็บตามสถานะการณ์และมีการแจ้งแล้วรวบรวมทุก ๆ เดือน

แบบ 4 จัดเก็บทุก 2 ปี

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลการย้ายถิ่นปีล่าสุดที่มีเป็นของปี 2530 ดังรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 ยกเว้น
ราชบุรีที่มีของปี 2529
- แบบ 4 มีของปี 2529

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลการย้ายถิ่นในระดับจังหวัดนี้สามารถย้อนหลังได้ตั้งแต่ปีเดียวจนถึง 10 ปีขึ้นไป โดยแยกตามแบบดังนี้

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าย้อนหลังได้ถึง 10 ปี
ขึ้นไป ยกเว้นชัยนาทที่ย้อนหลังได้ 4 ปี
เท่านั้น
- แบบ 4 ย้อนหลังได้ 2 ปีคือปี 2527 และ 2529

ซ. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลการย้ายถิ่นมีตั้งแต่
แต่น้อย ๆ ไม่เกิน 5% จนถึง 20% ดังรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่ามีความคลาดเคลื่อน
น้อยไม่เกิน 5% ตราครายงานว่า
ประมาณไม่ได้ และขอนแก่นรายงานว่า
จดตามสภาพการแจ้งไม่ได้มีการติดตาม
ถ้าคนไม่มาแจ้งมากก็อาจมีความคลาด
เคลื่อนมาก
- แบบ 4 รายงานว่ามีความคลาดเคลื่อน 10-20%

๗. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลการย้ายถิ่นของจังหวัดได้มีการส่งต่อไปยัง ส่วนกลาง ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 ข้อมูลเหล่านี้เมื่อทางอำเภอรวบรวมส่ง มาที่จังหวัด จังหวัดจัดการรวบรวมของ ทุกอำเภอแล้วส่งต่อไปกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

แบบ 4 ข้อมูลเหล่านี้เมื่อทางจังหวัดรับไว้แล้ว จะได้รวบรวมแล้วส่งต่อไปยังกรมพัฒนา ชุมชน

๘. การใช้ประโยชน์ ในระดับจังหวัดได้มีการนำข้อมูลการย้ายถิ่นมา ใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนต่าง ๆ ดังนี้คือ

แบบ 1-3 ได้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนเลือกตั้ง วางแผนพัฒนาจังหวัด หลาย ๆ แห่งที่ รายงานว่าไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรใน ระดับจังหวัด

แบบ 4 บางแห่งรายงานว่าจะใช้ในการวางแผน โครงการบริการเพื่อแผนปฏิบัติการ บางแห่งรายงานว่าในระดับจังหวัดใช้ ประโยชน์น้อย ส่วนใหญ่ข้อมูลเหล่านี้ใช้ ประโยชน์ในระดับพื้นที่มากกว่า

ในระดัปลำหวัคนั้น การเก็บข้อมูลประชากรของฝ่ายทะเลเบียงรำนุภวัคนั้น หน่วยงำนที่รับผิดชอบคือฝ่ายปกครองของสำนักงำนจังหวัด ซึ่งแบบต่ง ๆ ที่ใช้อยู่ก็ เช่นเดียวกันกับแบบที่อำเภอู่ใช้ จังหวัดเป็นเหมือนท่งผ່ำนที่ทำการรวบรวมข้อมูล จากที่อำเภอส่งมำแล้วส่งต่อไปกรม ซึ่งข้อมูลที่ส่งมำได้แก่แบบสูติบัตร มรณบัตร และการย้ายถิ่น ซึ่งท่งอำเภอส่งมำให้ทุกเดือน และท่งจังหวัดโดยปกตินั้น จะทำการรวบรวมสถิติต่ง ๆ แล้วส่งสำนักงำนกล่งทะเลเบียงรำนุภวัคซึ่งทำให้อำหวัคมีสถิติ ต่ง ๆ ของตนเอง แต่เมื่อปลำยปี 2530 รำวเดือนตุลำนคมนั้น ได้มีการประกาศ ให้อำหวัคเป็นเขตปฏิบัติกำร คือ มีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มำใช้ในการ ประมวลผล ทำให้อำหวัคมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของอำหวัคเปลี่ยนไปดั่งนี้คือ

1. ฝ่ายทะเลเบียงรำนุภวัค อำเภอ และเทศบาล รับแจ้งกำรเกิด กำร ต่ำย และการย้ายถิ่น กรอกแบบสูติบัตร มรณบัตร และการย้ายถิ่น
2. อำเภอและเทศบาล อำจจะทำหรือนำทำรำยงำนสรุปยอดเกิดต่ำย และย้ายถิ่นก็ได้ หรือถ้าหำกอำมีการทำก็จะมีเก็บไว้ที่ อำเภอ และเทศบาล
3. อำเภอและเทศบาลจะจัดการรวบรวมส่งสูติบัตร มรณบัตร และใบ แจ้งย้ายตัวจริงต่งหนึ่งให้อำหวัค อีกลต่งหนึ่งให้ แก่สำหำรณสุขอำเภอ
4. จังหวัดจะทำการรำยงำนแบบเหล่านี้แล้วจัดการส่งต่อไปให้สำนัก งำนกล่งทะเลเบียงรำนุภวัค กรมกำรปกครอง เพื่อถ่ายสำไมโครฟิล์มเก็บไว้ แล้วส่งตัว จริงกลับไปที่อำเภอ
5. สำนักงำนกล่งทะเลเบียงรำนุภวัคทำการประมวลผลข้อมูล ทำบัญชี สรุปประจำเดือนด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วจะส่งกลับให้อำหวัคนั้นเป็นในลักษณะ ประกาศ เรียกว่า สถิติจำนวนรำนุภวัค จำนวนบ้ำน และครอบครัว ซึ่งจะให้ รำยละเอียด จำนวนประชากรแยกเพศ จำนวนบ้ำน และ จำนวนครอบครัวแยกรำย อำเภอของต่งละจังหวัด เพราะฉะนั้นสำหรับในจังหวัดที่เป็นเขตปฏิบัติกำรนั้น ที่ จังหวัดจะไม่มีงำนทะเลเบียงรำนุภวัคเหลืออีกเลย นอกจากกำรรับแบบตัวจริง ส่งให้ สำนักงำนกล่งแล้วรอรับคืนมำเพื่อส่งกลับไปที่อำเภอต่งไปที่จังหวัดเองถ้าต่งกำร ทรำบรำยละเอียดต่ง ๆ ต่งสอบถำมไปที่อำเภอ

7.1.4 จำนวนประชากร

7.1.4.1 ระดับตำบล

ก. แบบที่ใช้บันทึก มีปรากฏอยู่ในแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. บัตรอนามัยครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
2. สมุดบันทึกประจำวันที่สถานอนามัย
3. ทะเบียนติดตามให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคเด็กเกิดใหม่และหญิงมีครรภ์ (แบบ 0119 รบ.1ก.13)
4. บันทึกการนิเทศงาน (แบบ รบ. 309)
5. กชช. 2 ค และ พช.1
6. จปฐ.
7. สมุดบันทึกประชากรที่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
8. แผ่นป้ายแสดงสถิติของตำบล

ข. รายละเอียดของข้อมูล จากแบบต่าง ๆ ที่มีจำนวนประชากรนั้น ได้ให้รายละเอียดของข้อมูลต่างกัน แยกตามแบบดังนี้

- แบบ 1 ประชากรรายครอบครัว แยกอายุ และเพศ
- แบบ 2 สมุดบันทึกของสถานอนามัย มีจำนวนประชากร แยกเพศและอายุ
- แบบ 3 เป็นแบบที่มีรายละเอียดของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพศหญิง แยกอายุ
- แบบ 4 มียอดประชากรในตำบล
- แบบ 5 มียอดประชากรชายหญิงแยกเพศ และกลุ่มอายุ 6 กลุ่ม ได้แก่ 1-5, 5-7, 7-14, 14-25, 25-45 และ 45 ปีขึ้นไป
- แบบ 6 มียอดประชากรอายุ 5-7, 7-14 และ 14-50
- แบบ 7 และ 8 จำนวนประชากรแยกเพศและอายุ

- ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลได้แก่ สถานีอนามัย เจ้า
หน้าที่ 4 กระทรวงหลัก หรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน ดังรายละเอียดดังนี้
แบบ 1-4 สถานีอนามัยเป็นผู้รวบรวม
แบบ 5 และ 6 กชช.2ค. และ จปฐ. นั้นเจ้าหน้าที่
4 กระทรวงหลักในระดับตำบลเป็นผู้เก็บ
รวบรวมข้อมูล ส่วน พช.1 พัฒนาการประจำ
ตำบลเป็นผู้กรอกข้อมูลลงในแบบ
แบบ 7 และ 8 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสำรวจ
- ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลเป็นการสำรวจ หรือกรอกราย
ละเอียดเมื่อมาใช้บริการ ดังนี้
แบบ 1-4 เป็นแบบที่ให้บริการและสำรวจ
แบบ 5 เป็นการสำรวจระดับหมู่บ้านและครัวเรือน
แบบ 6 เป็นการสำรวจระดับครัวเรือน
แบบ 7 และ 8 เป็นการสำรวจเพื่อรวบรวมสถิติของ
หมู่บ้าน
- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ความถี่ของการจัดเก็บข้อมูลจากแบบต่าง ๆ
นั้นมีความแตกต่างกันดังนี้ คือ
แบบ 1-4 มีความแตกต่างกันตามแต่ละสถานีอนามัย
มี 5 สถานีอนามัยที่มีการรวบรวมทุกปี
4 สถานีอนามัย รวบรวม 3 ปีครั้ง
3 สถานีอนามัยรวบรวมทุกเดือน และ
อย่างละ 1 แห่ง ระบุว่าส่งรวบรวมทุก
2 ปี ทุก 3 เดือนและทุก 2 เดือน
แบบ 5 จัดทำทุก 2 ปี
แบบ 6 จัดทำทุกปี
แบบ 7 และ 8 ไม่ได้มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน
แล้วแต่เมื่อถูกถามมาจากหน่วยเหนือ

- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลส่วนใหญ่มีปีล่าสุดเป็นของปี 2530 ดังรายละเอียดแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-4 ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 มีของชัณหาที่มีของปีปัจจุบัน และบทมชานีมีของปี 2529
 - แบบ 5 มีของปี 2529 ปีปัจจุบัน กำลังจัดทำ
 - แบบ 6 มีของปี 2530 ปีปัจจุบัน กำลังจัดทำ
 - แบบ 7 และ 8 ส่วนใหญ่มีของปี 2530
- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลจำนวนประชากรนี้ บางแบบไม่มีข้อมูลย้อนหลัง บางแบบมีย้อนหลังได้หลาย ๆ ปี ดังรายละเอียดดังนี้
- แบบ 1-4 มีความแตกต่างกันมี 2 แห่งย้อนหลังได้ 1 ปี 6 แห่งย้อนหลังได้ 3 ปี 5 แห่งย้อนหลังได้ 5 ปี และ 1 แห่งย้อนหลังได้ 7 ปี
 - แบบ 5 ย้อนหลังได้ 2 ปี (2527 และ 2529)
 - แบบ 6 ย้อนหลังได้ 1 ปี (2530)
 - แบบ 7 และ 8 ข้อมูลย้อนหลังไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ปรับแก้จากของเดิมข้อมูลเก่าไม่ได้เก็บไว้
- ซ. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลนี้มีความแตกต่างกันแต่ละแบบ คือ
- แบบ 1 ถึง 4 ส่วนใหญ่ระบุว่า มีบ้างไม่เกิน 15% มี 3 สถานีอนามียที่ระบุว่าไม่มีความคลาดเคลื่อน และ 1 แห่งระบุว่ามีความคลาดเคลื่อนถึง 30%
 - แบบ 5 ไม่มีการกล่าวถึงความคลาดเคลื่อน
 - แบบ 6 ไม่มีการกล่าวถึงความคลาดเคลื่อน
 - แบบ 7 และ 8 ไม่ได้มีการถามถึงความคลาดเคลื่อน

ณ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรจากระดับตำบลหรือหมู่บ้าน
ได้มีการส่งต่อไปยังระดับอำเภอคือ

แบบ 1-4 ข้อมูลทั้งหลายถูกส่งต่อไปยังสาธารณสุข
อำเภอ

แบบ 5 และ 6 ส่งต่อไปยังพัฒนาการอำเภอ

แบบ 7 และ 8 ส่งต่อไปยังฝ่ายปกครอง อำเภอ

ญ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลจำนวนประชากรจากทั้ง 8 แบบนั้นได้นำ
มาใช้ประโยชน์ในระดับตำบลและหมู่บ้าน ดังนี้

แบบ 1-4 ใช้ในการวางแผนต่าง ๆ เช่น วางแผน
ครอบครัว วางแผนให้ภูมิคุ้มกัน กำหนด
สถิติเป้าหมายที่จะทำให้แต่ละปี และ
โครงการบัตรสุขภาพ เป็นต้น

แบบ 5-8 ใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนตำบล 5 ปี
และรายปี วางแผน กชช. และ กสช.
ใช้ในการเลือกตั้ง และวางแผนแก้ปัญหา
ของชุมชน

7.1.4.2 ระดับอำเภอ

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีหลายแบบดังนี้

1. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รบ.1 ต.03)
2. แบบบันทึกกิจกรรมประจำวัน (แบบ รง.401)
3. ทะเบียนติดตามใช้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคสำหรับเด็กแรกเกิดและหญิงมีครรภ์
(แบบ 0119 รบ.1ก.13)
4. แบบ ทร.13 แบบ ทร. 14 (ทะเบียนบ้าน)
5. รายงานสถิติจำนวนราษฎร
6. กชช 2 ค.
7. จปฐ.
8. การคำนวณตัวเลข

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรมีการให้รายละเอียดแยกเพศ แยกอายุ ระดับการศึกษา ดังรายละเอียดแยกแบบดังนี้

แบบ 1 และ 2 แบบให้บริการ มีแยกรายครอบครัวแยกเพศ และอายุ

แบบ 3 มีจำนวนประชากร เพศหญิง และอายุ

แบบ 4 เป็นรายละเอียดรายครอบครัว แยกเพศ อายุ การศึกษา

แบบ 5 เป็นรายละเอียดจำนวนประชากร แยกเพศ รายตำบล

แบบ 6 มีจำนวนประชากร แยกเพศ และอายุตามกลุ่มอายุ(ของเขาเอง)

แบบ 7 มีจำนวนประชากรแยกเพศ

แบบ 8 จำนวนประชากร แยกกลุ่มอายุ จำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลอาจเป็นสถานีนามัย หรือ ฝ่ายทะเบียน หรือฝ่ายปกครอง ดังรายละเอียดดังนี้

แบบ 1-3 สถานีนามัย

แบบ 4 จากฝ่ายทะเบียนอำเภอ

แบบ 5 ฝ่ายปกครองอำเภอ

แบบ 6 และ 7 เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก

แบบ 8 รับตัวเลขจากทะเบียนราษฎรอำเภอแล้วเอามาคำนวณเพิ่ม

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลจำนวนประชากรนั้น มีความแตกต่างกันดังนี้

- แบบ 1-3 เมื่อมีผู้มารับบริการจะมีทำสถิติไว้
- แบบ 4 เป็นการที่ประชาชนมาแจ้งตามกฎหมาย
- แบบ 5 เป็นการรวบรวมจากสถิติจากที่ตำบลต่าง ๆ
ส่งต่อมา
- แบบ 6 เป็นการสำรวจระดับหมู่บ้านและครัวเรือน
- แบบ 7 เป็นการสำรวจระดับครัวเรือน
- แบบ 8 เมื่อต้องการปรับแก้ข้อมูลจะไปขอจากฝ่าย
ทะเบียนราษฎรอำเภอ

จ. ความถี่ในการจัดเก็บ การเก็บข้อมูลจำนวนประชากรนี้มีการเก็บทุกเดือน ทุกปี หรือทุก 2 ปี ดังรายละเอียด ดังนี้

- แบบ 1-3 แต่ละอำเภอรายงานว่าส่วนใหญ่เก็บ
ทุกเดือน บางแห่งรายงานว่าเป็นครั้ง
เมื่อมีการแจ้งความ
- แบบ 4 รวบรวมทุกเดือน
- แบบ 5 จัดเก็บทุก 2 ปี
- แบบ 6 จัดเก็บทุกปี
- แบบ 8 ไม่กำหนดเวลาแน่นอน จะทำเมื่อต้องการ
ทราบจำนวนประชากร

ฉ. ปีล่าสุดที่มี ส่วนใหญ่ข้อมูลจำนวนประชากรปีล่าสุดที่มีได้แก่ ของปี 2530 ดังรายละเอียดดังนี้

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่เป็นของปี 2530 มีของอำเภอ
หล่มสักที่มีของปีปัจจุบัน และชัยนาทมีของปี
2529
- แบบ 4 และ 5 มีของปีปัจจุบัน
- แบบ 6 มีของปี 2529
- แบบ 7 มีของปี 2530
- แบบ 8 มีของปีปัจจุบัน

ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลจำนวนประชากรนี้ อาจเก็บย้อนหลังได้ตั้งแต่ 1 ปีถึงมากกว่า 10 ปี ดังรายละเอียด

- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าย้อนหลัง ได้ประมาณ 5 ปี มีอำเภอปากพนังมีรายงานส่งย้อนหลังได้ถึง 20 ปี และอำเภอหล่มสัก รายงานว่าสามารถย้อนหลังได้ 10 กว่าปี
- แบบ 4 ส่วนใหญ่ย้อนหลังได้ 5 ปี มีของอำเภอ บ้านไผ่ ระบุว่าย้อนหลังได้ถึงของปี 2499
- แบบ 5 ย้อนหลังได้ประมาณ 5 ปี
- แบบ 6 ย้อนหลังได้ 2 ปี (2527 และ 2529)
- แบบ 7 ย้อนหลังได้ 1 ปี (2530)
- แบบ 8 ย้อนหลังได้ประมาณ 3 ปี

ซ. ความคลาดเคลื่อน เมื่อสอบถามถึงความคลาดเคลื่อนของข้อมูล จำนวนประชากรพบว่า มีตั้งแต่ไม่มีความคลาดเคลื่อนเลยจนถึงมีความคลาดเคลื่อนถึง 20% ดังรายละเอียด

- แบบ 1-3 รายงานว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยหรือไม่มี ความคลาดเคลื่อนเลย ที่ระบุว่ามีความคลาดเคลื่อนนี้เห็นว่ามีไม่เกิน 15%
- แบบ 4 และ 5 ความคลาดเคลื่อนส่วนใหญ่กล่าวว่า 5% มีของอำเภอเมืองตราดที่ระบุว่า 0-10% และ อำเภอวัดสิงห์ ระบุว่าไม่เกิน 10%
- แบบ 6 และ 7 มีความคลาดเคลื่อน 20%
- แบบ 8 ความคลาดเคลื่อนขึ้นอยู่กับข้อมูลทะเบียนราษฎร

ฅ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรนี้จะถูกส่งต่อไปยังจังหวัด
ตั้งรายละเอียดแยกแบบต่าง ๆ ดังนี้

- แบบ 1-3 และ 8 ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกส่งต่อไปให้แก่
สาธารณสุขจังหวัด
- แบบ 4 และ 5 จะถูกส่งต่อไปให้แก่ฝ่ายปกครองจังหวัด
- แบบ 6 และ 7 ถูกส่งต่อไปยังพัฒนาการจังหวัด

อำเภอมีลักษณะเหมือนเป็นตัวกลางที่รับข้อมูลแล้วส่งต่อไปให้แก่จังหวัด
แต่มีบางอำเภอที่รายงานว่ามีตำบลไม่ส่งข้อมูลมาอำเภอ แต่ส่งต่อไปยังจังหวัดเลย

ฉ. การใช้ประโยชน์ ข้อมูลจำนวนประชากรจากทั้ง 7 แบบนี้ได้มีการ
นำไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

- แบบ 1-3 และ 8 เพื่อการวางแผนให้บริการราษฎรใน
ด้านต่าง ๆ
- แบบ 4 และ 5 ใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา
อำเภอ เก็บรวบรวมเป็นสถิติอำเภอ
เพื่อให้บริการแก่ผู้มาขอ เช่น
หน่วยงานประถมศึกษา และใช้ในการ
การเลือกตั้ง
- แบบ 6 และ 7 เพื่อการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ

7.1.4.3 ระดับจังหวัด

ก. แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล มีแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. รายงานจำนวนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
2. รายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน
3. บัญชีแสดงจำนวนราษฎรที่ทางกรมส่งมาให้
4. บัตรอนามัยประจำครอบครัว (แบบ รง.1ต 03)
5. การคำนวณตัวเลขประชากรของจังหวัด
6. กชช.2 ค.

ข. รายละเอียดของข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรนี้อาจให้เฉพาะจำนวนประชากร หรือจำนวนประชากรแยกเพศ หรือแยกอายุ เป็นต้น

รายละเอียดของข้อมูล แยกตามแบบต่าง ๆ มีดังนี้

แบบ 1 มีจำนวนประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งแยกเพศ

แบบ 2 รายงานประชากรแยกเพศรายเดือนแต่ละอำเภอ

แบบ 3 จำนวนประชากรแยกเพศและอำเภอ ระบุเขตเทศบาลด้วย

แบบ 4 มีข้อมูลรายละเอียดของแต่ละครอบครัว

แบบ 5 มีจำนวนประชากรแยกกลุ่มอายุ จำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์

แบบ 6 จำนวนประชากรแยกเพศและกลุ่มอายุ

ค. หน่วยแรกรับข้อมูล หน่วยแรกรับข้อมูลของทั้ง 6 แบบ คือ

แบบ 1-3 ฝ่ายทะเบียนอำเภอ

แบบ 4 สถานีอนามัย

แบบ 5 ทะเบียนราษฎรอำเภอ

แบบ 6 เจ้าหน้าที่ระดับตำบลของ 4 กระทรวงหลัก

ง. การจัดเก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลจำนวนประชากรจากแบบทั้ง 6 แบบมีดังนี้คือ

แบบ 1-3 ฝ่ายทะเบียนอำเภอจะทำการรวบรวมจากใบสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนการย้ายถิ่น

แบบ 4 สถานีอนามัย บันทึกผู้มาใช้บริการ

แบบ 5 ฝ่ายสาธารณสุขอำเภอจะขอข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนราษฎร แล้วเอามาเข้าสู่ศรคำนวณประชากรแยกเป็นรายอายุตามสูตรจากคู่มือการกำหนดเป้าหมายงานบริการสาธารณสุข ปี 2531

แบบ 6 เป็นการสำรวจทุกหมู่บ้าน

- จ. ความถี่ในการจัดเก็บ ข้อมูลจำนวนประชากรที่มีการจัดเก็บทุกเดือนหรือทุก 2 ปี ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3 และ 5 เป็นการรับแจ้งทุกวันและรวบรวมทุกเดือน
 - แบบ 4 บันทึกเมื่อมีการให้บริการ
 - แบบ 6 มีการสำรวจทุก 2 ปี
- ฉ. ปีล่าสุดที่มี ข้อมูลเหล่านี้ส่วนใหญ่มีของปี 2530 เป็นปีล่าสุด ดังรายละเอียดแยกแบบต่าง ๆ ดังนี้
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่มีของปี 2530 ราชบุรีมีของปี 2529 ตราดมีของปี 2528
 - แบบ 5 มีและปี 2530
 - แบบ 6 มีของปี 2529
- ช. การเก็บย้อนหลัง ข้อมูลจำนวนประชากรนี้สามารถย้อนหลังได้ตั้งแต่ 2 ปีถึงนาน ๆ มาก ดังรายละเอียด
- แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่าย้อนหลังได้นานมากเป็น 10 ปีขึ้นไป ขอนแก่นรายงานว่าย้อนหลังได้นานถึงตั้งแต่ตั้งกรม
 - แบบ 4 ย้อนหลังได้ประมาณ 5 ปี มีบางแห่งที่ระบุว่าย้อนหลังได้นาน ๆ เช่น ขอนแก่น ชัยนาท
 - แบบ 5 ย้อนหลังได้ 5-10 ปี
 - แบบ 6 ย้อนหลังได้ 2 ปี (2527 และ 2529)

ช. ความคลาดเคลื่อน ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจำนวนประชากรมีตั้งแต่ไม่มีเลยจนถึง 25% โดยแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-3 ส่วนใหญ่รายงานว่ามีน้อยไม่เกิน 10% และเห็นว่าความคลาดเคลื่อนนี้ขึ้นอยู่กับประชาชนถ้านำมาแจ้งข้อมูลก็ไม่มี

แบบ 4 ส่วนใหญ่กล่าวถึงความคลาดเคลื่อนไม่มีหรือมีน้อยประมาณ 5% ยกเว้น เพชรบูรณ์ รายงานว่ามีถึง 25% และปทุมธานีรายงานว่ามีถึง 40% เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาทำงานและทำงานไม่ได้ตามแผน

แบบ 5 รายงานว่าขึ้นอยู่กับข้อมูลทะเบียนราษฎรและไม่ได้นำมาปรับแก้เอาเข้ามาเข้าสู่ตรรกานวนออกมาเลย

แบบ 6 ส่วนใหญ่รายงานว่ามีความคลาดเคลื่อน 5-10% ชัยนาทมีถึง 25% ขอนแก่นและราชบุรี 20%

ฉ. การส่งต่อข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรนี้จังหวัดได้จัดการส่งต่อไปยังส่วนกลาง โดยแยกตามแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1 และ 2 ส่งต่อไปให้กรม

แบบ 3 ทางกรมเป็นผู้รวบรวมข้อมูลแล้วส่งต่อมาให้จังหวัด

แบบ 4 และ 5 ส่งต่อให้กระทรวงสาธารณสุข

แบบ 6 ส่งต่อให้กรมพัฒนาชุมชน

ณ. การใช้ประโยชน์ข้อมูล ข้อมูลจำนวนประชากรตามแบบต่าง ๆ นี้
ทางจังหวัดได้นำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

แบบ 1-3 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- วางแผนเลือกตั้ง
- ประกอบการขอและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา
- บริการข้อมูลแก่หน่วยงานต่าง ๆ
- ควบคุมการเพิ่มจำนวนประชากร

แบบ 4 และ 5 ใช้ประโยชน์เพื่อ

- วางแผนครอบครัว อนามัยแม่และเด็ก และสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
- กำหนดเป้าหมายการทำงาน เช่น วางแผนให้บริการด้านต่าง ๆ

แบบ 6 ระบุว่าในระดับจังหวัดใช้ประโยชน์น้อย

ส่วนใหญ่นำใช้ประโยชน์ในระดับพื้นที่มากกว่า

7.2 สรุปผลการสำรวจ

จากการสำรวจข้อมูลประชากรเพื่อการพัฒนา ซึ่งเน้นลักษณะข้อมูลประชากรที่เกี่ยวข้องกับสาขาอื่น ๆ อันได้แก่ จำนวนการเกิด จำนวนการตาย จำนวนประชากรและจำนวนการย้ายถิ่นเข้าและออก ซึ่งลักษณะข้อมูลหลักทั้ง 4 ประการนี้ได้แยกพิจารณาออกเป็น 3 ระดับด้วยกันได้แก่ ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยพิจารณาในรายละเอียดต่าง ๆ อาทิเช่น แบบที่ใช้บันทึกข้อมูล รายละเอียดของข้อมูล หน่วยแกรับข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล ความถี่ในการจัดเก็บ ปีล่าสุดที่มีอยู่ การเก็บข้อมูลย้อนหลัง ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล การส่งต่อข้อมูล และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิด การตาย จำนวนประชากร และการย้ายถิ่นนั้น มักจะอยู่ในแบบของการที่ประชาชนได้ไปใช้บริการของหน่วยงานของรัฐและได้มีการบันทึกประวัติไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามแต่สภาพที่ได้ไปใช้บริการ เช่น อาจเป็นการใช้บริการด้านอนามัยที่สถานอนามัยหรือโรงพยาบาลต่าง ๆ นอกจากนั้นมีการสำรวจของเจ้าหน้าที่ในระดับตำบล อันได้แก่ เจ้าหน้าที่สถานอนามัย และพัฒนากร (กชช 2ค. จปฐ. และ พช.) และการแจ้งตามกฎหมายซึ่งปรากฏในรูปแบบสูติบัตร (แบบ ทร.1, 2 และ 3) หรือแบบมรณบัตร (แบบ ทร.4 และ 5) หรือใบรับรองการตาย (แบบ ทร.4/1) หรือแบบทะเบียนบ้าน (ทร.13 และ 14) หรือแบบการย้ายถิ่น (แบบ ทร.6 และ 7) หรือโดยการบันทึกไว้ในสมุดหรือแผ่นป้ายของเจ้าหน้าที่ในระดับล่างสุดอันได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกิด การตาย จำนวนประชากร และการย้ายถิ่นนี้ให้รายละเอียดต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ลักษณะข้อมูลเหล่านี้จะอยู่ในลักษณะแบบที่ใช้บันทึก คือ ไม่ได้มีการแจกจ่ายสรุปยอดให้เห็น หากต้องการจะนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้จะต้องแจกจ่ายใหม่ ส่วนที่เป็นรายงานเกี่ยวกับประชากรที่ตำบล อำเภอ หรือจังหวัดจะมีแต่รายงานสถิติจำนวนราษฎร จำนวนบ้านและครอบครัว แยกแต่ละอำเภอของจังหวัดหนึ่ง ๆ ถ้าพิจารณาในระดับตำบลจะมีเพียงยอดประชาชน แยกเพศ จำนวนการเกิด การตาย ซึ่งเป็นสถิติที่อยู่ที่ทำกรหรือบ้านของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่ระดับอำเภอจะเป็นลักษณะสถิติที่ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปแบบเดิมและมีสถิติประชากรที่เป็นลักษณะประกาศ

หรือสรุปยอดจำนวนประชากรแยกเพศ แยกตำบลและอำเภอ จำนวนการเกิดแยกเพศ จำนวนการตายแยกเพศ จำนวนผู้ย้ายเข้าในแต่ละเดือน แยกว่ามาจากภายในจังหวัดหรือต่างจังหวัด และแยกเพศ จำนวนผู้ย้ายออกแต่ละเดือน แยกว่าไปที่อื่นภายในจังหวัดนี้หรือไปต่างจังหวัดและแยกเพศ

ระบบการจัดเก็บข้อมูลประชากรที่สำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่อำเภอหรือเทศบาลหรือสาธารณสุขนั้น เป็นไปในลักษณะการรับแจ้งและให้บริการเมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยที่เจ้าของเรื่องจะเป็นผู้มาแจ้งหรือมาใช้บริการ การแจ้งหรือใช้บริการนั้นขึ้นอยู่กับสถานที่อยู่ของประชาชนซึ่งมีความแตกต่างกัน คือ ถ้าที่อยู่อาศัยของเขายู่ในหมู่บ้านหรือตำบล เขาจะแจ้งที่ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันและใช้บริการที่สถานีอนามัย และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้รวบรวมมาแจ้งต่ออำเภออีกครั้งหนึ่ง หากว่าอยู่ในเขตอำเภอต่าง ๆ เจ้าของเรื่องก็จะมาแจ้งที่อำเภอนั้น ๆ หากว่าอยู่ในเขตเทศบาล เขาก็จะมาแจ้งที่เทศบาลและหากว่ามีการคลอดที่โรงพยาบาลหรือสถานีอนามัย เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลหรือสถานีอนามัยนั้น ๆ จะเป็นผู้มาแจ้งแทน และการจัดเก็บข้อมูลนั้นถือเป็นการแจ้งตามกฎหมายของเจ้าของเรื่อง เมื่อทางอำเภอได้รับข้อมูลต่าง ๆ แล้วจะทำการรวบรวมแล้วส่งต่อไปยังจังหวัด จังหวัดก็จะส่งต่อไปยังกรม ส่วนงานที่เป็นกรให้บริการนั้นก็จะมีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ อยู่ในลักษณะการบันทึกในแบบแล้วแบบนั้น ๆ จะถูกส่งต่อ ๆ ไปยังส่วนกลาง

ระบบการจัดเก็บข้อมูลประชากรของฝ่ายทะเบียนราษฎร ไม่ว่าจะเป็นที่ระดับล่างสุดคือ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งความจริงแล้วเป็นผู้ที่ช่วยรับจากประชาชนมาแจ้งที่อำเภอ ส่วนระดับอำเภอซึ่งได้แก่ ฝ่ายทะเบียนอำเภอและเทศบาลและในระดับจังหวัดนั้นการปฏิบัติการในด้านนี้เป็นลักษณะของงานประจำ ซึ่งประชาชนผู้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ อันได้แก่ การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น จะต้อง มีหน้าที่มารายงานหรือแจ้งให้ทางอำเภอทราบตามกฎหมายที่มีบังคับข้อยู่ และเป็นที่ยอมรับกันอยู่ว่าลักษณะข้อมูลเหล่านี้เมื่อได้รับแล้วต้องมีการส่งทอดต่อ ๆ กันไปหลายระดับนั้น มีเหตุการณ์ที่ข้อมูลขาดหายไปได้ในทุกระดับ ทั้งนี้ต้องเป็นที่ยอมรับกันว่าปัจจัยสำคัญคือ ตัวบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ว่ามีความรับผิดชอบ และเห็นความสำคัญของข้อมูลมากน้อยเพียงใด และตัวประชาชนเองที่จะต้องรู้จักหน้าที่ และรับผิดชอบต่อตนเองที่จะต้องมาแจ้งตามกฎหมายที่เกิดขึ้น

ข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากการรวบรวมของเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักที่อยู่ในรูปแบบของ กชช.2ค จปฐ. และ พช. 1 นั้น หากมองในหลักการแล้วเป็นข้อมูลที่ทำให้รายละเอียดจากระดับล่างสุดและเป็นข้อมูลที่กว้างมากคือ เก็บในระดับครัวเรือน และหมู่บ้าน ซึ่งทำให้เห็นสภาพท้องที่อย่างชัดเจนหากว่าข้อมูลได้มีการจัดเก็บอย่างมีระบบที่ดี เพราะข้อมูลเหล่านี้ได้มีการส่งต่อตามระดับไปรวบรวมเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เฉพาะ กชช.2ค) การที่จะนำข้อมูลเหล่านี้ออกมาใช้ค่อนข้างสะดวก

ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ที่ระดับอำเภอและจังหวัดได้มีการนำมาใช้บ้างเพื่อการวางแผนพัฒนาอำเภอหรือจังหวัด แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นลักษณะการส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่อยู่ระดับสูงกว่า โดยที่ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกส่งออกไปในรูปแบบเดิม โดยที่ไม่ได้นำมาแจกจ่ายเพื่อการปฏิบัติงานโดยตรง แต่จะคอยผลแจกจ่ายจากที่ทางส่วนกลางรวบรวมแล้วส่งกลับลงไปให้

7.3 ข้ออุปสรรค

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของข้อมูลมีหลายฝ่ายด้วยกัน เริ่มจากตัวประชาชนเองที่จะมาแจ้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การแจ้งการเกิด การตาย และการย้ายถิ่น รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่รับฝากการแจ้งตลอดจนระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและเจ้าหน้าที่ที่ตีความรับผิดชอบ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนไม่ได้มาแจ้งให้ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ที่รับฝากอาจแจ้งไม่ครบ ระดับอำเภอซึ่งเป็นหน่วยรับแจ้งนั้น การรับแจ้งไม่น่ามีปัญหาอะไรเพราะทำตามระเบียบการรับแจ้งและส่งต่อข้อมูล ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นก็คือ ปัญหาความขัดแย้งของข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้ง ๆ ที่ตัวเลขมาจากแหล่งเดียวกัน เช่น เกี่ยวกับการเกิด การตาย เมื่อได้รับการแจกจ่ายข้อมูลแล้วพบว่า ข้อมูลที่ฝ่ายปกครองและฝ่ายสาธารณสุขได้มานั้นไม่ตรงกัน

นอกจากนี้ยังมีรายงานว่า หน่วยงานสาธารณสุขนั้นมีแบบค่อนข้างมาก และที่สำคัญคือ แบบรายงานเรื่องเดียวกันจากระดับตำบลส่งอำเภอ และจากอำเภอส่งจังหวัดนั้นใช้แบบที่แตกต่างกันทำให้มีความยุ่งยากมากขึ้น และก่อให้เกิดความล่าช้ากว่าข้อมูลจะมาถึงจังหวัดทำให้ข้อมูลไม่ทันสมัยแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า บางอำเภอไม่ยอมส่งข้อมูลมาให้จังหวัดทำให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์

สำหรับเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักระดับตำบลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้มีการรายงานว่ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลน้อยมาก เช่น ให้เก็บข้อมูลภายในเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการยากที่จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในระดับอำเภอมีความเชื่อมั่นในข้อมูลเหล่านี้มาก แต่ก็ยอมรับกันว่าข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนบ้าง แต่บางแห่งมีความเห็นว่าความคลาดเคลื่อนไม่มีเลย เพราะเจ้าหน้าที่ของเขาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง บางแห่งรายงานว่ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากความเข้าใจผิดหรือความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของกรรมการหมู่บ้าน

ในระดับจังหวัดนั้น ไม่มีปัญหาอะไรเพราะจังหวัดเป็นเพียงแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยปฏิบัติการ จังหวัดจะทำหน้าที่เพียงรวบรวมให้ครบแล้วส่งต่อไปยังส่วนกลางเท่านั้น ไม่ได้มีการจัดการแฉงนับหรือทำอะไรกับข้อมูล ปัญหาจึงไม่มีอะไร จะมีบ้างก็คือการติดตามอำเภอให้จัดส่งข้อมูลมาให้ครบและตามเวลาที่กำหนด ในระดับจังหวัดมักจะมองว่ข้อมูลเหล่านี้มีความสมบูรณ์มาก

ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นในระดับตำบลและหมู่บ้าน อำเภอหรือจังหวัด ส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่ในแบบเดิมคือ ไม่ได้มีการนำข้อมูลมาแฉงนับหรือประมวลผล เพียงแต่เป็นการรวบรวมไว้ในแบบเท่านั้น ทำให้ยากแก่การนำมาใช้ เพราะอาจต้องมาแฉงนับด้วยมือทำให้เสียเวลามาก

7.4 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากความสมบูรณ์ของข้อมูลขึ้นกับประชาชนผู้เป็นเจ้าของเรื่อง ส่วนหนึ่ง จึงควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชน ตลอดจนปลูกฝังความรับผิดชอบ ความรู้ในหน้าที่ของตนเองที่จะได้มาแจ้งความตามกำหนดเวลา รวมถึงกำนันและผู้ใหญ่บ้านซึ่งเมื่อชาวบ้านมาฝากแจ้งความแล้วนั้น กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านควรจะต้องมีการเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบที่ดี และเมื่อกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมีฐานะจะเข้ามาทำที่อำเภอซึ่งอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประชุมประจำเดือนนั้น จะได้นำมาแจ้งที่อำเภอได้ครบถ้วน ไม่มีการตกหล่นหายไปบ้าง ซึ่งการรับฝากแจ้งนี้เป็นระบบที่ควรส่งเสริม เพราะมีบางแห่งที่ทางเจ้าหน้าที่รายงานว่ามีกฎหมายใหม่ที่ไม่ให้แจ้งที่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน แต่ประชาชนจะต้องมาแจ้งด้วยตนเองที่อำเภอ แต่เมื่อได้ลงไปในระดับท้องถิ่นแล้ว พบว่าเป็นเรื่องลำบากที่ประชาชนจะต้องเดินทางมาแจ้งเองที่อำเภอโดยเฉพาะในเขตทุรกันดาร หรือเขตที่ประชาชนยากจนมาก ๆ ในทางปฏิบัติ นั้น กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงยังคงเป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมข้อมูลมาแจ้งที่อำเภอ จึงน่าจะได้มีการให้ความรู้แก่บุคคลเหล่านั้นให้เห็นความสำคัญของข้อมูล รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ให้ถูกต้องด้วย

ความขัดแย้งของข้อมูลระหว่างหน่วยงานเช่น ฝ่ายสาธารณสุขและฝ่ายปกครอง ทั้ง ๆ ที่ตัวเลขมาจากแหล่งเดียวกันนั้น ในการที่ทางอำเภอหรือเทศบาลรับการแจ้งแล้วส่งเอกสารให้สาธารณสุขส่วนหนึ่ง และให้อำเภออีกส่วนหนึ่งนั้นคงจะมีระบบที่ไม่เป็นระบบ หรือมีความบกพร่องบางประการที่ทำให้ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนไปได้ แต่ตามระบบใหม่ที่จะให้มีคอมพิวเตอร์ที่ระดับอำเภอเพื่อเก็บข้อมูลตั้งแต่ขั้นต้นเลยนั้น อาจจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้บ้าง แต่ก็ยังขึ้นกับความมีระบบระเบียบและการทำงานด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอีกเช่นกัน ส่วนในระดับจังหวัดซึ่งเป็นทางผ่านของการส่งแบบสถิติบัตร มรณบัตร และการย้ายถิ่นให้แก่สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครองนั้น หากได้มีการทำงานที่เป็นระบบ มีระเบียบที่ดีไม่ทำให้ข้อมูลสูญหายไปบ้าง ตกหล่นไปบ้าง รวมทั้งการรวบรวมแบบส่งตามเวลาที่กำหนด น่าจะช่วยลดปัญหาความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้

สำหรับแบบต่าง ๆ ของการรายงานนั้น อาจจะปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อให้ข้อมูลมีความรวดเร็ว ทันสมัย ไม่เสียเวลาในการรวบรวมแต่ละระดับ นอกจากนั้น ควรจะต้องมีการชี้แจงเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับให้ปฏิบัติดำเนินการตามระเบียบ และเหมือนกันในด้านการรวบรวม จัดส่งต่อ เพราะขณะนี้บางอำเภอยังคงปฏิบัติไม่เหมือนกันทำให้มีผลต่อข้อมูลด้วย ความผิดพลาดที่เกิดจากฝ่ายเจ้าหน้าที่นั้นอาจเนื่องจากความไม่รู้ ความละเลยในหน้าที่ ความไม่รับผิดชอบ การไม่เห็นความสำคัญของข้อมูล เป็นต้น ควรจะได้มีการทบทวนในเรื่องปัญหานี้ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

ลักษณะการจัดเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักในระดับตำบล อาจจะยังไม่ดีพอ ไม่เป็นระบบพอ คือ การที่ให้เจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลักในระดับตำบลเป็นผู้เก็บโดยวิธีการสอบถามจากกรรมการหมู่บ้าน และผู้อาวุโสในหมู่บ้านนั้น ในระบบการจัดเก็บที่ขึ้นกับเจ้าหน้าที่เหล่านี้มากขึ้น คุณภาพและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง รวมทั้งการชี้แจงให้เขาเห็นความสำคัญ จึงเป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง และระยะเวลาที่ให้กับเขาในนั้นต้องมีมากพอ มีหลาย ๆ แห่งที่รายงานว่าได้รับแบบมาพร้อมทั้งคำสั่งว่าให้ทำให้เสร็จภายใน 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดความแตกต่างในผลงานของตำบลแต่ละตำบล ตำบลใดที่พัฒนากรหรือ คปต. หรือ กม. เข้มแข็งข้อมูลค่อนข้างสมบูรณ์ ส่วนตำบลใดที่ไม่มีคนใส่ใจนัก ข้อมูลก็จะไม่ค่อยดีนัก เป็นต้น

ข้อมูลประชากรและข้อมูลเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ ที่ทางพัฒนาชุมชนได้เก็บรวบรวมนั้น ไม่ว่าจะเป็นแบบ กขช.2ค. หรือ จปฐ. หรือ พช.1 ก็ตาม ความจริงแล้วเป็นระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มาจากระดับล่างสุด โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นเอง ซึ่งเป็นข้อมูลเริ่มจากระดับครัวเรือน ข้อมูลเหล่านี้ค่อนข้างจะดีทีเดียว ถ้าหากว่าได้มีการออกแบบการเก็บที่ดีกว่านี้ และมีการควบคุมคุณภาพที่ดีกว่านี้ เพราะเมื่อตรวจสอบคำถามที่เกี่ยวกับประชากรและสาธารณสุขแล้วพบว่า เป็นข้อมูลที่ค่อนข้างหยابและไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของทางด้านประชากรที่จะนำมาใช้ได้ ตัวอย่างเช่น จำนวนประชากรแยกตามกลุ่มอายุนั้น น่าจะแบ่งตามกลุ่มอายุที่เป็นมาตรฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เพราะที่ทำอยู่นั้นแบ่งกลุ่มอายุ 0-5, 6-7, 5-15, 15-25, 26-45 และ 46 ปีขึ้นไปนั้น แม้แต่ช่วงห่างของกลุ่มก็ยังไม่มีความแตกต่างกัน ทางประชากรจะเอามาใช้ลำบาก หรือจำนวนเด็กเกิดตายนั้น น่าจะได้มีการแยกเพศ

ของเด็กรด้วย ความจริงแล้วในการวางแผนการเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็น กชช.2ค. หรือ จปฐ. หรือ พช.1 ก็ตาม ควรจะได้มีการระดมสมองผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะได้มีการประสานงานที่ตึกกันมาก่อน ควรจะต้องมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องให้มาช่วยมองปัญหาเพื่อจะได้ช่วยกันคิด ตัวอย่างที่เห็นได้อีกอย่างหนึ่งคือ ข้อมูลเกี่ยวกับการย้ายถิ่น ลักษณะข้อมูลที่เกิดขึ้นนั้นแทบจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้าเพียงแต่ได้มีการปรับแบบสอบถามสักเล็กน้อย ข้อมูลนั้นจะเป็นประโยชน์มากที่สุดเพราะเป็นระบบเดียวที่มีการเก็บข้อมูลอย่างนี้จากระดับล่างและทำทั่วประเทศด้วย นอกจากนั้น จากการที่ได้สัมผัสกับระดับปฏิบัติการทำให้เห็นว่าการควบคุมคุณภาพคงจะไม่มี เพราะเป็นการสั่งการจากระดับบนลงไปจนถึงระดับล่างสุดให้เก็บข้อมูล การอบรมเจ้าหน้าที่พอจะมีบ้างแต่ไม่ละเอียดพอ และใช้เวลาเจ้าหน้าที่น้อยมากในการเก็บข้อมูล เช่น เจ้าหน้าที่บอกว่าส่งแบบมาให้แล้วบอกว่าขอผลภายใน 7 วัน เป็นต้น และดูเหมือนว่าทุกอย่างให้ขึ้นกับเจ้าหน้าที่ระดับล่างแต่ผู้เดียว ซึ่งจุดที่น่าห่วงหากได้เจ้าหน้าที่ไม่มีความรับผิดชอบที่สูงพอข้อมูลจะเป็นอย่างไร

บทที่ 8

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาสภาพข้อมูลในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน ในด้านการศึกษา การสาธารณสุข การมีงานทำ สิ่งแวดล้อม และประชากร หากพิจารณาในแง่ของการผสมผสานประชากรเข้ากับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แล้ว จะพบว่า ข้อมูลทางด้านการศึกษา สาธารณสุข และประชากรอยู่ในสภาพที่ดี สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการบริหาร การกำหนดโครงการ การจัดทำแผนปฏิบัติการในเชิงผสมผสานในแต่ละระดับได้ดีกว่าข้อมูลด้านแรงงานหรือการมีงานทำ และด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

ระบบการจัดเก็บ/รวบรวมข้อมูลของหน่วยงานในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีสถิติข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของตน เช่น จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม สถิติ การส่งเสริมการเพาะปลูก หรือกิจกรรมการเกษตร โดยไม่มีการนำสถิติประชากร เข้าไปผสมผสานเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่เห็นความจำเป็นหรือขาดความถนัด ความรู้ในด้านการนำตัวเลขทางประชากรไปใช้ให้เป็นประโยชน์

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน จะพบว่าข้อมูลแต่ละด้านที่จัดเก็บโดยหน่วยงานต่างกัน ต่างก็มีปัญหาในด้านความเชื่อถือได้ในแต่ละพื้นที่และแต่ละหน่วยจัดเก็บ ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ที่คุณภาพ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละด้านโดยเฉพาะ และปัญหาบางส่วนเกิดจากแนวทาง การบริหารการจัดเก็บข้อมูลจากหน่วยงานกลาง นอกจากนั้นบางหน่วยราชการสั่งการให้ระดับปฏิบัติการ (เช่น ตำบล อำเภอ หรือ จังหวัด) ทำการคาดประมาณประชากรในแต่ละกลุ่มอายุ เพศ หรือสถานภาพการทำงาน โดยอาศัยสูตรสำเร็จหรือสัดส่วนการกระจายที่ตายตัว ปัญหาบางส่วนเกิดจากการขาดการประสานระหว่างหน่วยราชการในระดับพื้นที่ เมื่อเกิดความขัดแย้งกันระหว่างข้อมูล เช่น จากทะเบียนราษฎรหรือจากสาธารณสุขตำบลและอำเภอ บางแห่งยึดกฎหมายเป็นหลัก จึงขี้อวดประชากรจากทะเบียนราษฎร ซึ่งไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงเพราะเป็นประชากรตามกฎหมายที่ปรากฏในทะเบียน อาจมีการ

เคลื่อนย้ายโดยไม่แจ้งหรือการแจ้งล่าช้าไป บางแห่งใช้ข้อมูลจากสภาพความเป็นจริงที่ได้จากการสำรวจ การเลือกปฏิบัติ เลือกใช้ทางใดทางหนึ่ง มีผลต่อการกำหนดเป้าหมายของแผนงานและการประเมินผลงานว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่

จากการศึกษาค้างนี้ ยังพบอีกว่าหน่วยงานในระดับล่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับตำบล เป็นหน่วยงานที่ทำการจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากหลายประเภท และในหลายกรณีซ้ำซ้อนกัน นอกจากจะจัดเก็บแล้วยังต้องทำหน้าที่รวบรวมส่งต่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับที่เหนือกว่าซ้ำซ้อนกันตามการสั่งการ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่

เนื่องจากเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละด้าน สังกัดหน่วยงานกลางที่แตกต่างกัน ความร่วมมือกันในการจัดเก็บข้อมูลจึงไม่มี ข้อมูลในเรื่องเดียวกัน จึงอาจแตกต่างกัน หากมาจากหน่วยงานที่แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดจากการขาดการประสานงานในด้านที่จะจัดทำระบบข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานกระทรวงหลัก ๆ ที่มีเครือข่ายกว้างขวางในการบริหารงานในระดับพื้นที่

สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ในเขตพื้นที่ชนบทซึ่งมีการเก็บข้อมูลระดับหมู่บ้านและระดับครัวเรือน เช่น กชช.2ค. จปฐ. และ รบ.1 ต.03 ซึ่งมีสถิติประชากร สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และการประกอบอาชีพของประชาชนในระดับหมู่บ้าน ข้อมูลในลักษณะดังกล่าวนี้ไม่มีการจัดทำในเขตเมือง หรือเขตสุขภาพ การวางแผนในระดับจังหวัดซึ่งอาศัยข้อมูลทั้งสองชุดร่วมกันเพื่อให้เห็นภาพรวมจึงไม่อาจทำได้อย่างถูกต้องเพราะขาดข้อมูลในด้านต่าง ๆ ในเขตเมือง

สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ การรวบรวมข้อมูลจาก กชช.2ค. หรือจาก จปฐ. จากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบนคือ จากหมู่บ้านสู่ตำบล อำเภอ และจังหวัด หากข้อมูล กชช.2ค. และ จปฐ. มิได้มีตัวแปรสำคัญที่จะใช้ในการวางแผนผสมผสานในระดับที่สูงขึ้นไปแล้ว อาจก่อให้เกิดช่องว่างทางข้อมูลในระดับบริหารที่สูงขึ้นไปได้ ซึ่งในประเด็นนี้ น่าจะได้มีการศึกษาต่อไปว่า ในระดับการบริหารแต่ละระดับ เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดต้องการข้อมูลอื่นใดที่มีได้อยู่ในระบบข้อมูลของ กชช.2ค. และ จปฐ. หากข้อมูลที่ขาดหายไปเป็นข้อมูลวิกฤตหรือข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับนั้น ๆ ก็ควรที่จะได้มีการจัดทำเพิ่มเติมในแต่ละระดับของ

การบริหาร การศึกษาจัดทำระบบข้อมูลดังกล่าวอยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเดียวกัน ควรได้มีการปรับปรุงการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ลดภาระการเก็บและการรายงานข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกัน โดยลดจำนวนแบบฟอร์มต่าง ๆ ให้น้อยลง จัดวางระบบรวมข้อมูลวิกฤต (critical data) ทุกระดับอย่างลดหลั่นจากระดับล่างถึงระดับบนและส่วนกลาง และจัดระบบป้อนกลับข้อมูล เพื่อให้อำนวยการให้ระดับแต่ละระดับทราบสถานการณ์ของข้อมูลในระดับของตนเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ในระดับเดียวกัน

2. หน่วยงานที่สังกัดกระทรวงต่างกัน ควรได้ทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันของระบบข้อมูลของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุขว่าระบบข้อมูลทะเบียนราษฎรเป็นระบบข้อมูลประชากรตามกฎหมาย (de jure population) ส่วนระบบการทำสำรวจสำมะโนประชากรในระดับตำบลโดยหน่วยงานอื่น (สาธารณสุขตำบล) เป็นจำนวนประชากรตามสภาพเป็นจริง (de facto population)

ในด้านการวางแผน กำหนดนโยบาย โครงการ และเป้าหมายในช่วงเวลาหนึ่งนั้น ควรใช้ประชากรจริงเป็นหลักมากกว่าประชากรตามกฎหมาย ยกเว้นแต่ในเรื่องการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตัวเลขทั้งสองระบบอาจจะสอดคล้องกันได้ หากมีการบังคับใช้การแจ้งเหตุการณืชีพ (เกิด ตาย และย้ายถิ่น) ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

3. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า หน่วยราชการบางหน่วยใช้สูตรสำเร็จหรือสัดส่วนที่ตายตัว ในการประมาณสถานภาพด้านต่าง ๆ ของประชากร เช่น ในด้านการมีงานทำได้มีการใช้สูตรสำเร็จคำนวณหาผู้อยู่ในวัยแรงงาน ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน และสถานภาพการทำงาน จากจำนวนยอดรวมของประชากรที่ได้จากการรายงานของระบบทะเบียนราษฎร หรือการกระจายยอดจำนวนประชากรออกเป็น

กลุ่มอายุและเพศ โดยสัดส่วนที่ตายตัว ทั้ง ๆ ที่การเปลี่ยนแปลงในด้านภาวะ
เจริญพันธุ์ การย้ายถิ่น และการตายแตกต่างกัน การจะใช้สัดส่วนเดียวกันย่อมจะไม่
ถูกต้องและได้จำนวนประชากรแต่ละกลุ่มอายุที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ใน
ด้านการสาธารณสุขในบางพื้นที่ระดับตำบลและอำเภอก็มีการนำเอาจำนวนประชากร
จากทะเบียนราษฎรมากระจายเป็นประชากรในกลุ่มอายุต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่ตาย
ในทุกพื้นที่เพื่อกำหนดประชากรเป้าหมายในกลุ่มอายุต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความผิด
พลาดเพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเกิด (การตายและการย้ายถิ่น) ในแต่ละ
พื้นที่ไม่เหมือนกัน โครงสร้างทางอายุของประชากรในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกัน
ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะใช้อัตราส่วนชุดเดียวกันในทุกพื้นที่

4. การที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการสังกัดกระทรวงเดียวกัน แต่
ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน มีความเข้าใจในระบบข้อมูล หรือทำการจัดเก็บข้อมูลที่แตก
ต่าง ในด้านความถี่ของการจัดเก็บ ความสมบูรณ์ของการจัดเก็บ เป็นปัญหาที่ควรได้
รับความสนใจจากกระทรวงเจ้าสังกัด หากจะมีการจัดรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบตั้ง
ที่ได้เสนอแนะในข้อ 1 จะเป็นประโยชน์ในด้านการบริหาร การกำหนดแผนงาน
โครงการในระดับปฏิบัติการ และการกำหนดนโยบายและแผนในระดับชาติต่อไป

5. ในปัจจุบัน ข้อมูลระดับหมู่บ้านและตำบลที่สำคัญ ๆ มี 2 ชุดด้วย
กัน คือ กชช.2ค. และ จปฐ. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ข้อมูล จปฐ. เป็นข้อ
มูลที่มีระบบการจัดเก็บและรวบรวมตั้งแต่ระดับครัวเรือนขึ้นมาจนถึงระดับจังหวัด
ส่วน กชช.2ค. เป็นข้อมูลที่เก็บในระดับหมู่บ้านโดยอาศัยผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นใหญ่ได้
ทำการจัดเก็บจากระดับครัวเรือนข้อมูลทั้งสองชุดนี้ในบางภูมิภาค บางพื้นที่ในปัจจุบัน
ได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปจนถึงระดับจังหวัด ส่วน
กชช.2ค. นั้น ได้มีการนำมาใช้ในระดับชาติเพื่อการจัดสรรงบประมาณกระจายไป
ยังตำบลในโครงการพัฒนาต่าง ๆ

ในแง่ของการจัดเก็บระบบ จปฐ. เป็นระบบการจัดเก็บที่ดีกว่าเพราะ
มีตั้งแต่ระดับครัวเรือนไปจนถึงจังหวัด หรืออย่างน้อยที่สุดในระดับอำเภอ ส่วน
กชช.2ค. นั้นมีระบบการจัดเก็บตั้งแต่หมู่บ้านขึ้นไปอาศัยการประมาณมากกว่าการ
แจงนับ ในแง่ของเนื้อหาในระบบข้อมูล กชช.2ค. มีรายละเอียดครอบคลุมหลายด้าน

มากกว่า จปฐ. จากลักษณะการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และมีการครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางกว่า

จากลักษณะการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. จึงมีความเชื่อถือได้มากกว่า และจากการที่ระบบข้อมูล กชช.2ค. มีเนื้อหาสาระมากกว่าและครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวางหรือเป็นที่ยอมรับกันมากกว่า จึงน่าที่จะได้มีการปรับปรุงนำเอาข้อดีของทั้ง 2 ระบบมาใช้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะทำความตกลงปรับปรุงระบบการเก็บข้อมูลทั้งสองให้สอดคล้องกันหรือลดความซ้ำซ้อนกัน โดยจัดทำให้เป็นระบบเดียวกัน ข้อเสนอแนะคือ การจัดเก็บควรรใช้แบบ จปฐ. และในด้านเนื้อหาใช้ตามระบบ กชช.2ค.

6. เนื่องจากข้อมูล กชช.2ค. และ จปฐ. มุ่งทางด้านการพัฒนาชนบทในระดับหมู่บ้านและตำบล เมื่อทำการรวมขึ้นมาในระดับการบริหารที่สูงกว่า อาจจะขาดข้อมูลบางตัวที่จำเป็นแก่การบริหารในระดับนั้น ๆ เช่น ระดับอำเภอและจังหวัด จึงน่าที่จะได้ทำการพิจารณาศึกษาข้อมูลที่จำเป็นต่อการวางแผน และการบริหารในระดับนั้น และจัดทำระบบข้อมูลที่ตอบสนองความจำเป็นดังกล่าว

การพัฒนารวม

ภาคผนวก ก.

รายนามคณะกรรมการผสมผสานประชากรมกับการพัฒนา

คณะผู้วิจัย

1. ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุขเกษม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิเทพ อินทปัญญา
4. ดร.สุพรวณี ไชยอำพร
5. นายเลขา วัลไพจิตร
6. นางสาวโสภิต ผ่องเสวี

คณะทำงาน

1. นายเชษฐ บุณประเทือง
2. นายจิระพันธ์ กัลลประวิทย์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มีทนา พนานิรมัย
4. นางสาวอาภรณ์ จันทร์เจริญสุข

ภาคผนวก ข.

รายชื่อและสังกัดผู้เข้าร่วมประชุมโครงการผสมผสานประชากรและการพัฒนา

วันศุกร์ที่ 25 กันยายน 2530 เวลา 9.30-16.00 น.

ณ ศูนย์การศึกษาระบบसनเทศ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

1. ศ.ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย
2. ผศ.ดร.วุฒิเทพ อินทปัญญา	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
3. รศ.ดร.กรรณิการ์ สุขเกษม	คณะสถิติประยุกต์
4. ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร	นักวิจัย
5. นายเลขา วิลไพจิตร	นักวิจัย
6. นางสาวโสภิต ผ่องเสรี	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นายโกเมน มหาปราบ	ผู้ช่วยนักวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นายต่อพงศ์ วัจนะสวัสดิ์	ผู้อำนวยการกองวางแผนเทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม
2. นางสาวจารุณี นะวิโรจน์	กองวางแผนเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
3. นายเดชาพล รุกขมธูร์	กองวางแผนเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
4. นางสาวทัศนีย์ ธรรมธัช	หัวหน้าฝ่ายประเมินกำลังคน กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์

5. นายโกมล ชอบชื่นชม	หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการด้าน
สาธารณสุข กองโครงการสังคม สศช.
6. นายสุวัฒน์ สุขสุวรรณ	หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการด้าน
การศึกษา กองโครงการสังคม
7. นายเชษฐ์ บุญประเทือง	กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์
8. นายจิระพันธ์ กัลลประวิทย์	กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

1. นายสุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์	ผู้อำนวยการกองสนทนและคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม |
|--------------------------------|--|

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. ผศ.พงษ์ศักดิ์ มานะศิริสุข	คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. รศ.ปิยะวดี วิริยะชาติ	คณะเศรษฐศาสตร์

ภาคผนวก ค.

จ.1	=	แบบสรุปจังหวัด ส่องล่วงหน้า
จ.2	=	แบบประชากรและสาธารณสุขจังหวัด (เหมือน อ.2, ต.2)
จ.3	=	แบบประถมศึกษาจังหวัด (เหมือน อ.3, ต.3)
จ.4	=	แบบศึกษาธิการ - จังหวัด (เหมือน อ.4)
จ.5	=	แบบการมีงานทำ - จังหวัด
จ.6	=	แบบสิ่งแวดล้อม - จังหวัด
อ.1	=	แบบสรุปอำเภอ ส่องล่วงหน้า
อ.2	=	แบบประชากรและสาธารณสุขอำเภอ
อ.3	=	แบบประถมศึกษา - อำเภอ
อ.4	=	แบบศึกษาธิการ - อำเภอ
อ.5	=	แบบมีงานทำ - อำเภอ
อ.6	=	แบบสิ่งแวดล้อม - อำเภอ
ค.1	=	แบบสรุป - ตำบล (เหมือน ม.1)
ค.2	=	แบบประชากรและสาธารณสุข - ตำบล
ค.3	=	แบบประถมศึกษา - ตำบล
ม.1	=	แบบสรุปหมู่บ้าน

โครงการผสมผสานประชากรและการพัฒนา

1. ในการวางแผนพัฒนาจังหวัดได้มีการใช้ข้อมูลประชากรประกอบการวางแผนหรือไม่

มีการใช้

ไม่มีการใช้

ถ้าไม่มีการใช้ข้อมูลประชากร เป็นเพราะ

ไม่จำเป็น

จำเป็นแต่ขาดข้อมูล

อื่น ๆ

.....

.....

(ข้ามไปถามข้อ 3)

2. ในกรณีที่มีการใช้ข้อมูลประชากร (เช่น จำนวนประชากร จำนวนการเกิด จำนวนการตาย และการย้ายถิ่น ฯลฯ) โปรดระบุประเภทข้อมูล และ หน่วยราชการระดับจังหวัด ที่เป็นเจ้าของข้อมูล พร้อมทั้งอธิบายการใช้ประโยชน์ในตาราง

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
1.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
2.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
3.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
4.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
5.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
6.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
7.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
8.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
9.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
10.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
11.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
12.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
13.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
14.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
15.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
16.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
17.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
18.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
19.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
20.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

3. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคด้านข้อมูลประชากรอย่างไรบ้าง

1)

.....

2)

.....

4. ท่านเห็นว่าจังหวัดควรมีข้อมูลประชากรและข้อมูลอื่นใดเพิ่มเติมจากปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด (โปรดระบุค่าตอบลงในตารางข้างล่าง)

การพัฒนา	ข้อมูลที่ควรมี	หน่วยราชการจังหวัด ที่ควรรับผิดชอบ	ควรเก็บข้อมูลถี่เพียงใด (เช่น ทุกเดือน ทุกปี)
1. ด้านการศึกษา	1. 2. 3. 4. 5.		
2. ด้านสาธารณสุข	1. 2. 3. 4. 5.		

การพัฒนา	ข้อมูลที่ควรมี	หน่วยราชการจังหวัด ที่ควรรับผิดชอบ	ควรเก็บข้อมูลถี่เพียงใด (เช่น ทุกเดือน ทุกปี)
3. ด้านการมีงานทำ	1. 2. 3. 4. 5.		
4. ด้านสิ่งแวดล้อม (ทรัพยากร- ธรรมชาติ มลภาวะ)	1. 2. 3. 4. 5.		

โครงการผสมผสานประชากรและการพัฒนา

1. ในการวางแผนพัฒนาอำเภอได้มีการใช้ข้อมูลประชากรประกอบการวางแผนหรือไม่

มีการใช้

ไม่มีการใช้

ถ้าไม่มีการใช้ข้อมูลประชากร เป็นเพราะ

ไม่จำเป็น

จำเป็นแต่ขาดข้อมูล

อื่น ๆ

(ข้ามไปตามข้อ 3)

2. ในกรณีที่มีการใช้ข้อมูลประชากร (เช่น จำนวนประชากร จำนวนการเกิด จำนวนการตาย และการย้ายถิ่น ฯลฯ) โปรดระบุประเภทข้อมูลและหน่วยราชการระดับอำเภอที่เป็นเจ้าของข้อมูล พร้อมทั้งอธิบายการใช้ประโยชน์ในตารางข้างล่าง

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
1.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
2.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
3.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
4.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
5.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
6.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
7.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
8.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
9.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
10.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
11.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
12.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
13.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
14.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
15.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
16.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
17.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

ข้อมูลที่ใช้ (ระบุข้อมูล)	หน่วยราชการ เจ้าของข้อมูล	การใช้ประโยชน์ จากข้อมูล	ท่านคิดว่าข้อมูลมีความ คลาดเคลื่อนจากสภาพ เป็นจริงประมาณ
18.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
19.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้
20.			☐ 0 - 10% ☐ 10 - 20% ☐ 20 - 30% ☐ ประมาณการไม่ได้

3. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคด้านข้อมูลประชากรอย่างไรบ้าง

1.
2.

4. ท่านเห็นว่าอำเภอควรมีข้อมูลประชากรและข้อมูลอื่นใดเพิ่มเติมจากปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของอำเภอ (โปรดระบุค่าตอบลงในตารางข้างล่าง)

การพัฒนา	ข้อมูลที่ควรมี	หน่วยราชการอำเภอ ที่ควรรับผิดชอบ	ควรเก็บข้อมูลถี่เพียงใด (เช่น ทุกเดือน ทุกปี)
1. ด้านการศึกษา	1. 2. 3. 4. 5.		
2. ด้านสาธารณสุข	1. 2. 3. 4. 5.		
3. ด้านการมีงานทำ	1. 2. 3. 4. 5.		
4. ด้านสิ่งแวดล้อม (ทรัพยากร ธรรมชาติ มล ภาวะ)	1. 2. 3. 4. 5.		

คำอธิบายแบบ จ.5

1. แบบนี้ใช้ถามแรงงานจังหวัด
2. มีทั้งหมด 14 ข้อ
3. การตอบ ให้สอบถามเสียก่อนว่ามีข้อมูลนั้นแยกตามอะไรบ้าง แล้วใช้วิธีวงรอบคำตอบ เช่น ข้อ 4. จำนวนผู้มีงานทำแยกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สาขาการผลิต รายได้ อยู่ในหรือนอกเขตเทศบาล
ถ้าผู้ตอบ ตอบว่ามีข้อมูลผู้มีงานทำแยกตามเพศ แยกตามอายุ ก็ให้วงรอบคำว่า เพศ หนึ่งวง วงรอบคำว่า อายุ หนึ่งวง
หรือ ถ้าข้อมูลนั้นมีแยกไว้ทั้ง เพศและอายุพร้อมกันอีกด้วย ก็ให้บันทึกไว้ตามที่วางรูปแบบสอบถามด้วย
4. ขณารณที่ไม่มีข้อมูลเลย ให้ใช้ขีดธรรมดา (เครื่องหมายลบ)

แบบ ต.1/ม.1 (สรุปตำบล/หมู่บ้าน) ใช้ถามผู้นำ ตำบล/หมู่บ้าน

จังหวัด อำเภอ

ตำบล หมู่บ้าน

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์

1. มีการเก็บข้อมูลประเภทใดบ้าง (ที่ผู้นำท้องถิ่นหรือกรรมการมีใช้)
 - 1.1 ประชากร
 - 1.2 การศึกษา
 - 1.3 สาธารณสุข
 - 1.4 อาชีพการมีงานทำ
 - 1.5 สิ่งแวดล้อม (การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ)
2. ข้อมูลที่มีในข้อ 1 ใช้ประโยชน์อย่างไร (ระบุด้วยว่าใช้ในการขอโครงการหรือไม่)

.....

.....
3. ใครเป็นผู้เก็บข้อมูลที่มีในข้อ 1 (ระบุหน่วยงานและข้อมูล)

.....

.....
4. สภาพการจัดเก็บข้อมูลที่มีเป็นอย่างไร (บันทึกสภาพ เช่น ไม่มีสำเนาอยู่เลย มีการบันทึกแต่ไม่เป็นระบบ บันทึกอย่างเป็นระบบ มีการเสนอข้อมูล ฯลฯ)

.....

.....
5. ข้อสังเกตอื่น ๆ

.....

.....

วันจันทร์ที่ 21 ธันวาคม 2530

8.30-12.00 น.

13.00-16.30 น.

2. จังหวัดนครศรีธรรมราช - เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด
อำเภอเมือง - เก็บรวบรวมข้อมูลในระดับอำเภอ
ตำบลโพธิ์เสด็จ - เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ
หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่
หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันอังคารที่ 22 ธันวาคม 2530

8.30-12.00 น.

13.00-16.30 น.

- อำเภอปากพนัง - เก็บรวบรวมข้อมูลในระดับอำเภอ
ตำบลป่าระกำ - เก็บรวบรวมข้อมูลในระดับตำบล
และหมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่
นอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันพุธที่ 23 ธันวาคม 2530

7.00 น.

เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร
(พักแรมที่จังหวัดชุมพร 1 คืนแล้วทางต่อในวันรุ่งขึ้น)

วันอาทิตย์ที่ 27 ธันวาคม 2530

13.30 น.

เดินทางออกจากสถาบันไปยังจังหวัดราชบุรี

วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2530

8.30-12.00 น.

13.00-16.30 น.

3. จังหวัดราชบุรี - เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด
อำเภอเมือง - เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
ตำบลเจดีย์หัก - เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ
หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่
หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันอังคารที่ 29 ธันวาคม 2530

8.30-12.00 น.

อำเภอบ้านโป่ง

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ

13.00-16.30 น.

อำเภอปากแรด

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ
หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่
หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันที่ 4-8 มกราคม 2531

4. เก็บรวบรวมข้อมูลในกรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ 10 มกราคม 2531

9.00 น.

เดินทางออกจากสถาบันไปยังจังหวัดตราด

วันจันทร์ที่ 11 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.

5. จังหวัดตราด

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด

13.00-16.30 น.

อำเภอเมือง

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ

ตำบลหนองเสม็ด

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ
หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่
หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันอังคารที่ 12 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.

อำเภอแหลมงอบ

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ

13.00-16.30 น.

ตำบลบางปิด

- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ
หมู่บ้านในเขตสุขาภิบาล 1 หมู่
หมู่บ้านนอกเขตสุขาภิบาล 1 หมู่

17.30 น.

เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดีที่ 14 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.	6. <u>จังหวัดปทุมธานี</u>	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด
13.00-16.30 น.	อำเภอเมือง	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
	ตำบลบางชะแยง	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่ หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

หมายเหตุ จะเดินทางมาเก็บข้อมูลที่อำเภอลาดหลุมแก้วในวันพฤหัสบดีที่ 28 มกราคม 2531
(ดูรายการสุดท้ายหน้า 5)

วันอาทิตย์ที่ 17 มกราคม 2531

9.00 น.	เดินทางออกจากสถาบันไปจังหวัดชัยนาท
---------	------------------------------------

วันจันทร์ที่ 18 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.	7. <u>จังหวัดชัยนาท</u>	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด
13.00-16.30 น.	อำเภอเมือง	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
	ตำบลบ้านกล้วย	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่ หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันอังคารที่ 19 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.	อำเภอวัดสิงห์	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
13.30-16.30 น.	ตำบลหนองบัว	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่ หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันพุธที่ 20 มกราคม 2531

8.30 น.	เดินทางไปจังหวัดเพชรบูรณ์
---------	---------------------------

วันพฤหัสบดีที่ 21 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.	8. <u>จังหวัดเพชรบูรณ์</u>	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด
13.00-16.30 น.	อำเภอเมือง	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
	ตำบลนางิ้ว	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่ หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันศุกร์ที่ 22 มกราคม 2531

8.30-12.00 น.	อำเภอหล่มสัก	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
13.00-16.30 น.	ตำบลหนองสว่าง	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่ หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่

วันเสาร์ที่ 23 มกราคม 2530

8.30-16.30 น.	บรรณาธิการแบบกรอกข้อมูลและจัดระบบ
---------------	-----------------------------------

วันอาทิตย์ที่ 24 มกราคม 2530

8.30 น.	เดินทางไปจังหวัดนครพนม
---------	------------------------

วันจันทร์ที่ 25 มกราคม 2531

9.00-16.30 น.	9. <u>จังหวัดนครพนม</u>	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัด
---------------	-------------------------	--------------------------------

วันอังคารที่ 26 มกราคม 2531

8.00 น.	เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร
---------	--------------------------

วันพฤหัสบดีที่ 28 มกราคม 2531

9.00-12.00 น.	อำเภอลาดหลุมแก้ว	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับอำเภอ
	จังหวัดปทุมธานี	
13.00-16.30 น.	ตำบลหน้าไม้	- เก็บรวบรวมข้อมูลระดับตำบลและ หมู่บ้านในเขตเทศบาล 1 หมู่ หมู่บ้านนอกเขตเทศบาล 1 หมู่
	อำเภอลาดหลุมแก้ว	

